

UNIUNEA EUROPEANĂ

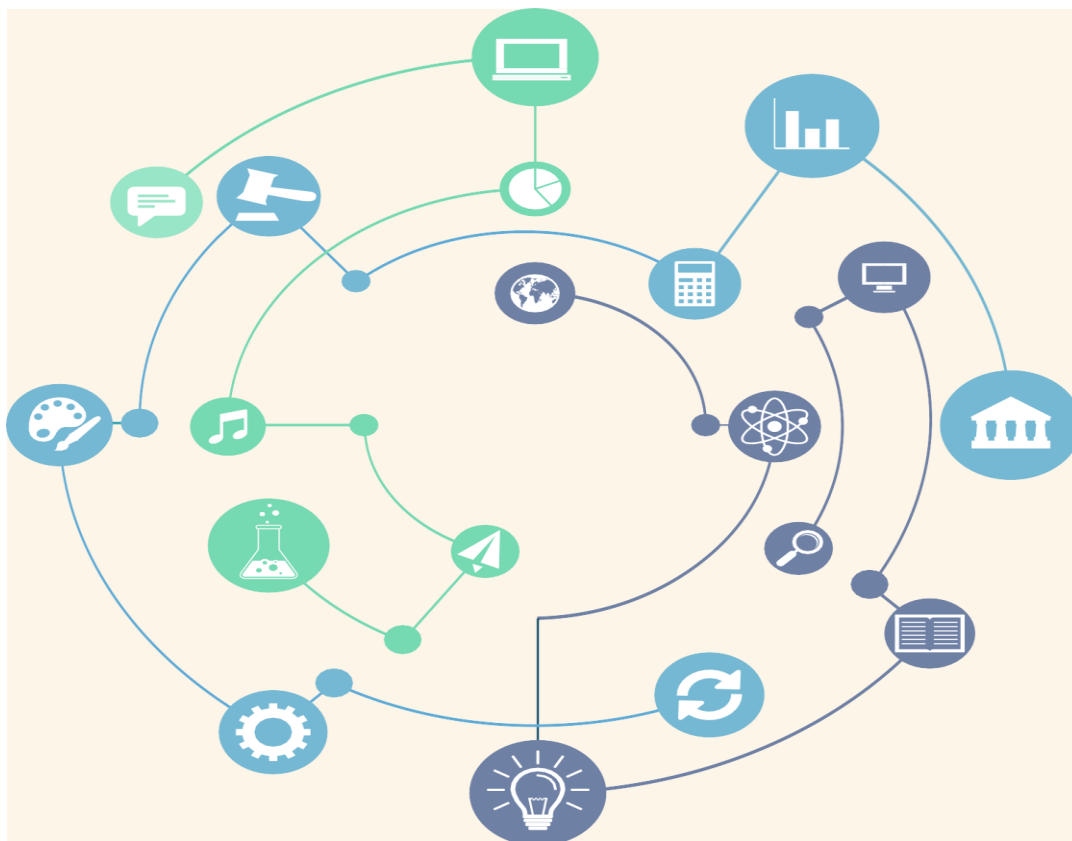

Instrumente Structurale
2014-2020

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

SUPORT DE CURS

CONFLICTUL DE INTERESE ȘI INCOMPATIBILITĂȚILE

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Acest material, dezvoltat în cadrul proiectului „Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”, reprezintă proprietatea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în calitate de beneficiar al proiectului.

Pe perioada implementării proiectului, în contextul unui proces continuu de formare, conținutul poate suporta modificări/completări derivate din practică/jurisprudență, pentru conformitate informația fiind supusă actualizărilor realizate de către experții desemnați.

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Cuprins

INTRODUCERE	5
PARTEA I CONFLICTUL DE INTERESE	7
CAPITOLUL I. DEFINIREA CONFLICTULUI DE INTERESE	7
CAPITOLUL II. CADRUL JURIDIC APLICABIL	9
Secțiunea 1. Standarde internaționale cu privire la conflictul de interese	9
Secțiunea 2. Reglementarea conflictului de interese in dreptul UE	11
Secțiunea 3. Principalele prevederi din legislația României cu privire la conflictele de interese	12
CAPITOLUL III. TIPURI DE CONFLICTE DE INTERESE	14
Secțiunea 1. Conflictul de interese potențial	14
Secțiunea 2. Conflictul de interese aparent	14
Secțiunea 3. Conflictul de interese real	15
CAPITOLUL IV. CATEGORII DE CONFLICTE DE INTERESE SANȚIONATE DE LEGISLAȚIA ROMÂNĂ	16
Secțiunea 1. Parlamentari - senatori și deputați	16
Secțiunea 2. Membri Guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală	17
Secțiunea 3. Aleși locali	17
Secțiunea 4. Primari și viceprimari	18
Secțiunea 5. Consilieri locali	18
Secțiunea 6. Președinți și vicepreședinți ai consiliilor județene	19
Secțiunea 7. Consilieri județeni	19
Secțiunea 8. Funcționari publici	19
CAPITOLUL V. CONFLICTELE DE INTERESE ÎN PROIECTELE CU FINANȚARE EUROPEANĂ ȘI ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICE	20
Secțiunea 1. Considerații preliminare	22
Secțiunea 2. Rolul și atribuțiile autorităților contractante în prevenirea și remedierea conflictelor de interese	23
Secțiunea 3. Rolul autorității contractante de prevenire a conflictelor de interese.	24
Secțiunea 4. Rolul autorităților contractante în remedierea situației create ca urmare a apariției indiciilor de conflict de interese	26

Pag.3

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 5. Rolul autorităților contractante în ce privește sancționarea persoanelor și operatorilor economici aflați în conflict de interese în cadrul procesului de achiziții publice	29
Secțiunea 6. Metodologia de lucru a autorităților contractante. Instrumente proprii.	30
Secțiunea 7. Instrumente de lucru inter-instituționale. Folosirea de către autoritățile contractante a sistemului PREVENT	38
CAPITOLUL VI. INFRAȚIUNEA DE CONFLICT DE INTERESE – ÎNTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ JUDICIARĂ	40
Secțiunea 1. Infraținea de conflict de interese în Codul penal român	40
Secțiunea 2. Natura juridică a sesizării A.N.I.	54
Secțiunea 3. Ne bis in idem.	56
Secțiunea 4. Referințe bibliografice (pentru Capitolul VI)	58
PARTEA A II-A INCOMPATIBILITĂȚILE	63
CAPITOLUL I. DEFINIREA INCOMPATIBILITĂȚILOR	63
Secțiunea 1. Delimitarea dintre conflictele de interese și incompatibilități	63
Secțiunea 2. Categoriile de incompatibilități	64
CAPITOLUL II CADRUL INSTITUȚIONAL ÎN MATERIA CONFLICTELOR DE INTERESE ȘI AL INCOMPATIBILITĂȚILOR ÎN PROIECTELE CU FINANȚARE EUROPEANĂ	80
Secțiunea 1. Cadrul instituțional național	80
Secțiunea 2. Cadrul instituțional la nivelul UE. Structuri/entități cu atribuții în combaterea fraudei și a altor activități ilegale care afectează negativ interesele U.E.	83
BIBLIOGRAFIE	90

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

INTRODUCERE

Integritatea în mediul public și privat în România constituie o preocupare a societății românești, în raport cu modul în care este percepută activitatea funcționarilor publici, dar și a entităților din mediul privat, în asigurarea încrederii în activitatea pe care o desfășoară fiecare cetățean¹.

Integritatea este una dintre componentele esențiale ale oricărei persoane care conferă stabilitate în exercitarea atribuțiilor concrete în care-și desfășoară activitatea.

Educația conferă încredere societății, în ansamblu, atunci când fiecare dintre noi suntem integri.

Suportul de curs – adresat cursanților, studenților, practicienilor, specialiștilor, dar și cetățenilor care sunt interesați în a avea contact specializat și fundamentat asupra integrității, componentă esențială umană în orice activitate, contribuind la formarea unei culturi civice – este menit să ajute structurile competente să prevină, să identifice, să remedieze și să sancționeze conflictele de interese și incompatibilitățile, în scopul de a reduce riscul de nereguli, fraude și corupție.

Suportul de curs a fost elaborat, printre altele, după consultarea:

- Ghidurilor de bună practică privind prevenirea conflictelor de interese (publicate de către Comisia Europeană, statele membre ale U.E. și organizații internaționale);
- Ghidului privind incompatibilități și conflicte de interese al ANI²;
- Îndrumarului pentru Autoritățile Contractante privind Conflictele de Interese în Procesele de Achiziții Publice și a Strategiei Naționale în Domeniul Achizițiilor Publice.

Suportul de curs își propune să răspundă la întrebări pertinente, precum:

- Ce este conflictul de interese și ce reprezintă starea de incompatibilitate?
- De ce este importantă prevenirea, identificarea și sancționarea lor?
- Care sunt standardele legislative internaționale, europene și naționale în materie?
- Care sunt categoriile de conflicte de interese și incompatibilități?
- Prin ce se deosebește conflictul de interese de incompatibilitățile ce pot apărea în exercitarea demnităților și funcțiilor publice ?
- Care sunt structurile instituționale – naționale și la nivelul UE – cu competențe în materia identificării, prevenirii ori sancționării conflictelor de interese și a incompatibilităților?
- În privința achizițiilor publice – în proiectele cu finanțare FESI – care este rolul și care sunt obligațiile autorităților contractante? Care este metodologia de lucru, procedurile recomandate, listele de verificare, măsurile ce pot fi luate?

Credem că acest suport de curs poate fi valorificat atât în cunoașterea - de către cei interesați (și obligați) – procedurilor normative specifice (în vigoare), cât și la elaborarea de către

¹ Pe larg, a se vedea, **Rodica Aida Popa** (coord.), *Integritatea în spațiul public și privat. Prevenție și necesitate în asigurarea încrederii în raporturile sociale*, Editura C.H. Beck, București, 2017

² <https://www.integritate.eu>

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

structurile cu competențe în materie, a propriilor documente de politică internă în această privință.

Informațiile cuprinse în acest suport de curs nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic. Acestea sunt – fără a încălca comandamentele normative specifice în vigoare – orientări generale, recomandări.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

PARTEA I CONFLICTUL DE INTERESE

CAPITOLUL I. DEFINIREA CONFLICTULUI DE INTERESE

Conflictul de interese are multiple definiții (în dreptul internațional, al UE ori în dreptul național), neexistând însă, în acest moment, o definiție unică; conflictul de interese este o instituție juridică complexă ce reunește atât norme de drept penal, cât și de drept administrativ.

Conflictul de interese privește situația în care o persoană este implicată în mai multe interese (financiare sau de altă natură) ce pot corupe sau afecta major luarea deciziilor corecte și imparțiale (de către acea persoană sau organizație).

Prezența unui conflict de interese nu duce automat la fapte de corupție sau la luarea unor decizii incorecte. Prin urmare, un conflict de interese poate fi descoperit și reglementat înaintea apariției unui act de corupție.

Conflictul de interese se caracterizează prin faptul că factorul determinant nu este neapărat o situație juridică sau o activitate incompatibilă cu cea care este relizată în cadrul atribuțiilor de serviciu, ci un interes personal, de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor ce-i revin funcționarului public, potrivit Constituției României, republicată și a altor acte normative³.

Un conflict de interese există în cazul în care, în diferite circumstanțe, există riscul – potrivit experienței anterioare și a dovezilor obiective – ca o decizie să fie influențată de alte interese secundare.

Reglementările privind conflictul de interes în spațiul public se concentrează, în principal, pe evidențierea posibilelor interese personale de ordin financiar, economic sau de altă natură.

Interesele pot fi:

- *nefinanciare* – spre exemplu: avansarea în carieră, publicarea unei cărți, îmbunătățirea propriei imagini, a reputației, dobândirea ori menținerea unei poziții onorifice etc.;
- *financiare/economice* care, la rândul lor, pot fi clasificate în *interese personale directe* (spre exemplu, în domeniul achizițiilor publice, în cazul în care persoana cu funcție de decizie este în același timp și acționar⁴ al unui candidat/ofertant), *interese personale indirecte* – atunci când folosul necuvenit nu este în beneficiul direct al persoanei cu funcție de decizie, ci în beneficiul unor terți (persoane de la care a beneficiat de servicii sau foloase de orice

³ Înalta Curte de Casație și Justiție, completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015 (<http://www.scj.ro>)

⁴ În înțelesul dispozițiilor art. 60 al. 2 din Legea nr. 98/2016, ”prin acționar sau asociat semnificativ se înțelege persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă deținătorului cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală”

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

natură, persoane cu care se află/s-a aflat în raporturi de muncă sau rude până la gradul al II-lea inclusiv⁵;

- *de altă natură* – care pot fi în legătură cu viața de familie, viața sentimentală, politică, profesională. Spre exemplu, *"o persoană cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante și conducătorul unui operator economic participant la procedura de achiziții publice au responsabilități în cadrul aceluiasi partid politic, iar persoana cu funcție de decizie nu își exercită cu imparțialitate atribuțiile ce îi revin în cadrul achiziției respective, punând interesul privat al colegului de partid (câștigarea licitației) înaintea interesului public pe care are obligația să-l urmărească"*⁶.

Pentru a fi întrunite elementele ce constituie conflictul de interese, condiția ce trebuie îndeplinită de "interesul personal" al persoanei cu funcție de decizie (de oricare fel ar fi acest interes: nefinanciar, economic sau de altă natură) este ca acesta să fie în măsură să afecteze independența și imparțialitatea respectivei persoane.

Trebuie făcută distincția între gradul și importanța acestor interese. Astfel, interesele minore nu sunt în măsură să genereze conflicte de interese. Spre exemplu, *plăcerea ocazională a primarului unui oraș în mersul cu bicicleta și susținerea de către acesta a unei investiții în închirierea de biciclete de către municipalitate pentru cetățeni, nu este de natură a fi catalogată drept conflict de interese; de asemenea, prietenia a două persoane, doar într-o rețea de socializare de tipul Facebook, LinkedIn sau Twitter, nu este suficientă în a determina că cele două persoane sunt într-o relație de veritabilă prietenie și au interese comune în măsură să genereze un conflict de interese.*

Situația/interesul de natură a crea conflicte de interese trebuie să fie majoră/major și relevantă/relevant și, prin aceasta/acesta să se obțină un folos necuvenit, prin nesocotirea interesului public, cu încălcarea imparțialității persoanei cu funcție de decizie ca, spre exemplu, *interesul privat al conducătorului societății comerciale pentru utilități publice(furnizare de apă), a municipalității X, să direcționeze un proiect de lucrări de construcții către firma soției, în urma căreia venitul familiei ar crește substanțial.*

⁵ Spre exemplu, fiul șefului autorității contractante a beneficiat de o săptămână de vacanță plătită de directorul unui operator economic care participă la procedura de achiziții publice

⁶ pagina 10 – http://www.esfondi.lv/upload/02 - kohezijas_fonds/Lielie_projekti/EK_vadl_par_interesu_konlikta_identif_publ_iejirk_EN.pdf

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

CAPITOLUL II. CADRUL JURIDIC APLICABIL⁷

Secțiunea 1. Standarde internaționale cu privire la conflictul de interese

Principalele standarde internaționale care definesc conflictul de interese sunt:

- *Recomandarea Consiliului Organizației de Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) în ce privește managementul conflictelor de interese – ”Linii directoare pentru gestionarea conflictelor de interese în serviciul public”⁸*
 - *Rezoluția (97)24 a Consiliului Europei privind ”Douăzeci de principii directoare pentru lupta împotriva corupției” (în special principiile directoare 1, 3, 9, 10, 13, 14 și 17);*
 - *Recomandarea nr. R (2000) 10 a Comitetului de miniștri al Consiliului Europei privind ”codurile de conduită pentru funcționarii publici” (articolele 5, 6, 7, 8, 13, 14, 16, 18, 20, 21 și 26 din Codul model de Conduită pentru funcționarii publici);*
 - *Convenția Națiunilor Unite Împotriva Corupției (articolele 5, 7, 8, 9, 10, 12 al.2 lit.e și 38).*
- OCDE a formulat următoarea definiție: *”Un conflict de interese implică un conflict între datoria publică și interesul privat al unui funcționar public, în care interesul privat al funcționarului ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea îndatoririlor și responsabilităților oficiale ale acestuia”.*

Liniile directoare ale OCDE sunt:

- Interesul public trebuie să primeze;
- Nu se poate deroga de la principiul transparenței în luarea deciziilor; acest lucru înseamnă sprijinirea controlului obiectiv al procedurilor (de achiziții publice, spre exemplu) prin punerea în aplicare a unui sistem de declarare a intereselor și conflictelor de interese;
- Conducerea instituțiilor publice să se facă prin responsabilitate individuală și exemplu personal;
- Stabilirea unei culturi organizaționale care nu tolerează conflictele de interese.

Potrivit *Recomandării*:

- *conflictul de interese* se naște dintr-o situație în care oficialul are un interes privat care influențează sau este de natură a influența exercitarea cu imparțialitate și obiectivitate a îndatoririlor sale publice;
- *interesul privat* al oficialului include orice avantaj pentru sine sau familia sa, rudele apropiate, prieteni și persoane sau organizații cu care acesta are sau a avut relații de afaceri sau politice (inclusiv orice datorie financiară sau civilă în legătură cu acestea);

⁷ Așa cum se regăsește în <https://www.integritate.eu/Files/Files/Ghiduri%20utile%20alegeri%202016/GhidIncompatibilitate&Conflicte%2010.10.2016.pdf>

⁸ <http://www.oecd.org/dtaoecd/13/22/2957360.pdf>

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

- pentru existența conflictului de interese este suficient ca **interesul privat să fie de natură a influența** exercitarea cu imparțialitate și obiectivitate a funcției publice (altfel spus, acest rezultat nu trebuie neapărat să se producă);
- **interesul privat nu aparține** în mod obligatoriu direct oficialului public; posibili beneficiari pot fi și rudele apropiate (până la gradul 4), prieteni, persoane aflate în relații de afaceri sau politice;
- **noțiunea de avantaj** nu este limitată la avantajul material, putând include și un alt avantaj de natură personală (obținerea unui titlu onorific ori grad profesional, promovarea unui examen etc.).

2. *Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică*, elaborat de OCDE în 2003 (publicat în limba română pe site – ul <https://www.oecd.org/gov/ethics/2957377.pdf>):

- în preambul, subliniază riscul major al conflictelor de interese, atât în sectorul public, cât și în cel privat, atrăgându-se atenția asupra importanței evitării conflictelor de interese care pot deveni o problemă atunci când, de exemplu, *un funcționar public* pleacă din serviciul public pentru a se angaja în sectorul privat sau la o organizație neguvernamentală sau când *o firmă de contabilitate* oferă atât servicii de auditare, cât și servicii de consultanță aceluiași client, ori *o agenție de reglementare* se aliniază prea mult la interesele pe care are datoria să le supravegheze;

De asemenea, se mai precizează că au apărut forme noi de relații între sectorul public și sectoarele comerciale și non-profit care dau naștere, spre exemplu, unor forme de colaborare din ce în ce mai strânse (cum ar fi parteneriatele public-privat, autoreglementarea, schimburile de personal și sponsorizările);

- adoptă o definiție – în mod deliberat simplă și practică - pentru a ajuta la identificarea și rezolvarea eficientă a situațiilor conflictuale; astfel, **un conflict de interese implică un conflict între datoria față de public și interesele personale ale unui funcționar public, în calitatea sa de persoană privată, care ar putea influența necorespunzător îndeplinirea obligațiilor și responsabilităților oficiale** (art. 10);
- prevede, în art. 13, că în cazul în care un interes personal a compromis în fapt îndeplinirea corectă a sarcinilor unui funcționar public, situația specifică respectivă trebuie privită mai degrabă ca un caz de comportament necorespunzător sau ”abuz în serviciu” ori chiar ca un caz de corupție și nu ca un ”conflict de interese”;
- precizează că interesele personale nu se limitează la interesele financiare sau pecuniare ori la acele interese care guvernează un beneficiu personal direct pentru funcționarul public. Un caz special îl constituie problema alegerii unui alt loc de muncă de către un funcționar public: negocierea viitorului loc de muncă de către un funcționar public înainte de a renunța la funcția publică este considerată, în mare măsură, drept o situație de conflict de interese.

3. **Consiliul Europei definește conflictul de interese** ca fiind ”o situație în care funcționarul public are un interes privat care este de natură să influențeze sau să pară a influența îndeplinirea atribuțiilor sale oficiale cu imparțialitate și obiectivitate”. Interesul privat include orice avantaj

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

pentru el însuși, pentru familia sa, pentru rude apropiate, prieteni sau persoane cu care funcționarul public are sau a avut relații de afaceri sau politice. Aceasta include, de asemenea, orice obligație financiară sau îndatorire de orice natură față de aceștia. Funcționarul public are următoarele responsabilități personale:

- să fie atent cu privire la apariția unui conflict de interese aparent, potențial sau real;
- să ia măsuri pentru a evita un astfel de conflict;
- să informeze superiorul său ierarhic despre orice conflict, de îndată ce ia cunoștință despre acesta;
- să respecte orice decizie finală de a se retrage din situația ce poate provoca conflictul de interese sau de a anula avantajul pe care conflictul de interese l-ar putea genera.

Conflictul de interese este definit ca fiind orice situație în care un individ se află în poziția de a valorifica capacitatea sa profesională sau de serviciu, într-un fel sau altul, pentru beneficiul propriu.

Secțiunea 2. Reglementarea conflictului de interese in dreptul UE⁹

2.1.Regulamentul Financiar (RF)¹⁰

RF și, mai ales, normele sale de aplicare¹¹ - îndeosebi art. 57 și art. 32 – definesc conflictele de interese în contextul cheltuielilor și gestionării bugetului UE. Astfel:

- *actorii financiari și alte persoane implicate în managementul și implementarea bugetului, inclusiv actele pregătitoare, auditul și controlul bugetului, nu trebuie să ia nicio măsură care poate aduce propriile lor interese în conflict cu cele ale Uniunii (...);*
- *există un conflict de interese în cazul în care imparțialitatea și exercitarea obiectivă a funcțiilor unui actor financiar sau al altei persoane sunt compromise din motive care implică familia, viața sentimentală, viața politică sau afinitatea națională, interesul economic sau orice alt interes comun cu un destinatar;*
- actele care ar putea constitui conflicte de interese – în sensul art. 57 (2) RF – pot să ia următoarele forme:
 - acordarea către sine sau către altul de avantaje directe sau indirecte nejustificate;
 - refuzul de a acorda unui beneficiar drepturile sau avantajele la care acel beneficiar este îndreptățit;

⁹ http://ec.europa.eu/regional.policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_en.pdf

¹⁰ Regulamentul (UE, Euratom) nr.966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002, JO L 298, 26.10.2012

¹¹ Regulamentul (UE) nr. 1268/2012 privind normele de aplicare a Regulamentului (UE, EURATOM) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, JO L 362, 31.12.2012

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

- comiterea de acte nejustificate sau abuzive sau neîndeplinirea unor acte obligatorii.

Alte acte susceptibile de a fi afectate de un conflict de interese sunt cele care pot afecta imparțialitatea și obiectivitatea îndeplinirii îndatoririlor de serviciu ale unei persoane, cum ar fi, printre altele, participarea la o comisie de evaluare pentru achiziții publice sau a unei proceduri de grant în cazul în care persoana poate, în mod direct sau indirect, să beneficieze de rezultatul acestor proceduri.

2.2. Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului (din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE).

Articolul 24 din *Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului* din 26 februarie 2014 *privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE* (Directiva) prevede ca statele membre să se asigure că autoritățile contractante iau măsurile adecvate pentru a identifica, a preveni și a remedia în mod eficient conflictele de interese apărute în desfășurarea procedurilor de achiziții publice, astfel încât să se evite orice denaturare a concurenței și să se asigure tratament egal tuturor operatorilor economici. Noțiunea de conflict de interese *”acoperă cel puțin orice situație în care membrii personalului autorității contractante care sunt implicați în desfășurarea procedurii de achiziție sau care pot influența rezultatul acesteia au, în mod direct sau indirect, un interes financiar, economic sau un alt interes personal, care ar putea fi percepute ca elemente care compromit imparțialitatea sau independența lor în contextul procedurii de achiziție”*.

Această definiție a fost preluată și de *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice*.

Secțiunea 3. Principalele prevederi din legislația României cu privire la conflictele de interese

3.1. În dreptul administrativ

În dreptul administrativ, conflictul de interese este reglementat de:

- *Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale*, republicată (M. Of. nr. 123/2007);
- *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției* (M. Of. nr. 279/2003);
- *Legea nr. 393/2004 privind Statutul aleșilor locali* (M. Of. nr. 912/2004);
- *Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor*, republicată (M. Of. nr. 29/2016);
- *Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și*

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și modificarea și completarea altor acte normative (M. Of. nr. 621/2010);

- *Legea nr. 7/2004 privind Codul de conduită al funcționarilor publici, republicată* (M. Of. nr. 525/2007);
- *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice.* (M. Of. nr.390/2016). Această lege, care preia definiția din Directivă, aduce mai multe elemente de noutate față de prevederile legislației anterioare privind achizițiile publice¹²

În privința acestui din urmă act normativ, **primul element de noutate** constă în introducerea definiției conflictului de interese și explică noțiunea de conflict de interese (termenul nefiind definit anterior în *OUG nr. 34/2006*¹³. **Un al doilea element de noutate** este acela că, în noua lege privind achizițiile publice (art. 59 din *Legea nr. 98/2016*), constituie conflict de interese atât situațiile în care există un interes (personal, economic, financiar, direct sau indirect, ce compromite imparțialitatea și independența persoanei din autoritatea contractantă sau consultantului ce o asistă în respectiva procedură), cât și situațiile în care *”ar putea fi perceput”* că există un astfel de interes, ca element care compromite imparțialitatea sau independența în luarea deciziilor în procesul de achiziții publice. Așadar, **simpliciter percepție sau aparență a unui conflict de interese trebuie abordată și remediată de autoritățile contractante.**

Un al treilea element de noutate în cazul identificării unui potențial conflict de interese este că autoritatea contractantă nu procedează automat la excluderea ofertantului aflat într-o situație potențială de conflict de interese ci, în conformitate cu prevederile art. 62 al. (3), în cazul în care autoritatea contractantă stabilește că există un conflict de interese, aceasta are obligația legală să adopte măsurile necesare pentru eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese, dispunând măsuri cum ar fi, înlocuirea persoanelor responsabile cu evaluarea ofertelor atunci când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil, urmând ca, abia dacă acest lucru nu este posibil, să excludă ofertantul aflat în conflict de interese. Elementul de noutate este dat tocmai de excludere, ca măsură ce se ia în ultimă instanță, pentru remedierea unui conflict de interese.

3.2. În dreptul penal

În dreptul penal, conflictul de interese este reglementat în *Noul cod Penal*, art. 301.

¹² Art. 68 din *OUG 34/2006*

¹³ Art. 69 din *OUG nr. 34/2006* reglementa definiția de lucru ca fiind cea dintr-o altă lege: *”persoane care, în exercitarea funcției pe care o dețin la nivelul autorității contractante, se află în situația unui conflict de interese astfel cum este acesta reglementat de Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare”*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

CAPITOLUL III. TIPURI DE CONFLICTE DE INTERESE

Conflictele de interese pot fi de mai multe tipuri. Astfel, literatura de specialitate¹⁴ face distincție între *conflictul de interese potențial*, *conflictul de interese aparent* și *conflictul de interese real*.

Secțiunea 1. Conflictul de interese potențial

Conflictul de interese potențial apare atunci când persoana cu funcție de decizie/funcționarul public are interese personale care sunt de o asemenea natură încât s-ar produce un conflict de interese dacă funcționarul ar avea atribuții oficiale în acea privință, în viitor.¹⁵

Pot fi exemple de astfel de conflicte:

- A este arhitectul șef al orașului B, iar fratele său este directorul unei mari companii de construcții din oraș;
- X este persoană cu funcție de decizie (responsabil cu achizițiile) într-o autoritate contractantă, iar fratele acestuia Y, are o firmă de TIC (tehnologia informației și comunicare).

Secțiunea 2. Conflictul de interese aparent

Conflictul de interese aparent (sau percept) apare atunci când, se pare că interesele unui funcționar public ar putea influența în mod necorespunzător îndeplinirea sarcinilor, dar în realitate nu este așa.

Un exemplu de acest tip de conflict ar fi:

Conducătorul autorității contractante sau președintele comitetului de evaluare și conducătorul unui operator economic participant la procedură au același nume de familie.

Conform art.62 din *Legea nr. 98/2016*, autoritatea contractantă *”întreprinde orice demersuri ce se impun pentru a stabili dacă situația respectivă reprezintă o situație de conflict de interese și prezintă ofertantului aflat în respectiva situație o expunere a motivelor care, în opinia autorității contractante, sunt de natură să ducă la un conflict de interese. (2) În cazul prevăzut la alin. (1), autoritatea contractantă solicită candidatului/ofertantului transmiterea punctului său de vedere cu privire la respectiva situație. (3) În cazul în care, în urma aplicării dispozițiilor alin. (1) și (2), autoritatea contractantă stabilește că există un conflict de interese, autoritatea contractantă adoptă măsurile necesare pentru eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese*

¹⁴ A se vedea *Ghidul privind incompatibilitățile și conflictele de interese în administrația publică*

¹⁵ Art. 11 din *Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020
dispunând măsuri cum ar fi, înlocuirea persoanelor responsabile cu evaluarea ofertelor, atunci când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil, sau eliminarea ofertantului/candidatului aflat în relație cu persoanele cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante". Eliminarea ofertantului/candidatului se face așadar, doar în ultimă instanță, dacă niciun alt remediu nu a fost posibil.

Secțiunea 3. Conflictul de interese real

Conflictul de interese real poate fi *actual* sau care *a existat în trecut*.

Conflictul de interese actual apare în momentul în care oficialul este pus în situația de a lua o decizie care l-ar avantaja sau care ar avantaja un apropiat de-al său sau un partener de afaceri.

În această situație, conflictul de interese este real și presupune o anumită reacție a primarului care este pus în situația de a lua o decizie care să-l avantajeze indirect. Dacă primarul ia decizia corespunzătoare (în cazul de față acesta neputându-se suspenda din funcție, decizia corectă ar fi respingerea ofertei din cauza conflictului de interese real), conflictul de interese (real) își va găsi astfel remediul corect. În situația contrară, în care ofertantul aflat în conflict de interese câștigă licitația și primarul semnează contractul de achiziții publice, **conflictul de interese devine consumat**, așa încât, instrumentele pe care le are la îndemână autoritatea contractantă pentru remedierea situației sunt: rezilierea contractului, sesizarea situației de conflict de interese organelor abilitate, orice alte măsuri în conformitate cu legea.

Așa cum se arată în Ghidul ANI, "Așteptările publicului privind conduita pe care oficialul public trebuie să o aibă variază în funcție de tipul concret de conflict de interese existent la un anumit moment. Dacă în cazul conflictului de interese potențial, conduita cerută oficialului este mai degrabă centrată pe exercitarea în mod transparent și echidistant a atribuțiilor sale, în cazul conflictului de interese **real**, oficialul trebuie să se abțină de la luarea oricăror decizii, informându-și superiorul ierarhic despre situația apărută. Conflictul de interese **consumat** apare în care oficialul nu s-a abținut de la luarea unei decizii, în ipoteza unui conflict de interese **real** și implică latura sancționatorie a reglementării"¹⁶.

¹⁶ Pe larg, a se vedea, *Îndrumar pentru Autoritățile Contractante privind Conflicturile de Interese în Procesele de Achiziții Publice, în baza Legislației Naționale Privind Achizițiile Publice și a Strategiei Naționale în Domeniul Achizițiilor Publice*, 30 aprilie 2017

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

CAPITOLUL IV. CATEGORII DE CONFLICTE DE INTERESE SANȚIONATE DE LEGISLAȚIA ROMÂNĂ

Secțiunea 1. Parlamentari - senatori și deputați

Conform art. 70 din *Legea nr. 161/2003*, prin conflict de interese se înțelege situația în care persoana ce exercită o demnitate publică sau o funcție publică are un interes personal de natură patrimonială, care ar putea influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin potrivit Constituției și altor acte normative, iar potrivit prevederilor art. 71 din același act normativ, principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public.

Potrivit prevederilor art. 19 din *Legea nr. 96/2006*, fapta deputatului sau senatorului de a încălca legislația în materie privind conflictul de interese constituie abatere disciplinară și se sancționează cu diminuarea indemnizației cu 10% pe o perioadă de maximum 3 luni. Sancțiunea se aplică de către Biroul permanent al Camerei din care face parte deputatul sau senatorul.

Deputatul sau senatorul se află în conflict de interese la expirarea termenului prevăzut în *Legea nr. 176/2010*, cu modificările ulterioare, de la data luării la cunoștință a raportului de evaluare al Agenției Naționale de Integritate, dacă în acest termen deputatul sau senatorul nu a contestat raportul la instanța de contencios administrativ. Luarea la cunoștință se face prin comunicarea raportului Agenției Naționale de Integritate, sub semnătură de primire, către deputatul sau senatorul în cauză ori, în cazul în care refuză primirea, prin anunțul făcut de către președintele de ședință în plenum Camerei din care face parte. În situația în care Agenția Națională de Integritate a finalizat un raport de evaluare privind existența unui conflict de interese a unui deputat sau senator, raportul de evaluare se comunică în termen de 5 zile de la finalizare persoanei în cauză, precum și Camerei din care aceasta face parte, în conformitate cu art. 21 alin. (4) din *Legea nr. 176/2010*, cu modificările ulterioare. Biroul permanent al Camerei din care face parte persoana în cauză o înștiințează de urgență pe aceasta, punându-i la dispoziție o copie a raportului.

Conform art. 38 alin. (11) din *Legea nr. 96/2006*, membrii familiei deputatului sau senatorului ori rudele/afinii acestuia până la gradul al III-lea nu pot fi angajați la respectivul birou parlamentar.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 2. Membri Guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Conform art. 72 și art. 73 din *Legea nr. 161/2003*, persoana care exercită funcția de membru al Guvernului, secretar de stat, subsecretar de stat sau funcții asimilate acestora, prefect ori subprefect este obligată să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu ia sau să nu participe la luarea unei decizii în exercitarea funcției publice de autoritate, care produce un folos material pentru sine, pentru soțul său ori rudele sale de gradul I. Obligațiile prevăzute mai sus nu privesc emiterea, aprobarea sau adoptarea actelor normative.

Încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) constituie abatere administrativă, dacă nu este o faptă mai gravă, potrivit legii, iar actele administrative emise sau actele juridice încheiate prin încălcarea obligațiilor prevăzute în art. 72 alin. (1) sunt lovite de nulitate absolută.

Exemplu: X este secretar de stat în cadrul ministerului Y și, în exercitarea funcției, a semnat un contract de prestări servicii cu o societate comercială în cadrul căreia soția sa deține funcția de director.

Secțiunea 3. Aleși locali

Conform art. 75 din *Legea nr. 393/2004*, aleșii locali au un interes personal³ într-o anumită problemă, dacă au posibilitatea să anticipeze că o decizie a autorității publice din care fac parte ar putea genera un beneficiu sau un dezavantaj pentru:

- propria persoană;
- soț, soție, rude sau afini până la gradul al doilea inclusiv;
- orice persoană fizică sau juridică cu care au o relație de angajament, indiferent de natura acestuia;
- o societate comercială la care dețin calitatea de asociat unic, funcția de administrator sau de la care obțin venituri;
- o altă autoritate din care fac parte;
- orice persoană fizică sau juridică, alta decât autoritatea din care fac parte, care a făcut o plată către aceștia sau a efectuat orice fel de cheltuieli ale acestora;
- o asociație sau fundație din care fac parte.

Potrivit art. 4 din aceeași lege, aleșii locali sunt obligați să menționeze expres situațiile în care interesele lor personale contravin intereselor generale. În cazurile în care interesul personal nu are caracter patrimonial, consiliile locale pot permite participarea la vot a consilierului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 4. Primari si viceprimari

Conform art. 76, alin. (1) din *Legea nr. 161/2003*, primarii si viceprimarii sunt obligați să nu emită un act administrativ sau să nu încheie un act juridic ori să nu emită o dispoziție dacă aduce vreun folos material pentru:

- propria persoană;
- pentru soț/soție;
- rudele sale de gradul I.

Actele emise cu încălcare acestei reguli sunt lovite de nulitate absolută.

Exemplu: X este primar în localitatea A. Fiul și soția sa sunt administratori la societatea comercială D. X încheie un contract cu societatea comercială D.

Secțiunea 5. Consilieri locali

Legea nr. 215/2001, art. 46 interzice consilierilor locali să ia parte la deliberarea și adoptarea hotărârilor în care au un interes patrimonial față de problema supusă dezbaterii. Interesul poate fi personal sau prin soție/soț, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv.

Hotărârile adoptate prin încălcarea acestei prevederi sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ. Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană interesată.

Consilierii trebuie să anunțe la începutul ședinței un potențial conflict, aspect care se consemnează alături de abținerea de la vot în procesul verbal al ședinței (art. 77 alin. (2) din *Legea nr. 393/2004*).

Atenție:

Conform art. 90 din *Legea nr. 161/2003*, consilierii locali care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale, nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respective, ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Încălcarea dispoziției de mai sus atrage încetarea de drept a mandatului de ales local la data încheierii contractelor. **Exemplu:**

X este consilier local în localitatea Y; X este directorul general al firmei ABC. În consiliul local este înaintat un proiect de hotărâre prin care se propune reducerea cu 20% a taxei de depozitare a gunoiului pentru firma ABC. Consilierul local votează proiectul de hotărâre.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 6. Președinți și vicepreședinți ai consiliilor județene

Președinților și vicepreședinților de consilii județene **li se interzice**, conform reglementărilor *Legii nr.161/2003*, art. 77, coroborat cu art. 47 din *Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale*, să ia parte la deliberarea și adoptarea hotărârilor în care au un interes patrimonial față de problema supusă dezbaterii. Interesul poate fi personal sau prin soție/soț, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv.

Hotărârile adoptate prin încălcarea acestei prevederi sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ. Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană interesată.

Secțiunea 7. Consilieri județeni

Art. 77 din *Legea nr. 161/2003*, coroborat cu art. 46 din *Legea nr. 215/2001 a administrației publice locale*, nu permite consilierilor județeni să ia parte la deliberarea și adoptarea de hotărâri dacă au un interes patrimonial în problema supusă dezbaterii. Interesul poate fi personal sau prin soție/soț, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv.

Aceștia trebuie să își prezinte interesele personale la începutul ședinței dacă participarea la luarea deciziei ar aduce beneficii personale, pentru soț/soție, afini sau rude de până la gradul al patrulea inclusiv. Acest fapt se concretizează în anunțarea potențialului conflict și abținerea de la vot, fapte care se consemnează în procesul verbal al ședinței (art. 77 alin. (2) din *Legea nr. 393/2004*).

Hotărârile adoptate prin încălcarea acestei prevederi sunt nule de drept. Nulitatea se constată de către instanța de contencios administrativ. Acțiunea poate fi introdusă de orice persoană interesată.

Secțiunea 8. Funcționari publici

Situațiile în care un funcționar public se află în conflict de interese sunt specificate în art. 79, Cartea I, Titlul IV, Capitolul I din *Legea nr. 161/2003*. Acesta apare atunci când:

- este chemat să rezolve cereri, să ia decizii sau să participe la luarea deciziilor cu privire la persoane fizice și juridice cu care are relații cu caracter patrimonial;
- participă în cadrul aceleiași comisii, constituite conform legii, cu funcționari publici care au calitatea de soț sau rudă de gradul I;
- interesele sale patrimoniale, ale soțului sau rudelor sale de gradul I pot influența deciziile pe care trebuie să le ia în exercitarea funcției publice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

În situația în care există un conflict de interese, funcționarul este obligat să se abțină de la rezolvarea cererii, luarea deciziei sau participarea la luarea unei decizii și să-l informeze de îndată pe șeful ierarhic căruia îi este subordonat direct. Acesta este obligat să ia măsurile care se impun pentru exercitarea cu imparțialitate a funcției publice, în termen de cel mult 3 zile de la data luării la cunoștință. Încălcarea dispozițiilor poate atrage, după caz, răspunderea disciplinară, administrativă, civilă ori penală, potrivit legii.

În cazurile menționate anterior, conducătorul autorității sau instituției publice, la propunerea șefului ierarhic căruia îi este subordonat direct funcționarul public în cauză, va desemna un alt funcționar public, care are aceeași pregătire și nivel de experiență.

Secțiunea 9. Persoane cu funcții de conducere/control din cadrul sistemului de sănătate publică

Legea nr. 95/2006 privind reforma în domeniul sănătății, republicată (M. Of. nr. 652 din 28 august 2015), reglementează conflictele de interese în domeniul sănătății, după cum urmează:

- a) Pentru persoanele care dețin **funcții de conducere în direcțiile de sănătate publică județene și a Municipiului București**, precum **director coordonator și director coordonator adjunct**, constituie conflict de interese deținerea de către aceste persoane de părți sociale, acțiuni sau interese la societăți (reglementate de Legea societăților comerciale nr. 31/1990 republicată, cu modificările și completările ulterioare) ori organizații nonguvernamentale care stabilesc relații comerciale cu direcția de sănătate publică la care persoana exercită funcția de director coordonator sau director coordonator adjunct [art. 18 alin. (5)]. Această prevedere se aplică și în cazul în care părțile sociale, acțiunile sau interesele sunt deținute de către rudele ori afinii până la gradul al IV-lea ai persoanelor cu funcții de conducere precizate mai sus;
- b) Pentru persoanele care dețin funcții de conducere a serviciilor de ambulanță județene și a Municipiului București, **membri ai comitetului director – manager general, director medical, director economic, director tehnic și asistentul-șef** – constituie conflict de interese deținerea de către aceste persoane ori de către soțul/soția, rudele sau afinii lor până la gradul al IV-lea, inclusiv, de părți sociale, acțiuni sau interese la societăți reglementate de Legea nr.31/1990 republicată, cu modificările și completările ulterioare, sau organizații nonguvernamentale care stabilesc relații cu caracter patrimonial cu serviciul de ambulanță respectiv. Totodată, reprezintă conflict de interese deținerea de către soțul/soția, rudele ori afinii până la gradul al IV-lea, inclusiv, ai managerului general a funcției de membru în comitetul director sau a unei alte funcții de conducere, inclusiv de natură administrativă, în cadrul serviciului de ambulanță la care persoana în cauză exercită funcția de manager general;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- c) Pentru persoanele care dețin funcția de **manager de spital** constituie conflict de interese deținerea de părți sociale, acțiuni sau interese la societăți reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ori organizații nonguvernamentale care stabilesc relații cu caracter patrimonial cu spitalul la care persoana în cauză exercită funcția de manager. Dispoziția de mai sus se aplică și în cazurile în care astfel de părți, acțiuni sau interese sunt deținute de către soțul/soția, rudele ori afinii până la gradul al IV-lea inclusiv, ai persoanei în cauză. Totodată, constituie conflict de interese, deținerea de către soțul/soția, rudele managerului ori afinii până la gradul al IV-lea, inclusiv, ai acestuia a funcției de membru în comitetul director, șef de secție, laborator sau serviciu medical sau a unei alte funcții de conducere, inclusiv de natură administrativă, în cadrul spitalului la care persoana respectivă exercită funcția de manager.

Conflictul de interese este aplicabil atât managerului persoană fizică, cât și reprezentantului desemnat al persoanei juridice care exercită funcția de manager de spital [art. 178 alin.(2) și alin. (3)].

Persoanele cu funcții de conducere și control din cadrul spitalului public, inclusiv **managerul, membrii comitetului director, șefii de secție, de laborator sau de serviciu medical și membrii consiliului de administrație**, au obligația de a depune la spitalul în cauză o declarație de interese și o declarație de avere potrivit prevederilor Legii nr. 176/2010, cu modificările și completările ulterioare, în termen de 30 de zile de la numirea în funcție [art. 188 alin. 1)].

- d) Pentru **membrii consiliului de administrație al CNAS și ai consiliilor de administrație ale caselor de asigurări**, precum și **personalul angajat al acestor case de asigurări** constituie conflict de interese deținerea de părți sociale, acțiuni sau interese la furnizori care stabilesc relații contractuale cu casele de asigurări de sănătate. Această dispoziție se aplică și în cazul în care astfel de părți sociale, acțiuni sau interese sunt deținute de către soț/soție, rudele sau afinii până la gradul al IV-lea inclusiv, ai persoanei în cauză.

Membrii Consiliului de administrație al CNAS și ai consiliilor de administrație ale caselor de asigurări care, fie personal, fie prin soț/soție, afini sau rude până la gradul al IV-lea, inclusiv, au un interes patrimonial în problema supusă dezbaterii consiliului de administrație, nu pot participa la dezbaterile consiliului de administrație și nici la adoptarea hotărârilor [art. 317 alin. (2) și alin. (3)].

Secțiunea 10. Persoane cu funcții de conducere/control din cadrul Sistemului național de învățământ de stat

Legea educației naționale nr. 1 din 5 ianuarie 2011 (publicată în M. Of. nr. 18 din 10 ianuarie 2011), cu modificările și completările ulterioare, reglementează conflictul de interese în următoarele articole:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

- Art. 96 alin. (8) – *"Membrii consiliilor de administrație care se află în conflict de interese nu participă la vot";*
- Art. 130 alin. (1) – *"Instituțiile de învățământ superior adoptă un cod de etică și deontologie profesională universitară. Acesta face parte din Carta universitară și include obligatoriu:*
 - a) *Stabilirea situațiilor de conflicte de interese și incompatibilități...";*
- Art. 207 alin. (2[^]2) – *"Funcțiile de conducere (rector, prorector, director general administrativ, director general adjunct administrativ, decani, prodecani, director de departament – n.a.) nu sunt funcții publice de autoritate, activitățile din domeniul didactic specific care se derulează prin intermediul acestora sunt, în principal, următoarele:*
 - a).....
 - j) *asigurarea și gestionarea resurselor materiale și umane, cu respectarea regimului juridic al conflictelor de interese și a legislației în vigoare";*
- Art. 295 alin. (2) – *"Metodologia-cadru de concurs... va stabili pentru fiecare titlu sau funcție didactică... conflictele de interese și incompatibilitățile, în vederea asigurării calității, a respectării eticii universitare și a legislației în vigoare";*
- Art. 294[^]1 alin. (5) – *"Nu pot fi membri ai comisiilor constituite pentru organizarea și desfășurarea examenelor în vederea promovării în cariera didactică persoanele care au soțul/soția, rude, afini până la gradul IV inclusiv, în rândul candidaților".*

CAPITOLUL V. CONFLICTELE DE INTERESE ÎN PROIECTELE CU FINANȚARE EUROPEANĂ ȘI ÎN ACHIZIȚIILE PUBLICE¹⁷

Secțiunea 1. Considerații preliminare

Achizițiile publice constituie un aspect esențial al investițiilor publice care stimulează dezvoltarea economică, reprezentând în jur de 14-19% din PIB-ul Uniunii Europene¹⁸. Autoritățile publice achiziționează bunuri, servicii și lucrări pentru cetățenii lor, din bugetul public (în constituirea căruia o parte considerabilă provine din contribuțiile cetățenilor). Acest lucru trebuie să se realizeze în cel mai eficient și corect mod. Dintre toate activitățile guvernamentale, achizițiile publice reprezintă unul dintre sectoarele cele mai vulnerabile la fraudă și corupție. Spre exemplu, potrivit unui studiu al Forumului Economic Mondial¹⁹, numai darea de mită în domeniul achizițiilor

¹⁷ Prezentul capitol este preluat și adaptat din *Îndrumar pentru Autoritățile Contractante privind Conflictele de Interese în Procesele de Achiziții Publice, în baza Legislației Naționale privind Achizițiile Publice și a Strategiei Naționale în Domeniul Achizițiilor Publice.*

¹⁸ https://ec.europa.eu/growth/single-market/public-procurement_en

¹⁹ <http://www.oecd.org/gov/ethics/48994520.pdf>

UNIUNEA EUROPEANĂ

**“Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

publice este estimată a fi adăugarea de 10-20% la totalul costurilor contractuale. Adică administrația publică, în acest caz, cheltuiește mai mult cu 10-20% din banii cetățenilor, fără ca acest lucru să reprezinte o plusvaloare pentru cetățeni (ci doar o îmbogățire fără justă cauză a celor chemați să servească interesul public și care se fac vinovați de luare de mită). *“Din cauza faptului că guvernele din întreaga lume cheltuiesc aproximativ 4 trilioane de dolari în fiecare an pentru achiziționarea de bunuri, servicii și lucrări, un minimum de 400 de miliarde de dolari pe an se pierde din cauza mitei”²⁰*. Proasta guvernare în achizițiile publice împiedică concurența de piață și ridică prețul plătit de către administrația publică pentru bunuri, servicii și lucrări, acest fapt având un impact direct asupra cheltuielilor publice și, prin urmare, asupra resurselor contribuabililor²¹. Corupția, inclusiv în ce privește corectitudinea procesului de achiziții publice, duce la sărăcie și inegalități privind veniturile cetățenilor²² unei țări.

Printre aceste noi obligații se numără următoarele: (a) Fiecare stat membru are obligația de a transmite Comisiei, până în luna aprilie 2017, și, ulterior, la fiecare trei ani, un raport de monitorizare care include și informații privind prevenirea, detectarea și raportarea adecvată a cazurilor de fraudă, corupție, conflicte de interese și alte nereguli grave în achizițiile publice. Pe baza rapoartelor primite de la statele membre, Comisia publică periodic un raport privind punerea în aplicare și cele mai bune practici privind politicile naționale de achiziții publice în cadrul pieței interne.

Așadar, achizițiile publice reprezintă un domeniu major de risc. Cu toate că este unanim acceptat faptul că reformele achizițiilor publice trebuie să adere la principiile de bună guvernare, eforturile de reformă din ultimul deceniu la nivel internațional s-au concentrat în mare măsură pe elaborarea de contracte, criteriile de atribuire a contractului fiind în prezent cea mai reglementată și mai transparentă fază a procesului de achiziții publice. Uniunea Europeană, aliniindu-se practicilor internaționale, a subliniat în noile directive privind achizițiile publice²³ necesitatea ca guvernele statelor membre să ia măsuri suplimentare pentru prevenirea riscurilor de corupție în întregul proces de achiziții publice, în special în etapa de identificare a necesităților, precum și în domeniul gestionării contractelor și a efectuării plății²⁴. Astfel, *Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice* prevede importanța prevenirii conflictelor de interese, stipulând la art. 58 obligația autorităților contractante *“de a lua toate măsurile necesare pentru a preveni, identifica și remedia situațiile de conflict de interese, în scopul evitării denaturării concurenței și al asigurării tratamentului egal pentru toți operatorii economici”*.

Secțiunea 2. Rolul și atribuțiile autorităților contractante în prevenirea și remedierea conflictelor de interese

²⁰ Peter Eigen, Transparency, 2002, idem 3

²¹ Idem 3.

²² Gupta, S., Davoodi, H. & Alonso-Terme, R. Econ Gov (2002) 3: 23. *Afectează corupția inegalitățile privind veniturile populației și sărăcia?*

²³ *Directiva 2014/24/UE* introduce cerințe noi în materie de monitorizare și de raportare (obligațiile reglementate în art.83-85).

²⁴ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/2014/guidance_public_proc_en.pdf

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Rolul de elaborare a politicii interne specifice privind conflictele de interese al autorităților contractante

Conform *Strategiei Naționale în Domeniul Achizițiilor Publice*²⁵ documentul specific de politică internă privind conflictul de interese pe care Autoritățile Contractante au obligația să-l dezvolte, va trebui:

- să includă întregul proces de achiziții și gestionarea ulterioară a contractelor;
- să respecte cerințele reglementărilor naționale privind achizițiile publice și directivele UE privind achizițiile publice;
- să includă un capitol special dedicat declarațiilor privind conflictul de interese;
- să includă referiri la cadouri și invitații, care pot fi privite ca mijloace de influențare (acestea pot interveni în timpul, înainte sau după un proces de achiziții și în timpul gestionării unui contract sau achiziții ulterioare);
- să dea asigurarea că organizația menține înregistrări privind toate conflictele de interese care au apărut, să evidențieze modul în care au fost tratate și măsurile care au fost luate. Politica păstrării înregistrărilor va oferi un punct de referință pentru viitoarele conflicte;
- să includă referiri la sancțiunile interne în cazul unor conflicte de interese nedeclarate. Sancțiunile trebuie să fie corespunzătoare și să descurajeze încălcarea regulilor;
- să includă o anexă cu exemple comune de astfel de conflicte;
- să trateze situațiile în care angajații pleacă dintr-o organizație din sectorul public, în particular de la o funcție în guvern sau administrația locală (așa numitele situații de „ușă turnantă” – *Pantouflage n.a.*). Personalul trebuie să respecte obligația de a nu dezvălui informații confidențiale dobândite la locul de muncă și trebuie să nu beneficieze de pe urma oricărui conflict ulterior de interese care poate apărea după plecarea de la locul de muncă.

Secțiunea 3. Rolul autorității contractante de prevenire a conflictelor de interese.

*Principiile care stau la baza prevenirii conflictului de interese în exercitarea demnităților publice și funcțiilor publice*²⁶ sunt: imparțialitatea, integritatea, transparența deciziei și supremația interesului public, iar prin incriminarea faptei de conflict de interese, legiuitorul a urmărit să ocrotească relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a activității funcționarului public (în

²⁵ Pagina 87-88 din Strategie, așa cum aceasta se regăsește publicată pe site-ul ANAP: <http://anap.gov.ro/web/wp-content/uploads/2015/12/Strategia-Nationala-Achizitii-Publice-final.pdf>

²⁶ În conformitate cu prevederile art.71 din *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Înțelesul *Îndrumarului* sunt asimilați funcționarilor publici și personalul contractual al autorităților contractante, și membrii furnizorilor de servicii/consultanților ce asistă autoritatea contractantă în procesul de achiziții publice), activitate care presupune o comportare corectă a celui ce exercită o activitate în cadrul unei instituții publice.

Relațiile sociale cu privire la corectitudinea celor cu funcție de decizie în procesul de achiziții publice în îndeplinirea atribuțiilor de serviciu presupun și abținerea acestora de la luarea oricărei decizii de natură să le confere acestora, ori unei terțe persoane cu care aceștia au interese comune, direct sau indirect, un anumit avantaj, fiind exclusă favorizarea rudelor sau persoanelor cu care aceștia au interese comune.

Astfel, în ceea ce privește prevenirea conflictelor de interese în achizițiile publice este necesar ca persoanele cu funcții de decizie, să manifeste un comportament etic și corect, îndeplinindu-și obligațiile legale ce le revin în situația existenței unui potențial conflict de interese.

Posibilele mijloace de prevenție a conflictului de interese, privesc : elaborarea documentului de politică internă privind prevenirea conflictelor de interese, stabilirea de standarde etice pentru personalul cu funcții de decizie în special în ceea ce privește conflictele de interese, declararea cadourilor primite de către personalul autorității contractante și elaborarea unei politici interne cu privire la primirea de cadouri, în conformitate cu prevederile legale în vigoare, completarea unei declarații privind conflictul de interese pentru fiecare proces de achiziții publice etc .

Declarația privind conflictul de interese²⁷ în achizițiile publice poate fi văzută ca cea mai importantă măsură din suita de măsuri ce pot fi luate pentru prevenirea conflictelor de interese..

Declarația privind conflictul de interese în achiziții publice se va da pentru fiecare achiziție în parte, de către toți cei implicați în respectivul proces de achiziție - persoane cu funcție de decizie, deoarece aceștia sunt cei care ar putea să influențeze derularea procesului de achiziții publice. Spre exemplu, directorul de comunicare, deși este persoană cu funcție de conducere, ar putea să nu fie și persoană cu funcție de decizie într-un anumit proces de achiziții publice prin care se achiziționează servicii de pază, așadar acesta nu va completa o declarație de interese, și nu va fi considerat persoană cu funcție de decizie pentru respectivul proces de achiziții publice, dacă însă directorul de comunicare este implicat în achiziționarea serviciilor de consultanță în vederea realizării unei campanii mass-media, acesta va fi considerat persoană cu funcție de decizie pentru acest proces de achiziții publice.

Declarația privind conflictul de interese în achiziții publice se va completa de către persoanele cu funcție de decizie și de către cele cu funcție sensibilă, atunci când fiecareia dintre acestea îi este alocată o atribuție în legătură cu respectiva achiziție. Dacă persoana însărcinată să verifice conflictele de interese într-o anumită achiziție publică identifică și alte persoane cu funcție de decizie/care ar putea influența deciziile în respectiva achiziție (chiar dacă nu fac parte din autoritatea contractantă ci sunt instituții cooptate pentru expertiza pe care o au – spre exemplu, membrii ai CTE – care avizează caietele de sarcini/specificațiile tehnice în unele proiecte din sectorul TIC), aceasta le trimite spre semnare Declarația privind conflictul de interese în achiziții publice și acestora. Dacă este cazul, și apare informație nouă, Declarația privind conflictul de

²⁷ Prevăzută în *Strategie*, Capitolul 3, 3.2.2, lit. a) și c) pagina 87-90

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

interese în achiziții publice se va actualiza în fiecare etapa a procesului de achiziții publice, respectiv:

- înainte de atribuirea contractului;
- în timpul implementării acestuia, dacă este cazul (dacă actualizarea este cerută de o modificare contractuală, sau de apariția unui subcontractant nou);
- la încheierea implementării contractului.

Declararea unui conflict real sau potențial de interese este esențială pentru evitarea percepției că personalul autorității contractante sau consultantii acesteia urmăresc un interes personal.

În ce privește Declarația privind conflictul de interese în achiziții publice, aceasta ar trebui să cuprindă, pe lângă definiția conflictului de interese așa cum este aceasta prevăzută în *Legea nr. 98/2016*, următoarele:

- (a) identificarea procesului de achiziție publică în cauză;
- (b) numele complet al semnatarului, data nașterii, funcția deținută în cadrul organizației și atribuțiile sale în cadrul procedurii de achiziții publice;
- (c) data semnării;
- (d) declarația neechivocă a semnatarului prin care acesta atestă dacă, după cunoștințele sale, se află într-o situație de conflict de interese aparent/potențial/real legat de achiziția respectivă;
- (e) declarația neechivocă a semnatarului prin care acesta atestă dacă, după cunoștințele sale, există circumstanțe care ar putea să îl pună pe acesta într-o situație de conflict de interese aparent/potențial/real în viitorul apropiat;
- (f) declarația neechivocă a semnatarului prin care acesta atestă că se angajează să declare imediat orice conflict de interese potențial în cazul survenirii unor circumstanțe noi.

În continuare, Declarația ar trebui să includă o trimitere la sancțiunile administrative, disciplinare, și penale aplicabile în cazul unei declarații false, precum și o notă explicativă care să ofere semnatarilor orientări cu privire la politica autorității contractante, inclusiv scopul declarației și cerințele juridice ale reglementărilor, inclusiv clarificări cu privire la anumite aspecte care decurg din definiție (definirea interesului prin aspecte legate de familie, viața sentimentală, politică etc.)

Secțiunea 4. Rolul autorităților contractante în remedierea situației create ca urmare a apariției indiciilor de conflict de interese

4.1. Remedii generale

Remediile sunt măsurile care ar trebui luate în cazul în care este identificat un risc de conflict de interese sau un conflict de interese declarat ori identificat înainte sau în timpul unei anumite proceduri de achiziții publice. Acestea trebuie să fie corespunzătoare pentru a realiza protejarea procedurii de achiziții publice respective, și apărarea interesului public. Un prim remediu general pentru situațiile în care a fost identificat un conflict de interese potențial este, așa cum se prevede în art. 62 alin.(3) din *Legea nr. 98/2016*, „eliminarea circumstanțelor care au generat conflictul de interese, dispunând măsuri cum ar fi înlocuirea persoanelor responsabile cu

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

evaluarea ofertelor, atunci când le este afectată imparțialitatea, acolo unde este posibil”. Ca ultim remediu general, ce se poate dispune numai dacă nu există nici un alt remediu posibil, autoritățile contractante au la îndemână anularea procedurii de achiziții.

4.2. Remedii punctuale

Pot fi avute în vedere următoarele măsuri/remedii, în funcție de existența sau nu a unei declarații privind conflictul de interese și de natura conflictului de interese:

- discutarea indiciilor cu persoana în cauză pentru a clarifica situația;
- excluderea persoanei în cauză din cadrul procedurii de achiziții publice, indiferent dacă aceasta este un membru al personalului sau expert/ consultant extern;
- modificarea repartizării sarcinilor și responsabilităților între membrii personalului.

Excluderea angajaților/consultanților cu funcții de decizie aflați în conflict de interese potențial din cadrul procedurii ar trebui să fie avută în vedere nu numai în cazul unui conflict de interese real, dar și în orice situație care oferă motive întemeiate de îndoială cu privire la imparțialitatea angajatului/expertului respectiv (conflicte de interese aparente).

În cazul unui conflict de interese aparent, care în urma verificării interne se constată că nu este un conflict de interese real, remediul este comunicarea publică a acestui fapt, așa încât să nu trezească suspiciuni nefondate asupra integrității autorității contractante și a persoanelor implicate și a transparenței luării deciziilor în procesul sau procedura respectivă de achiziții publice. Este recomandabil să se procedeze la fel și în situațiile conflictelor de interese prevenite și/sau remediate prin remediile amintite.

Așa cum se arată în *Ghidul practic* elaborat de Comisia Europeană, “*În cazuri cu adevărat excepționale, excluderea unei persoane implicate în achiziția publică sau a unui expert s-ar putea să nu fie posibilă din cauza lipsei resurselor sau a faptului că experții respectivi sunt specializați în anumite domenii. În acest caz, autoritatea contractantă ar trebui să se asigure că decizia sa este pe deplin transparentă, ar trebui să stabilească limite precise cu privire la implicarea angajatului/expertului în cadrul procedurii și să se asigure că decizia finală se bazează pe dovezi transparente și echitabile. Ar trebui, de asemenea, să se solicite personalului să înștiințeze autoritățile competente în cazul în care apare un conflict de interese. Toate acțiunile întreprinse ca răspuns la apariția unei situații de conflict de interese într-o anumită procedură de achiziții publice ar trebui susținute cu probe”*.

4.3 Alte remedii specifice

Atunci când autoritatea contractantă identifică un semnal de alarmă într-o anumită procedură de achiziții publice, aceasta, ca parte din remediile specifice în legătură cu acea procedură, ar putea ține cont de următoarele recomandări menite să ajute la remedierea unei potențiale situații de conflict de interese în respectiva procedură:

- Pentru a evita publicarea de anomalii în documentația de atribuire, în special acolo unde deja a fost identificat un semnal de alarmă, se recomandă revizuirea tuturor documentelor procedurii pentru identificarea altor noi indicii;
- Se recomandă ca autoritatea contractantă să se asigure că:

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- sunt incluse în contract drepturi de auditare și remedii contractuale, după caz;
- membrii comisiei de evaluare a ofertelor sunt selectați în conformitate cu manualul de punere în aplicare a proiectului;
- persoana din cadrul autorității contractante responsabilă cu achiziția, precum și celelalte persoane cu funcție de decizie privind achiziția, din compartimentul intern ce a inițiat achiziția în cadrul autorității contractante, își manifestă disponibilitatea de a răspunde oricăror întrebări procedurale ale comisiei de evaluare (lucru recomandabil a fi inclus în fișa postului acesteia);
- membrii comisiei de evaluare dețin expertiza tehnică necesară pentru a evalua ofertele;
- membrii comisiei au semnat o declarație în care atestă faptul că nu fac obiectul nici unui conflict de interese în executarea îndatoririlor lor, de exemplu, nu există nici o afiliere curentă sau trecută între ei și oricare dintre ofertanți;
- Se va evalua orice solicitare de modificare (atât a documentației de atribuire cât și a contractului, ulterior atribuirii acestuia) și verificarea legitimității acesteia, precum și solicitarea de documente justificative, după caz, înainte de se a accepta modificarea respectivă;
- Cu ocazia activităților de verificare efectuate de membrii comisiei de recepție din cadrul autorității contractante însărcinați să întreprindă astfel de verificări în respectiva achiziție, în etapa ulterioară atribuirii contractului de achiziție publică, respectiv în perioada încheierii implementării acestuia, verifică dacă bunurile, lucrările și serviciile prevăzute în contract există efectiv. Verificările pot confirma faptul că activitatea se derulează în conformitate cu certificatele de execuție eliberate, că documentele justificative sunt adecvate, că atestările emise de către responsabilii cu acestea privind primirea la timp a bunurilor și serviciilor sunt corecte;
- Se recomandă să se solicite audituri anuale tehnice, financiare și de achiziții independente pentru achizițiile cu un grad ridicat de risc și să se organizeze cursuri de formare pentru persoanele cu funcție de decizie în procesele de achiziții publice din cadrul autorităților contractante însărcinate ca responsabili de proiect cu privire la gestionarea contractelor;
- Se recomandă, de asemenea, să se facă inspecții la fața locului, realizate de experți tehnici, în cadrul activităților de verificare întreprinse de autoritatea contractantă.
- În cadrul unei analize a procedurii de achiziții și de execuție bugetară în ce privește respectiva achiziție, este recomandabil să se verifice în special modul în care au fost monitorizate listele de plată pentru contractul de achiziție așa încât să nu existe plăți efectuate de mai multe ori, iar certificatele de primire a bunurilor și serviciilor să fie corecte.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 5. Rolul autorităților contractante în ce privește sancționarea persoanelor și operatorilor economici aflați în conflict de interese în cadrul procesului de achiziții publice

În vederea exercitării în mod transparent și eficient a funcției publice, astfel încât să nu existe îndoieli cu privire la respectarea și protejarea interesului public, legiuitorul a avut în vedere și un rol activ al autorităților contractante în identificarea, prevenirea și remedierea, precum și în sancționarea administrativă conflictului de interese pentru protejarea interesului public.

Astfel, în fiecare etapă a procesului de achiziții publice, este necesar ca orice fel de situație care ar da naștere unor conflicte de interese să fie prevenită, remediată, combătută și/sau sancționată, dacă este cazul, potrivit legislației în vigoare.

Prin sancționarea faptei de conflict de interese, legiuitorul a urmărit să ocrotească relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a activității personalului din cadrul autorităților contractante, activitate care presupune o comportare corectă a celui ce exercită o activitate în cadrul unei autorități publice, instituții publice etc. Rolul sancționării administrative a personalului propriu și a operatorilor economici aflați în conflict de interese în cadrul procesului de achiziții publice îi revine autorității contractante, acolo unde este cazul, potrivit legii.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 6. Metodologia de lucru a autorităților contractante. Instrumente proprii.

6.1. Mecanismul intern de prevenție și identificare a conflictelor de interes

Este nevoie ca autoritățile contractante să înființeze un **mecanism²⁸ intern permanent** care să permită verificarea periodică a situațiilor în care personalul acestora este implicat în procesul de decizie. Un atare mecanism ar putea consta în:

- completarea periodică a unui **chestionar** pentru a verifica dacă personalul este informat și poate identifica situațiile aparente, reale și potențiale de conflict de interes pentru a sensibiliza personalul la problematica conflictului de interes și a se asigura ca sistemul este lipsit de conflicte de interes;
- completarea unei **liste de verificare** de către personalul implicat în luarea deciziilor în legătură cu o procedură de achiziții publice, înainte de luarea deciziei în legătură cu acea procedură
- verificarea **declarațiilor privind conflictul de interes** în toate etapele procesului de achiziție publică. Conform *Strategiei*, *”pentru conducătorii autorității contractante, principalii factori de decizie și responsabilii de achiziții, declarația va lua forma unei declarații anuale de interes (inclusiv posturi ocupate anterior sau similar). În cazul persoanelor implicate de la caz la caz, o astfel de declarație va fi făcută o dată, dar trebuie să aibă în vedere situațiile aferente fiecărei etape a procedurii de achiziție publică (pregătire, evaluare, monitorizare și închidere). Completarea unei declarații pe propria răspundere din care să rezulte că nu există un conflict de interes trebuie avută în vedere în fiecare fază a procedurii de atribuire (pregătire, evaluare, monitorizare și închidere)²⁹”*.

Această verificare va consta în compararea declarației privind conflictul de interes (și/sau a chestionarului, și/sau a listei de verificare, după caz) cu:

- informații din surse externe (spre exemplu, denunțuri, mass-media);
- informații rezultate în urma analizelor de risc din propriul sistem de alertă (semnale de alarmă);
- informații provenite din verificări aleatorii.

6.2 Mecanismul intern de verificare a declarațiilor privind conflictele de interes³⁰

Declarația privind conflictul de interes trebuie verificată în comparație cu alte surse de informație. Este obligatoriu ca aceasta să fie verificată. Simpla existență a acestei declarații poate să creeze autorității contractante și persoanei care o semnează o falsă senzație de confort și ușurare. Este important ca angajații să știe că declarațiile privind conflictul de interes sunt

²⁸ Aceasta secțiune este traducerea adaptată a secțiunii similare din Îndrumarul Comisiei Europene asupra Conflictelor de Interes - <http://ec.europa.eu/sfc/sites/sfc2014/files/sfc-files/guide-conflict-of-interests-RO.pdf>

²⁹ Capitolul 3, punctul 3.2.2.C.c. din *Strategie*.

³⁰ Aceasta secțiune a fost preluată și adaptată din *Îndrumar practic al OLAF destinat membrilor structurilor de conducere - Identificarea conflictelor de interes în procedurile de achiziții publice referitoare la acțiuni structurale* - http://www.esfondi.lv/upload/02-kohezijas_fonds/Lielie_projekti/EK_vadl_par_interesu_konflikta_identif_publ_jeperk_EN.pdf

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

verificate, abia acest lucru ar putea avea efect descurajant în săvârșirea de conflicte de interese și alte nereguli.

Cine face verificarea?

Verificarea se face de către persoana desemnată de conducerea autorității contractante să facă astfel de verificări. Această persoană poate fi, spre exemplu, responsabilul cu achizițiile sau avertizorul de integritate sau o altă persoană. Această persoană va fi, la rândul ei, persoană cu funcție sensibilă în cadrul autorității contractante în ce privește conflictele de interese.

Este recomandabil ca persoanele însărcinate cu verificările privind conflictele de interese să fie incluse periodic într-un program de rotire a cadrelor (spre exemplu, o dată la doi ani), pentru a se evita formarea de partizane și pentru a evita stigmatizarea respectivei persoane, care va trebui să facă verificări asupra unor activități ale colegilor și chiar ale conducerii autorității contractante (cu privire la procesul de achiziții publice unde a identificat semnale de alertă pe care le considera indicii ale unor posibile conflicte de interese). Cu privire la activitățile de semnalare a neregulilor/conflictelor de interese în urma activităților de control/verificare privind conflictele de interese, persoana trebuie să fie protejată în baza principiilor care guvernează protecția avertizării în interes public³¹ acestea neputând fi sancționate, direct sau indirect (prin aplicarea unei sancțiuni inechitabile și mai severe pentru alte abateri disciplinare), în cazul avertizării în interes public nefiind aplicabile normele deontologice sau profesionale ale autorității contractante de natură să împiedice avertizarea în interes public.

Metodologia de avertizare în urma verificării, când în urma acesteia se constată conflicte de interese consumate în care unul dintre participanți face parte din conducerea autorității contractante, este cea din *Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii*.

Verificările declarațiilor de către persoana desemnată în acest sens depind de capacitatea și resursele autorităților contractante. Verificările trebuie: să fie proporționale, să asigure echilibrul între nevoia de verificare și nevoia de a păstra lucrurile simple și de a reduce povara administrativă asupra participanților la actul administrativ și să țină seama de valoarea procedurii și de faptul că aceasta este/sau nu este supusă regulilor de achiziții publice.

Când se face verificarea?

Conflictele de interese pot influența orice etapă a luării deciziilor în procesul de achiziții publice, așa încât **verificarile se vor face în toate etapele procesului de achiziții publice, și după încheierea acestuia**, oricând apare vreun indiciu/denunț/semnal de alarmă cu privire la respectiva procedură. Autoritățile contractante trebuie să ia în considerare efectuarea de verificări pentru prevenirea conflictelor de interese pentru detectarea situațiilor potențial generatoare de conflicte de interese la începutul procesului de achiziții și înainte de procedurile în care sunt implicate mai multe persoane cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante (ca, spre exemplu, evaluarea ofertelor, implementarea contractului).

Se vor verifica informațiile din următoarele documente:

³¹ Art. 4 din *Legea nr. 571 din 2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnalează încălcări ale legii*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- *Declarațiile privind conflictele de interese* pe care le semnează toate persoanele cu funcții de decizie din cadrul autorității contractante ;
- *Declarațiile privind conflictul de interese* pe care le depun operatorii economici în cadrul ofertei;
- *Declarație privind datele de identificare ale persoanelor ce dețin funcții de decizie* în cadrul autorității contractante și ale persoanelor cu putere de reprezentare din partea furnizorului de servicii auxiliare;
- *Documentul Unic de Achiziții European (DUAE)* pe care îl completează operatorii economici participanți în procedura de atribuire;
- *Avertismentul de Integritate* primit de la ANI în SEAP;
- *Listele de Verificare ale conflictelor de interese în procesul de achiziții publice.*

Autoritatea contractantă va efectua verificări proprii privind conflictele de interese, conform art. 62 din *Legea nr.98/2016*. Aceasta poate întreprinde următoarele acțiuni, fără a se încălca legislația națională cu privire la protecția datelor:

- în baza unor *protocoale de colaborare* cu alte instituții ale statului, pentru a avea acces la mai multe informații (spre exemplu cu Oficiul Național al Registrului Comerțului (ONRC), cu Ministerul Finanțelor Publice);
- folosind sursele de date publice deschise (*open data*), inclusiv verificări de rutină pe internet care ar putea să ofere indicii despre, existența unui conflict de interese, pe care apoi să le coroboreze cu date din alte surse.

Autoritatea contractantă poate programa verificări efectuate de către personalul desemnat să facă verificări din cadrul acesteia sau controale specifice derulate în urma obținerii unor informații externe ori în urma unui raport oficial sau ca urmare a efectuării altor controale inopinate sau planificate, incluse în programul anual de control pe baza analizei riscurilor și/sau aleatorii.

Se recomandă ca persoana desemnată să facă verificări din cadrul autorității contractante și membrii conducerii autorității contractante cărora li s-a raportat o situație de conflict de interese potențial să aibă o abordare moderată³² și să discute în mod deschis cu persoana în cauză. Scopul discuției este de a afla dacă există un risc de conflict de interese care ar putea periclita procedura și/sau situația persoanei cu funcție de decizie. În acest caz, conducerea autorității contractante trebuie să decidă care ar fi măsurile cele mai potrivite pentru a proteja atât interesele organizației cât și pe cele ale personalului.

În activitatea lor, funcționarii publici au obligația de a respecta libertatea opiniilor și de a nu se lăsa influențați de considerente personale sau de popularitate.

Deși informațiile primite de la denunțatori sau obținute din mass-media nu constituie dovezi în sine, denunțatorii și mass-media pot adesea furniza informații utile cu privire la situațiile care ar putea afecta procesul de luare a deciziilor de către autoritățile contractante. Odată intrată în posesia unor astfel de informații, autoritatea contractantă trebuie să utilizeze imediat mijloacele pe care le are la dispoziție pentru a verifica dacă informațiile pot fi confirmate și dacă ar putea avea un impact asupra procesului de achiziții.

³² În conformitate cu art. 8 din *Legea nr. 7/2004 privind codul de conduită a funcționarilor publici*, (1) *În îndeplinirea atribuțiilor de serviciu, funcționarii publici au obligația de a respecta demnitatea funcției publice deținute, corelând libertatea dialogului cu promovarea intereselor autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea*"

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

În funcție de gravitatea situației, autoritățile respective ar putea să informeze imediat organele de urmărire penală sau alte autorități competente.

Ipoteza 1: Dacă în urma întreprinderii de către autoritatea contractantă a demersurilor necesare pentru a stabili dacă situația potențial generatoare de conflict de interese respectivă reprezintă un conflict de interese veritabil iar informațiile obținute nu probează existența unui conflict de interese, autoritatea contractantă continuă procedura de atribuire.

Ipoteza 2: În cazul în care rezultatele demersurilor efectuate de către autoritatea contractantă pentru a detecta existența unei situații potențial generatoare de conflict de interese confirmă existența acesteia, autoritatea contractantă:

a) adoptă **măsurile de remediere** necesare pentru a proteja procedura de achiziții publice și interesul public subsecvent, respectiv elimină circumstanțele care au generat respectiva situație potențial generatoare de conflict de interese (acestea pot consta în înlocuirea persoanei aflate în conflict de interese, revocarea deciziei de numire a persoanei aflate în conflict de interese, dacă acest remediu este posibil sau eliminarea de la procedura de atribuire a ofertantului/candidatului aflat în conflict de interese dacă nici un alt remediu nu mai este posibil;

b) dacă conflictul de interese a fost descoperit după semnarea contractului de achiziție publică³³ și niciun alt remediu nu mai este posibil, autoritatea contractantă dispune rezilierea¹ acestuia și reluarea procedurii de achiziții publice în cauză, dacă este posibil. În cazul în care autoritatea contractantă a făcut plăți în respectivul contract, încheiat cu încălcarea prevederilor privind conflictul de interese, aceasta va proceda la recuperarea sumelor alocate care reprezintă prejudiciu în speță. Totodată, aceasta informează imediat autoritățile competente;

- **corelează constatările** din cazurile de conflicte de interese dovedite (asupra cărora s-a pronunțat definitiv și irevocabil o instanță de judecată) cu alte date confirmate și le utilizează pentru a efectua analiza riscurilor;

- **notează existența respectivului conflict de interese** în documentul intern pentru păstrarea evidenței conflictelor de interese;

- **comunică public ce s-a întâmplat**, pentru a se asigura că deciziile luate sunt transparente, precum și pentru a descuraja eventualele situații similare.

În cazul în care la nivelul autorității contractante există suspiciuni conform cărora conflictul de interese ar putea fi de natură penală, autoritatea trebuie, conform legii, în plus față de măsurile menționate mai sus, să notifice organele de urmărire penală pentru a începe urmărirea penală³⁴;

Ipoteza 3: Autoritatea contractantă efectuează demersuri și/sau verificări interne pentru a detecta existența unui potențial conflict de interese, însă complexitatea situației excede mijloacele autorității contractante de a identifica existența unui potențial conflict de interese și de a-l remedia/preveni, astfel încât autoritatea contractantă trebuie să trimită fără întârziere informațiile în cauză autorităților competente (ANI, organe de urmărire penală) pentru ca acestea, cu mijloace superioare de investigație, să continue cercetarea cauzei.

În documentul de politică internă cu privire la conflictele de interese, ar putea fi introduse principii ale strategiei de comunicare internă cu privire la situațiile de conflicte de interese. Astfel, în

³³ <http://taxnews.ro/wp/2016/03/25/iccj-conflict-de-interese-conditii/> și <https://www.juridice.ro/284309/iccj-incalcarea-obligatiei-de-evitare-a-conflictului-de-interese.html>

³⁴ În conformitate cu prevederile art. 267 al. 1 din Noul Cod Penal.

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

funcție de specificul situației, se pot trasa linii directoare în funcție de anumite criterii care să stabilească ce se comunică public și ce se comunică numai celorlalți ofertanți participanți la respectiva procedură, ținând cont de criterii, precum protejarea datelor, nevătămarea reputației etc. Criteriile de care trebuie să se țină cont când se face comunicarea publică cu privire la un potențial conflict de interese sunt cele stabilite în *Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*.

Spre exemplu, în situația în care există suspiciuni de conflict de interese potențial, autoritatea contractantă nu are obligația să publice imediat un comunicat de presă divulgând numele persoanelor investigate administrativ, întrucât acest lucru ar putea vătăma reputația acestora, dar, autoritatea contractantă poate anunța candidaților în respectiva procedură că examinează o situație potențială de conflict de interese în procedura respectivă și că va comunica în momentul finalizării investigațiilor, detaliile cu privire la această investigație.

Dacă însă alerta în urma căreia autoritatea contractantă și-a început investigația vine din mass-media, ar fi nerecomandabil și lipsit de rațiune și transparență ca autoritatea contractantă să nu comunice deloc sau să nege că a demarat o investigație, o negare în aceasta situație ar știrbi din credibilitatea autorității contractante și a corectitudinii procedurii de achiziții publice, într-o atare situație fiind recomandabil ca autoritatea contractantă să facă public imediat faptul că a luat cunoștință de alerta din mass-media, s-a autosesizat și a început de îndată o investigație administrativă, a cărei finalizare o va face publică, cu respectarea prevederilor legale referitoare la comunicarea publică a unor informații/date din procedura de atribuire, dacă conflictul de interese a putut fi remediat, și dacă nu, ce sancțiuni s-au luat.

În oricare dintre situațiile exemplificate mai sus autoritatea contractanta trebuie să țină cont de prevederile art. 12 din *Legea nr. 544/2001*, unde se reglementează excepțiile de la regula publicității informațiilor de interes public. Relevante sunt excepțiile privitoare la:

- ☐ *informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii³⁵;*
- ☐ *informațiile privind procedura în timpul anchetei disciplinare (sau penale), dacă se periclitează rezultatul anchetei, se dezvăluie surse confidențiale ori se pun în pericol viața, integritatea corporală sau sănătatea unei persoane;*
- ☐ *informațiile privind procedurile judiciare, dacă publicitatea acestora aduce atingere asigurării unui proces echitabil ori interesului legitim al oricăreia dintre părțile implicate în proces.*

6.3. Mecanismul intern de raportare/înregistrare

a) Conform *Strategiei* (p. 62 titlul 3, 3.2.2, capitolul C, lit a) și c), autoritățile contractante vor elabora un "*document specific de politică internă privind conflictul de interese...*" în care vor detalia care este "*Politica păstrării înregistrărilor*" cu privire la conflictele de interese identificate în cadrul autorității contractante. Ca atare, se recomandă autorităților contractante să îndeplinească această cerință legală obligatorie prin crearea unui document propriu intern (spre exemplu, fișă, dosar, registru) în care să noteze aspectele cu privire la conflictele de interese identificate în procedurile de achiziții publice din rapoartele procedurilor (detalii la punctul b), de mai jos).

³⁵ *Legea nr. 677 din 2001 pentru protecția persoanelor cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal*

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

b) *Raportare specifică fiecărei proceduri de achiziții publice.* În conformitate cu art. 216, alin. (2), lit. i) din *Legea nr. 98/2016*, autoritățile contractante sunt obligate să menționeze în rapoartele de atribuire, conflictele de interese indentificate și măsurile luate. În plus, o altă obligație de raportare internă, privind prevenirea conflictelor de interese, este cea a înregistrării comunicărilor cu operatorii economici participanți în procedurile de achiziții publice, cărora li se solicită un punct de vedere în legătură cu conflictele de interese potențiale în care aceștia s-ar afla, în conformitate cu art. 62 alin. (2) din *Legea nr. 98/2016*.

Toate raportările specifice vor fi înregistrate în documentul privind înregistrarea conflictelor de interese detaliat la punctul anterior.

c) *Raportul anual de activitate al autorităților contractante.* În conformitate cu *Legea nr. 544 din 2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, toate autoritățile publice (implicit și în calitatea lor de autorități contractante- *n.a.*) sunt obligate să publice un raport (cel puțin) anual de activitate. Acest raport este obligatoriu să conțină, conform normelor metodologice de aplicare a *Legii 544/2001* aprobate prin *Hotărârea de Guvern nr. 123 din 2002*, următoarele elemente standard:

- misiunea autorității sau instituției publice, precum și obiectivele care trebuiau atinse în perioada de raportare;
- indicii de performanță, cu prezentarea gradului de realizare a acestora;
- scurtă prezentare a programelor desfășurate și a modului de raportare a acestora la obiectivele autorității sau instituției publice;
- raportarea cheltuielilor, defalcate pe programe;
- nerealizări, cu menționarea cauzelor acestora (acolo unde este cazul);
- propuneri pentru remedierea deficiențelor.

Este recomandabil, pentru respectarea obligației de transparență a autorităților publice, ca raportul anual al autorității contractante să includă și o secțiune dedicată conflictelor de interese în care să se noteze câte conflicte de interese au fost prevenite, remediate și câte au fost sancționate administrativ, cu respectarea regulilor privitoare la publicitatea informației de interes public stabilite în art. 12 din *Legea nr. 544/2001*, unde se reglementează excepțiile de la regula publicității informațiilor de interes public.

6.4 Mecanismul intern de verificare ex-post

Având în vedere că situațiile de conflict de interese pot surveni oricând în procesul de achiziții publice și eforturile de identificare ale acestora de către autoritățile contractante trebuie să fie făcute în toate aceste etape, inclusiv după finalizarea implementării contractului, dacă atunci sunt înregistrate semnale de alarmă, denunțuri, investigații jurnalistice apărute în mass-media. Verificarea ex-post pe care o face autoritatea contractantă ar trebui să se concentreze asupra declarației privind conflictul de interese (actualizată de către semnatori inclusiv în ultima etapă a procesului de achiziție publică), care ar trebui să fie examinată în lumina altor informații decât cele avute în momentul verificării inițiale, precum:

- informațiile externe (adică informațiile cu privire la existența unui conflict de interese potențial, puse la dispoziție de persoane din afară, care nu au nici o legătură cu situația care a generat conflictul de interese);
- controalele efectuate cu privire la anumite situații care prezintă un risc ridicat de conflict de interese, realizate pe baza unor analize de risc interne sau a semnalelor de alertă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

În afară de verificarea *ex-post* pe care o face autoritatea contractantă, mai pot exista controale *ex-post* externe pentru situațiile de conflict de interese. Acestea pot consta în:

- controale efectuate de către autoritatea de management/agenția de plată, în ceea ce privește procedurile de achiziții publice ce au loc în proiecte finanțate din fonduri europene;
- auditul efectuat de către Curtea de Conturi a României (respectiv Autoritatea de Audit în cazul fondurilor europene);
- controale specifice, derulate ca urmare a unor informații externe referitoare la un conflict de interese potențial sau declanșate de semnalele de alarmă;
- controale specifice, derulate ca urmare a unor informații specifice sau a unor elemente descoperite în cursul altor controale inopinate/indirecte;
- controale declanșate prin clauzele de protecție incluse în contracte, din partea autorităților responsabile - de exemplu, controale de la instituțiile privind protecția muncii în cazul unor prețuri anormal de mici oferite pe acest palier, așa cum prevede *Strategia*;
- controale planificate, incluse în programul anual de control pe baza analizei riscurilor;
- controale aleatorii.

6.5. Obligațiile legale ale autorității contractante privind sancționarea conflictelor de interese

Autoritatea contractantă dispune sancțiuni în cazul nedivulgării unui conflict de interese existent sau al efectuării unor declarații false cu privire la existența unui conflict de interese, în cazul persoanei cu funcție de decizie ce se face vinovată de aceste fapte. *"Sanțiunile pe care le poate lua autoritatea contractantă sunt de natură administrativă și disciplinară, și ele trebuie să fie adecvate și să aibă un efect de descurajare a încălcării normelor privitoare la conflictele de interese. Totodată acestea trebuie să fie însoțite de măsuri de reparare a prejudiciului cauzat de conflictul de interese"*³⁶.

Este recomandabil ca documentul de politică internă în ceea ce privește conflictele de interese să includă trimiteri clare la sancțiunile care decurg din conflictele de interese nedecarate, așa cum se recomandă în *Strategie*.

Sanțiunile disciplinare pot lua o varietate de forme, de la emiterea unui avertisment scris, la amenzi și chiar la retrogradare sau demitere. În fiecare caz, astfel de măsuri trebuie să fie conforme cu prevederile legislației incidente, (*Legea nr. 53/2003 (Codul Muncii)* și, după caz, *Legea nr. 188/1999 privind statutul funcționarului public.*)

Sanțiunile disciplinare pot fi luate numai față de personalul propriu al autorității contractante, nu și față de consultanții/expertii externi implicați în procesul de achiziții publice, așadar, ca să poată fi sancționată nedivulgarea unui conflict de interese sau al efectuării unor

³⁶ Conform *Strategiei*, Titlul 3, 3.2.2. Cap.C lit. a) și c).

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

declarații false cu privire la conflictul de interese de către consultanți, autoritatea contractantă trebuie să includă prevederi în acest sens în contractele cu aceștia.

Sanctiunile disciplinare se vor aplica numai la rămânerea definitivă a raportului de integritate emis de A.N.I. sau la rămânerea definitivă a cercetării disciplinare întreprinse de autoritatea contractantă.

Sanctiunile administrative, în cazul conflictelor de interese produse/ consumate, unde conflictul de interese nu a putut fi remediat pot fi, după caz:

- excluderea ofertantului ce se află în conflict de interese din cadrul procedurii;
- anularea procedurii, sau a actului procedural viciat de existența conflictului de interese și reluarea acesteia/acestuia, dacă este posibil;
- rezilierea contractului de achiziții publice și plata de daune interese;
- excluderea de la participarea la procedurile de achiziții publice pentru mai mulți ani (RF prevede o perioadă maximă de excludere de 10 ani³⁷ pentru care autoritatea contractantă poate aplica această sancțiune administrativă, în cazul proiectelor finanțate din fonduri europene) a operatorului economic ce s-a aflat în conflict de interese.

În cazul în care există suspiciuni serioase cu privire la un conflict de interese real, deja produs/consumat, autoritatea contractantă are obligația, pe lângă propriile remedii administrative și sancțiuni disciplinare și administrative pe care le ia în respectiva situație, să sesizeze organele de urmarire penală, pentru a se aplica **sancțiuni penale**, dacă este cazul.

6.6. Atribuțiile autorității contractante în cazuri de corupție (trafic de influență/ luare/dare de mită)

Utilizarea sistemului PREVENT este obligatorie pentru toate procedurile de achiziții publice publicate în SEAP, însă acesta nu va putea detecta toate potențialele conflicte de interese. Este important de reținut că absența unui avertisment de integritate din partea A.N.I. nu exonerează autoritatea contractantă de răspunderea sa și de obligația sa activă de a identifica conflictele de interese.

În situația în care conflictul de interese presupune infracțiuni ca traficul de influență sau luarea de mită, este puțin probabil că respectivul conflict de interese va fi detectat cu mijloacele pe care le are la îndemână autoritatea contractantă. Este de așteptat în cazul infracțiunilor de corupție, unde efectul verificărilor autorităților contractante este limitat, ca depistarea conflictelor de interese să se facă doar în cadrul urmăririi penale.

Așa cum se arată în *Strategie*, autoritatea contractantă, în cadrul măsurilor de prevenire a faptelor de corupție legate de conflictul de interese, trebuie să acorde o atenție specială situațiilor în care un operator economic este în măsură să aprobe, să respingă sau să monitorizeze, direct sau indirect, realizarea de lucrări sau furnizarea de servicii sau livrarea de bunuri de către un alt

³⁷ Art.109 RF

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

operator economic. În aceste cazuri, autoritatea contractantă va trebui să implementeze o serie de măsuri cu scopul:

- de a asigura că cei doi operatori economici sunt independenți unul de celălalt; în cazul în care primul operator este deja angajat în momentul lansării procedurii pentru al doilea operator, al doilea operator va trebui să-și demonstreze independența față de primul. Dacă procedurile de atribuire pentru cei doi operatori sunt lansate în același timp, autoritatea contractantă va stabili o regulă clară prin care să asigure independența (de exemplu, în cazul în care ofertantul pentru lucrări are legături cu ofertantul pentru supervizare, contractul de supervizare va fi atribuit ofertantului clasat pe locul doi).
- de a asigura că operatorul care este însărcinat să controleze performanța altuia acționează imparțial și independent. De exemplu, în cazul supervizării de lucrări, autoritatea contractantă va defini o serie de teste cheie (de exemplu înainte de recepție) care să fie efectuate de un terț (un laborator independent).

În ceea ce privește traficul de influență, detectarea se va baza în principal pe:

- contestații/plângeri depuse de operatorii economici sau terți;
- semnalele de alarmă venite din partea autorităților relevante, incluzând oficiali din partea autorităților contractante; va fi dezvoltată o funcție dedicată pe site-ul A.N.A.P., care va garanta anonimatul celor care depun o plângere / un denunț;
- alte informații *suplimentare – investigații media*.

În cazul detectării unei situații de trafic de influență, A.N.A.P. va lua măsurile necesare alertând autoritatea contractantă și notificând organele oficiale de investigații, și cooperând cu acestea. A.N.A.P. va stabili mecanisme de lucru împreună cu organele de investigații, inclusiv schimb de informații etc.³⁸

Secțiunea 7. Instrumente de lucru inter-instituționale. Folosirea de către autoritățile contractante a sistemului PREVENT

Sistemul de software integrat PREVENT este co-finanțat de Uniunea Europeană prin Programul Operațional Sectorial „Creșterea Competitivității Economice”, cod SMIS: 48836, în baza contractului de finanțare nr. 1144/322/04.12.2013, încheiat cu Ministerul pentru Societatea Informațională. A fost dezvoltat în perioada 2013 - 2015, la sediul A.N.I. Sistemul are ca obiectiv principal *detectarea automată a conexiunilor de tip relații de afaceri, interese sau de rudenie dintre reprezentanții autorităților contractante și reprezentanții ofertanților*. Funcționarea sistemului PREVENT a fost aprobată prin *Legea nr. 184/2016 privind instituirea unui mecanism de*

³⁸ Strategie, Titlul 3, secțiunea 3.2.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

prevenire a conflictului de interese în procedura de atribuire a contractelor de achiziție publice („Legea PREVENT”).

PREVENT se va aplica atât procedurilor de achiziții publice finanțate din fonduri publice naționale cât și celor finanțate din fonduri europene, publicate în SEAP. Funcționarea sistemului depinde în mod esențial de completarea în S.E.A.P. a datelor referitoare la integritate de către autoritățile contractante.

A.N.I. va continua să monitorizeze urmările avertizărilor emise pentru a verifica dacă situațiile de conflicte de interese au fost remediate, pentru ca, în caz contrar, să se autosesizeze și să notifice alte instituții: Direcția Națională Anticorupție (DNA), Departamentul de Luptă Antifraudă (DLAF), organele de urmărire penală etc.

ATENȚIE! Cu toate că Formularul de Integritate presupune completarea și introducerea în SEAP de către autoritățile contractante a datelor tuturor persoanelor cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante și a furnizorului de servicii/consultantului persoană fizică sau juridică, inclusiv experți cooptați care asistă autoritatea contractantă în procesul de achiziții publice, conform art.4 din Legea PREVENT, sistemul operează date „prin raportare exclusivă la persoanele prevăzute la art.1 din *Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice*”, așa încât numai dacă persoanele cu funcție de decizie din cadrul autorității contractante și a furnizorului de servicii/consultantului persoană fizică sau juridică, inclusiv experți cooptați, au obligația de depunere a declarațiilor de avere în conformitate cu art.1 din *Legea nr. 176/2010*, datele acestora ar putea fi procesate în sistemul PREVENT.

În concluzie, se poate considera că furnizorul de servicii/consultantul persoană fizică sau juridică care asistă autoritatea contractantă în procesul de achiziții publice inclusiv experți cooptați, fiind persoane de drept privat, nu vor fi verificați de PREVENT, așa încât autoritățile contractante trebuie să efectueze verificarea în ce privește conflictele de interese față de aceștia, pe cont propriu.

În plus, **PREVENT acoperă o parte limitată a conflictelor de interese și de aceea autoritățile nu se pot baza exclusiv pe verificările *ex-ante* făcute prin PREVENT, fără să efectueze verificări interne, proprii.**

UNIUNEA EUROPEANĂ

„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

CAPITOLUL VI. INFRAȚIUNEA DE CONFLICT DE INTERESE – ÎNTRE TEORIE ȘI PRACTICĂ JUDICIARĂ³⁹

Secțiunea 1. Infrațiunea de conflict de interese în Codul penal român

În dreptul românesc, infrațiunea de conflict de interese a fost introdusă pentru prima dată în *Codul penal din 1969* (în continuare *C.pen.* din 1969) prin *Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal*, precum și pentru modificarea și completarea altor legi^[1], art. 253¹ având următorul cuprins:

„(1) *Fapta funcționarului public care, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, îndeplinește un act ori participă la luarea unei decizii prin care s-a realizat, direct sau indirect, un folos material pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv, sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 5 ani și interzicerea dreptului de a ocupa o funcție publică pe durată maximă.*

(2) *Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.”*

În noul *Cod penal (Legea nr. 286/2009*^[2], cu modificările și completările ulterioare) – în continuare *C.pen.* –, infrațiunea de conflict de interese este prevăzută în art. 301 cu următorul conținut:

„(1) *Fapta funcționarului public care, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un act ori a participat la luarea unei decizii prin care s-a obținut, direct sau indirect, un folos patrimonial, pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale*^[3] sau de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură, se pedepsește cu închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

(2) *Dispozițiile alin. (1) nu se aplică în cazul emiterii, aprobării sau adoptării actelor normative.”*

Dispozițiile art. 301 *C.pen.* se aplică și în cazurile prevăzute în art. 308 *C.pen.*^[4], intitulat „*Infrațiuni de corupție și de serviciu comise de alte persoane*”, cu următorul conținut:

„(1) *Dispozițiile art. 289-292, 295, 297-301 și 304 privitoare la funcționarii publici se aplică în mod corespunzător și faptelor săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercită, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei persoane fizice dintre cele prevăzute la art. 175 alin. (2) ori în cadrul oricărei persoane juridice*^[5].

(2) *În acest caz, limitele speciale ale pedepsei se reduc cu o treime.”*

Se observă că, potrivit *Codului penal din 1969*, infrațiunea de conflict de interese nu putea fi reținută cu privire la faptele săvârșite de către sau în legătură cu persoanele care exercitau, permanent ori temporar, cu sau fără o remunerație, o însărcinare de orice natură în serviciul unei

³⁹ Acest capitol a fost preluat(și adaptat) dintr-un studiu mai amplu publicat în Revista Pro Lege, *Infrațiunea de conflict de interese-teorie și practică judiciară*, autor Remus Jurj-Tudoran, Procuror- PÎCCJ, e-mail: jurj_remus@mpublic.ro.,

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

persoane fizice ce putea fi asimilată funcționarului public, cum se face în prezent conform art. 175 alin. (2) C.pen. care are următorul conținut: „(...) este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public”.

Deopotrivă, se mai observă că sintagma „folos material” din vechea reglementare [art. 253¹ alin. (1) C.pen. din 1969] a fost înlocuită în noul *Cod penal* în art. 301 alin. (1) cu sintagma „folos patrimonial”.

1.1. Obiectul juridic.

Obiectul juridic special al infracțiunii de conflict de interese îl constituie relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a activității de serviciu, activitate care nu se poate realiza în condițiile îndeplinirii unor acte cu încălcarea principiilor imparțialității, integrității, transparenței deciziei și supremației interesului public în exercitarea demnităților și funcțiilor publice[5].

Altfel spus[6], interesul public lezat prin săvârșirea faptei este reprezentat de interesul general al societății ca persoanele care dețin funcții publice să ia, în îndeplinirea atribuțiilor lor de serviciu, decizii imparțiale și legitime. Așadar, îndeplinirea de către persoana care deține o funcție publică a atribuțiilor sale fără obiectivitate și fără respectarea principiilor imparțialității, integrității, transparenței deciziei și a supremației interesului public are ca efect direct prejudicierea interesului public, afectând încrederea cetățenilor în instituțiile statului, fără a fi necesară specificarea în textul incriminator că fapta constituie infracțiune numai dacă interesele publice au fost lezate.

Obiectul juridic secundar este reprezentat de relațiile sociale privind protejarea mediului concurențial, a calității serviciilor, prevenirea conflictelor de interese, garantarea independenței și imparțialității prestatorilor de servicii[7].

Infracțiunea de conflict de interese nu are *obiect material*[8], deoarece acesta se referă la conduita funcționarului public în exercitarea atribuțiilor de serviciu. Bunurile obținute ca folos patrimonial reprezintă produsul infracțiunii.

1.2. Subiectul pasiv și subiectul activ.

Subiectul pasiv principal al infracțiunii de conflict de interese este statul, ca titular al valorilor sociale ocrotite, reprezentat de instituția publică, autoritatea publică sau o altă persoană juridică de interes public.

În opinia noastră, conflictul de interese are și un *subiect pasiv secundar*, reprezentat de persoana juridică sau persoana fizică care avea vocația să obțină folosul patrimonial obținut în mod ilegal de funcționarul public, membrii familiei sale ori alte persoane prevăzute de lege.

Referitor la *subiectul activ* al infracțiunii de conflict de interese, așa cum a remarcat și Curtea Constituțională[9], acesta este *calificat*, și anume **funcționarul public**.

Potrivit art. 175 alin. (1) C.pen., „funcționar public”[10], în sensul legii penale, este persoana care, cu titlu permanent sau temporar, cu sau fără o remunerație:

a) exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor puterii legislative, executive sau judecătorești;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

b) exercită o funcție de demnitate publică sau o funcție publică de orice natură;

c) exercită, singură sau împreună cu alte persoane, în cadrul unei regii autonome, al altui operator economic sau al unei persoane juridice cu capital integral sau majoritar de stat ori al unei persoane juridice declarate ca fiind de utilitate publică, atribuții legate de realizarea obiectului de activitate al acesteia.”

Deopotrivă, „este considerată funcționar public, în sensul legii penale, persoana care exercită un serviciu de interes public pentru care a fost investită de autoritățile publice sau care este supusă controlului ori supravegherii acestora cu privire la îndeplinirea respectivului serviciu public” [art. 175 alin. (2) C.pen.].

Conform art. 176 C.pen., „prin termenul public se înțelege tot ce privește autoritățile publice, instituțiile publice sau alte persoane juridice care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.”

Din coroborarea celor două articole ale C.pen. rezultă că funcționar public este acea persoană care exercită permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură, retribuită sau nu, în serviciul unei autorități publice, instituții publice sau al unei instituții sau altei persoane juridice de interes public, care administrează sau exploatează bunurile proprietate publică.

● **Speță.** În practica judiciară[11] s-a subliniat că intră în categoria funcționarilor publici prevăzută în art. 175 alin. (1) lit. c) C.pen. **salariații** care își desfășoară activitatea într-o funcție de conducere sau de execuție în cadrul regiilor autonome naționale sau locale, societăților naționale sau companiilor naționale, dar și cei care desfășoară o activitate în cadrul asociațiilor și fundațiilor, persoane juridice de drept privat fără scop lucrativ. În ceea ce privește categoria de funcționari publici asimilați în sensul legii penale, instanța supremă a decis[12] că pentru ca o persoană să facă parte din această categorie este necesară întrunirea, în mod *cumulativ*, a *două cerințe obligatorii*:

a) să exercite un serviciu de interes public;

b) să fie investită cu îndeplinirea respectivului serviciu public de către o autoritate publică sau să exercite serviciul de interes public sub controlul ori supravegherea unei autorități publice.

S-a precizat totodată că analiza îndeplinirii *primei cerințe*, care vizează sfera atribuțiilor persoanei, se face ținând seama de definiția dată serviciului de interes public în doctrina de drept administrativ. Altfel spus, trebuie observat dacă, prin realizarea serviciului, se urmărește satisfacerea unor nevoi de interes general și dacă se relevă, în mod direct sau indirect, o autoritate publică.

Cu referire la cea de-a *doua condiție*, care privește relația persoanei ce realizează serviciul public cu autoritățile publice, instanța supremă a precizat că aceasta este îndeplinită, *alternativ*, dacă investirea pentru îndeplinirea serviciului s-a făcut de către o autoritate publică ori dacă activitatea persoanei este supusă controlului sau supravegherii unei autorități publice, indiferent de modalitatea de investire.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Prin *întreprinderea* pentru realizarea unui serviciu public se înțelege^[13] fie acordarea calității din care derivă obligația de a realiza respectivul serviciu de către o autoritate publică (numirea în funcția de notar, autorizarea ca interpret etc.), fie încredințarea realizării serviciului de interes public printr-o decizie a autorității (numirea de către instanța judecătorească a administratorului și lichidatorului judiciar în cadrul procedurii insolvenței ori a expertului tehnic judiciar).

Sunt incluși așadar, particularii care primesc gestiunea unui serviciu public național sau local, economic sau socio-cultural, devenind astfel de utilitate publică. Este vorba despre subiecți care își desfășoară activitatea în cadrul persoanelor juridice de drept privat cu scop lucrativ: societăți care, prin intermediul contractelor administrative, valorifică, în interesul colectivității, naționale sau locale, după caz, bunurile și serviciile publice.

Pe de altă parte, unele dintre **persoanele care exercită profesii liberale** sunt considerate „funcționari publici”, în condițiile art. 175 alin. (2) teza a II-a *C.pen.*, atunci când, deși funcționează în baza unei legi speciale și nu sunt finanțate de la bugetul de stat, exercită un serviciu de interes public și sunt supuse controlului sau supravegherii unei autorități publice. Așadar, s-a mai susținut^[14] că *sunt asimilați funcționarilor publici și persoanele fizice care exercită o profesie de interes public pentru care este necesară o abilitare specială a autorităților publice, așa-numitele profesii liberale*. În acest sens, s-a constatat că profesiile liberale se organizează și se exercită numai în condițiile legii, ale statutului profesiei și codului deontologic și au statutul unor funcții autonome, care se exercită în birouri sau cabinete ori în cadrul asociațiilor profesionale, înființate potrivit legii.

Îndeplinirea condițiilor prevăzute în art. 175 alin. (2) *C.pen.* trebuie analizată pentru fiecare categorie profesională în concret, pornind de la normele speciale ce îi reglementează statutul.

În aceste condiții, s-a statuat că *expertul tehnic judiciar face parte din categoria funcționarilor publici asimilați*^[15] reglementată de dispozițiile art. 175 alin. (2) teza I *C.pen.*, întrucât exercită un serviciu de interes public – întocmirea de expertize în vederea aflării adevărului și soluționării cauzelor aflate pe rolul instanțelor judecătorești sau instrumentate de către organele de urmărire penală –, serviciu pentru care a fost investit de către o autoritate publică (Ministerul Justiției).

Utilizarea de către legiuitor a expresiei „funcție publică” a fost tocmai aceea de a evita o suprapunere între noțiunea de „funcție publică” în sensul *Legii nr. 188/1999 privind Statutul funcționarilor publici*^[16], republicată, cu modificările și completările ulterioare, și expresia utilizată în cuprinsul art. 175 alin. (1) lit. b) teza a II-a și c) raportat la art. 175 alin. (2) *C.pen.*

Potrivit art. 2 din *Legea nr. 188/1999* – act normativ care reglementează regimul general al funcției publice –, funcționarul public este definit ca fiind cea persoană care dispune de **prerogativa de putere publică** și care își îndeplinește sarcinile de serviciu.

Activitățile care implică exercitarea **prerogativelor de putere publică** sunt următoarele:

- punerea în executare a legilor și a celorlalte acte normative;
- elaborarea proiectelor de acte normative și a altor reglementări specifice autorității sau instituției publice, precum și asigurarea avizării acestora;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- elaborarea proiectelor politicilor și strategiilor, a programelor, a studiilor, analizelor și statisticilor necesare realizării și implementării politicilor publice, precum și a documentației necesare executării legilor;
- consilierea, controlul și auditul public intern [art. 2 alin. (3) din *Legea nr. 188/1999*].

Prerogativa de putere publică se constituie, în acest caz, într-un element esențial de identificare a funcționarului public[17].

Alt sens al noțiunii – mai extins – include toate categoriile de persoane care își desfășoară activitatea în cadrul autorităților și instituțiilor publice. În această concepție **sunt considerați funcționari publici**, pe lângă cei care dispun de prerogativa de putere publică, și **persoanele încadrate în baza unui contract individual de muncă** și cărora le sunt aplicate prevederile legislației muncii[18].

Atât în practica Curții Constituționale[19], cât și în literatura de specialitate[20] s-a susținut că semnificația noțiunii de *funcționar public* din dreptul penal nu este echivalentă cu cea de funcționar din dreptul administrativ[21]. Potrivit legii penale, noțiunile de „funcționar public” și de „funcționar” au un înțeles mai larg decât acela din dreptul administrativ, datorită atât caracterului relațiilor sociale apărute prin incriminarea unor fapte socialmente periculoase, cât și faptului că exigențele de apărare a avutului și de promovare a intereselor colectivității impun o cât mai bună ocrotire prin mijloacele dreptului penal.

• **Speță.** Curtea Constituțională[22] a reținut că, în legea penală, funcționarul este definit exclusiv după criteriul funcției pe care o deține sau, cu alte cuvinte, dacă își exercită activitatea în serviciul unei unități determinate prin legea penală, supus unui anumit statut și regim juridic.

Potrivit legii penale, pentru a avea calitatea de funcționar public și a fi, deci, subiect activ al infracțiunii de conflict de interese, persoana acuzată de comiterea faptei trebuie să se încadreze în una dintre categoriile la care face referire art. 175 *C.pen.*, neavând relevanță statutul profesional al acesteia, și anume dacă își exercită demnitatea, funcția, profesia, ocupația sau însărcinarea în baza unei legi generale (Codul muncii) ori a unei legi speciale, titlul sau modul în care a fost investită, respectiv dacă a fost numită sau aleasă, durata mandatului, funcției ori însărcinării, dacă beneficiază sau nu de remunerație (salariu ori indemnizație)[23] și nici dacă, potrivit art. 41 și art. 42 din *Legea nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate (A.N.I.)*[24], republicată, cu modificările și completările ulterioare, avea sau nu obligația declarării averii sau a intereselor[25].

Prin urmare, sfera funcționarilor publici cărora le sunt aplicabile prevederile legale privind conflictul de interese îi cuprinde și pe **miniștri, aleșii locali și alți funcționari**, așa cum erau definiți la art. 147 alin. (1) *C.pen.* din 1969, iar existența infracțiunii nu depinde de depunerea sau nedepunerea declarației de interese și nici de caracterul complet sau incomplet al acesteia[26].

Tot astfel, au **calitatea de subiecți activi ai infracțiunii** angajații serviciilor de interes public, centralizate sau descentralizate, persoanele angajate în instituții de învățământ public[27].

În legătură cu calitatea de subiect activ al infracțiunii de conflict de interese a *deputatului și senatorului*, s-a decis că, în condițiile în care mandatul parlamentar[28] este definit ca o funcție de demnitate publică [art. 16 alin. (3) *Constituția României*, republicată], persoana care ocupă această funcție exercită atribuții și responsabilități, stabilite în temeiul actului constituțional și al

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

legii, în scopul realizării prerogativelor de putere cu care a fost investită la nivelul cel mai înalt în statul român.

Având în vedere sfera atribuțiilor care se circumscriu funcțiilor în care au fost aleși deputații și senatorii, este justificată vocația acestora la calitatea de subiect activ al infracțiunilor de serviciu și de corupție.

- **Speță.** Are calitatea de subiect activ al infracțiunii de conflict de interese în formă continuată și inculpatul care, în calitate de *viceprimar al municipiului*, în perioada 1 octombrie 2008 – 23 iunie 2011, în baza aceleiași rezoluții infracționale, cu ocazia exercitării atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit atât acte, dar a luat și decizii pentru efectuarea de către primăria municipiului a unor achiziții publice de la două societăți prin care s-au obținut, direct, foloase materiale, pentru soția sa, pentru soacra sa și pentru societățile respective și, indirect, pentru sine[29].

Tot astfel, s-a reținut că este subiect activ al infracțiunii de conflict de interese și inculpatul, viceprimar al unei comune, care, în calitate de funcționar public aflat în exercițiul atribuțiilor de serviciu, a participat la luarea unei decizii și a urmărit obținerea unui folos patrimonial pentru firma fiului său și, totodată, realizarea unui interes pentru sine, și anume de a păstra mandatul pe care îl deținea în cadrul primăriei[30].

- **Speță.** Într-un alt caz[31] s-a decis că este **subiect activ al infracțiunii de conflict de interese și personalul silvic** (actele îndeplinite de inculpați constau în activitățile desfășurate de aceștia și documentele întocmite de ei cu acest prilej, în realizarea exploatării unor parchete[32] de către societățile administrate de rude sau de afini ai lor), deoarece calitatea de funcționari publici a inculpaților este dată de aceea că sunt (sau au fost la data comiterii faptelor cercetate) angajați ai Ocolului Silvic, subordonat Direcției Silvice, unitate care face parte din structura Regiei Naționale a Pădurilor – Romsilva (denumită în continuare R.N.P. – Romsilva), care este o regie autonomă de interes public (național), aflată sub autoritatea statului. Ocoalele Silvice, fie că aparțin unor entități private locale (regii publice locale), fie că sunt subordonate R.N.P. – Romsilva, exercită atribuții de serviciu public cu specific (în domeniul) silvic. R.N.P. – Romsilva este instituția publică care se ocupă și de modul de administrare și exploatare a vegetației forestiere, indiferent de forma de proprietate a acesteia. De altfel, administrarea, folosirea, exploatarea vegetației forestiere (indiferent de forma de proprietate asupra pădurii) se circumscriu serviciului de interes public, prezentând relevanță și prejudiciul ecologic posibil a se cauza în ipoteza nerespectării dispozițiilor legale în domeniu.

- **Speță.** Este subiect activ al infracțiunii de conflict de interese și **redactorul-șef al Postului Radio – România Cultural** care, având și calitatea de director artistic la Direcția de formații muzicale din Societatea Română de Radiodifuziune –serviciu public autonom de interes național –, a încheiat, în perioada 31 august 2006 – 8 august 2013, un număr de 63 de contracte de cesiune de drepturi de autor cu soțul său, fapte prin care acesta a obținut un folos patrimonial în cuantum de 55.147 lei[33].

- **Speță.** Tot subiect activ al infracțiunii de conflict de interese este și inculpatul care, îndeplinind funcția de **șef de birou la Centrul local din cadrul Agenției de Plăți și Intervenție pentru Agricultură**, în calitate de fermier, a solicitat Centrului local respectiv acordarea de plăți pentru campaniile din 2007 și 2008, la datele de 6 aprilie 2008 și 9 mai 2009 și a aprobat, în calitate de șef de birou, deciziile prin care a primit subvenții pentru suprafețele de terenuri pe care

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

le-a lucrat, dând proprietarilor acelor terenuri cote-părți din produsele obținute de pe suprafețele respective, conform înscrisurilor încheiate între părți[34].

● **Speță.** A dobândit calitatea de subiect activ al infracțiunii de conflict de interese în formă continuată și inculpatul care, în calitate de **director general adjunct, respectiv director general al Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România**, în realizarea aceleiași rezoluții infracționale, aflându-se în exercițiul atribuțiilor de serviciu, a îndeplinit un număr de trei acte (a dispus efectuarea de plăți) și a participat la luarea deciziei de efectuare a unei plăți către același beneficiar, prin care s-au obținut foloase materiale pentru o societate cu care s-a aflat în raporturi comerciale în ultimii 5 ani[35].

În opinia procuror Remus Jurj-Tudoran (op.cit.,p.15), poate fi subiect activ al infracțiunii de conflict de interese și **directorul coordonator al unui inspectorat teritorial de muncă** care, în cursul lunii iunie 2010, a emis un act de dispoziție prin care a obținut un folos patrimonial, el fiind funcționar public în înțelesul art. 147 alin. (1) C.pen. din 1969, având în vedere și că acest cod este legea mai favorabilă în speță.

În sprijinul părerii de mai sus, sunt invocate și prevederile art. 2 din *Legea nr. 188/1999*, care definesc funcția publică și funcționarul public în sens administrativ[36], precum și dispozițiile art. 1 din *Regulamentul de organizare și funcționare a Inspecției Muncii*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 1377/2009*[37], cu modificările și completările ulterioare.

Nu în ultimul rând, sunt invocate și dispozițiile art. 147 alin. (1) C.pen. din 1969, în vigoare la data săvârșirii faptei, acest cod fiind și lege mai favorabilă, așa cum s-a mai arătat, care prevăd că prin „funcționar public” se înțelege orice persoană care exercită *permanent sau temporar, cu orice titlu, indiferent cum a fost investită, o însărcinare de orice natură*, retribuită sau nu, în serviciul unei unități dintre cele la care se referă art. 145 din același cod.

1.3. Elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese.

1.3.1. Latura obiectivă.

Pentru existența infracțiunii este necesară o *situație premisă* constând în aceea că funcționarul public are competența îndeplinirii actului sau a participării la luarea unei decizii[38].

● **Speță.** *Latura obiectivă* a infracțiunii de conflict de interese se realizează prin două modalități alternative, fie prin **îndeplinirea unui act**, fie prin **participarea la luarea unei decizii**. În ambele cazuri, acțiunile trebuie să se realizeze în exercitarea atribuțiilor de serviciu, ceea ce înseamnă că îndeplinirea actului sau participarea la luarea deciziei intră în competențele funcției.

Termenul de **act** este folosit în descrierea faptei de conflict de interese în sensul de **operație care trebuie efectuată de funcționarul public, conform atribuțiilor acestuia de serviciu**, și poate consta, spre exemplu, în întocmirea unui înscris, în elaborarea unor acte juridice, în efectuarea unei constatări cu efecte juridice sau a altor activități date în competența unui serviciu al persoanei juridice de drept public[39].

● **Speță.** Spre deosebire de îndeplinirea unui act care este acțiunea exclusiv personală a funcționarului public, **participarea la luarea unei decizii** în care **semnifică îndeplinirea unei atribuții de serviciu în situația decizia nu aparține în totalitate funcționarului**, ci aceasta trebuie luată, în colectiv, de mai multe persoane (spre exemplu, o comisie sau un consiliu de administrație). În această calitate, împreună cu ceilalți membri, ia decizii păgubitoare pentru instituție, unitate etc. și aducătoare de beneficii familiei sale sau unei alte persoane cu care s-a

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

aflat în *raporturi de muncă*[40] în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură. Actele pe care le îndeplinește ori deciziile la care participă funcționarul public, în exercițiul atribuțiilor de serviciu, trebuie să fie acte administrative individuale sau colective, dar fără caracter normativ.

Legea nu cere ca îndeplinirea unui act sau luarea unei decizii să fie defectuoasă, astfel încât pentru incidența textului analizat este suficient ca autorul să acționeze conform atribuțiilor de serviciu, deoarece, în caz contrar, alături de conflictul de interese se va putea reține și o asemenea faptă abuzivă[41].

Așa cum s-a susținut și în literatura de specialitate[42], pe lângă efectuarea actului sau participarea la luarea unei decizii în exercitarea atribuțiilor de serviciu, o altă condiție care trebuie îndeplinită în *mod cumulativ* este și obținerea directă sau indirectă a unui *folos patrimonial* în favoarea unor persoane, respectiv:

- pentru funcționarul public;
- pentru soțul său;
- pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv;
- pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi de muncă în ultimii 5 ani;
- pentru o altă persoană din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de foloase de orice natură.

● **Speță.** În practica judiciară[43] s-a decis că prin „folos patrimonial” se înțelege orice fel de avantaj patrimonial (bunuri, împrumuturi, premii, prestări de servicii gratuite, promovarea în servicii). Norma de incriminare nu cere ca folosul să fie unul injust (persoana angajată să nu existe, angajatul să nu fi prestat activități remunerate), ci numai că acesta să fi fost efectiv obținut printr-o procedură favorizantă.

Altfel spus, conflictul de interese nu presupune doar obținerea unor foloase materiale necuvenite, ci obținerea oricărui tip de folos patrimonial, conform textului de lege care incriminează fapta, întrucât incriminarea nu urmărește sancționarea unor situații în care sunt încălcate normele legale care conferă temei și justificare obținerii unor foloase materiale, ci a situațiilor în care exercitarea imparțială a atribuțiilor de serviciu ale funcționarului public ar putea fi afectată[44].

În apărarea lor, inculpații care aveau și calitatea de parlamentari și care și-au angajat membrii familiei în cabinetul parlamentar au arătat că membrii familiei (soț, fiu, fiică) au prestat efectiv activitatea pentru care au fost angajați, sumele primite reprezentând o legală retribuție a muncii și că, indiferent de calitatea de rudă sau nu a persoanei angajate, salariul tot s-ar fi plătit, deci bugetul Camerei Deputaților nu se poate considera prejudiciat în vreun fel.

● **Speță.** S-a reținut de către instanța supremă[45] că aspectul învederat de către inculpați în apărare nu are relevanță juridică în cauză și nu este de natură să înlăture răspunderea penală a acestora, deoarece legea nu cere ca folosul să fie injust, ci numai ca acesta să fi fost efectiv obținut printr-o procedură favorizantă, inechitabilă.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

În acest context, este evident că angajarea unei rude apropiate apare ca o consecință evidentă a dorinței de a spori venitul cumulată al familiei, atâta vreme cât, potrivit legii, dreptul de a formula propunerea de angajare, act inițial determinant, aparține, în mod exclusiv, deputatului.

● **Speță.** În practica judiciară s-a mai reținut[46] că fapta inculpatului care, la data de 15 decembrie 2008, în calitate de deputat în cadrul Parlamentului României, a formulat cererea de angajare a fiicei sale la Camera Deputaților și apoi a avizat contractul de muncă pe perioadă determinată, în baza căruia s-a realizat în mod direct un folos material pentru fiica sa în cuantum de 59.499 lei, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ alin. (1) *C.pen.* din 1969. S-a motivat că, în ce privește neprevăderea expresă la momentul comiterii faptei a interdicției de angajare la biroul parlamentar a membrilor familiei, este adevărat că aceasta a fost prevăzută de lege abia în anul 2013, odată cu modificarea *Legii nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor prin Legea nr. 219/2013*[47], însă această împrejurare nu poate conduce la concluzia că, anterior respectivei modificări, faptele de acest tip nu cădeau sub incidența legii penale, deoarece prevederile prevăzute în respectivul statut trebuiau raportate la celelalte dispoziții legale în vigoare, cum era și cazul art. 253¹ *C. pen.* din 1969.

Totodată, s-a arătat că, deși odată cu modificarea *Legii nr. 96/2006* prin actul normativ susmenționat s-a introdus, ca abatere disciplinară, încălcarea prevederilor legale privind conflictul de interese și s-a prevăzut expres interdicția angajării membrilor familiei la birourile parlamentare, totuși, acestea nu pot conduce la concluzia că asemenea fapte nu ar putea avea conotații penale, câtă vreme calificarea unei conduite ca fiind o abatere disciplinară este subsumată condiției ca aceasta să nu constituie, potrivit legii, o infracțiune, ceea ce este și cazul în speță (a se vedea art. 52 din *Legea nr. 96/2006*, în forma republicată în anul 2008, în vigoare la data comiterii faptei[48]).

● **Speță.** Instanța de control judiciar[49] a constatat, într-adevăr, că art. 38 alin. (6) [în prezent art. 38 alin. (9)] din *Legea nr. 96/2006* conferea deputatului facultatea de a-și angaja personalul biroului parlamentar prin încheierea unui contract de muncă, însă exercițiul acestui drept trebuia să aibă loc în condițiile cadrului general de desfășurare a funcției de deputat, care îi impuneau abținerea de la acte în interes personal, cum ar fi procurarea unor foloase materiale membrilor familiei sale, din fonduri publice.

Deși inculpata a susținut că nu erau îndeplinite cerințele esențiale ale elementului material, respectiv actele realizate de aceasta – încheierea contractelor individuale de muncă și acordarea avizului de angajare pe cererea înaintată Camerei Deputaților – nu erau realizate în exercițiul atribuțiilor sale de serviciu ca parlamentar, ci doar în scopul organizării activității sale, instanța supremă[50], contrar acestei susțineri, a apreciat că actele efectuate de inculpată se pot realiza numai în calitate de parlamentar, în temeiul art. 38 din *Legea nr. 96/2006*, acestea intrând în sfera atribuțiilor sale de serviciu și producând efecte juridice în sfera relațiilor sociale. Dreptul de a formula propunerile de angajare, de a încheia contracte în cadrul biroului său parlamentar aparținea exclusiv inculpatei, motiv pentru care este evidentă intenția frauduloasă a acesteia de a acționa în interesul direct al familiei sale, în vederea obținerii de foloase materiale din bugetul Camerei Deputaților, beneficiara acestor venituri fiind fiica sa. Faptul că contractul de muncă a fost avizat de către direcțiile de specialitate nu poate fi asimilat cu imposibilitatea obiectivă a unui specialist de a determina conduita interzisă prin textul infracțiunii la care se referă practica Curții

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Europene a Drepturilor Omului (în continuare C.E.D.O. sau Curtea de la Strasbourg), având în vedere că avizul nu a avut ca obiect conținutul normei de incriminare.

● **Speță.** Fapta psihologului, care avea calitatea de membru al comisiei de evaluare a persoanelor adulte cu handicap constituită la nivelul unui consiliu județean, de a participa la luarea deciziei privind stabilirea gradului de handicap și de a semna certificatul de încadrare în grad de handicap pentru mama sa, prin care aceasta a obținut un folos patrimonial constând în indemnizația lunară, bugetul complementar și indemnizația de însoțitor – drepturi prevăzute în *Legea nr. 448/2006 privind protecția și promovarea drepturilor persoanelor cu handicap*[51], republicată, cu modificările și completările ulterioare –, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese[52].

S-a reținut de către instanță că respectiva comisie funcționează ca organ de specialitate fără personalitate juridică, dar în subordinea autorității administrației publice județene, atribuțiile fiindu-i determinate prin Regulamentul de organizare și funcționare, între altele fiind și aceea de stabilire a încadrării adultului în grad de handicap. A mai constatat instanța, de asemenea, că ședințele comisiei de evaluare se desfășurau în prezenta majorității membrilor acesteia, că membrii săi, inclusiv psihologul, cu excepția președintelui, primeau o indemnizație de ședință proporțional cu numărul participărilor și care nu putea depăși 20% din indemnizația președintelui consiliului județean, că deciziile se luau cu votul majorității membrilor, nedistingându-se valoarea acestuia în funcție de calificarea profesională, iar atribuțiile erau determinate în art. 6 din regulamentul sus-menționat, între acestea fiind și eliberarea certificatelor de încadrare în grad de handicap. Prin urmare, instanța a apreciat că, față de dispozițiile legale anterior menționate, chiar dacă autoritatea publică nu a înțeles să detalieze sarcinile prevăzute în regulamentul printr-o eventuală fișă a postului ori să încheie cu inculpata o convenție scrisă sau să-i solicite depunerea vreunei declarații în sensul *Legii nr. 161/2003*, inculpata B.I. are calitatea de funcționar public și, deci, este subiect activ în accepțiunea conținutului legal al infracțiunii prevăzute în art. 253¹ alin. (1) *C.pen.* din 1969.

● **Speță.** Tot astfel, fapta primarului unei comune de a dispune, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod repetat, achiziționarea unor produse de la societatea aparținând soției sale, prin care aceasta a obținut un folos patrimonial, precum și fapta aceluiași primar de a dispune, după un interval de 4 ani, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, în mod repetat, achiziționarea unor produse de la societatea aparținând fiului său, prin care acesta a obținut un folos patrimonial, întrunesc elementele constitutive a două infracțiuni de conflict de interese în forma continuată, aflate în concurs real. În fine, fapta aceluiași primar de a emite, în exercitarea atribuțiilor de serviciu, dispoziția de angajare a fiicei sale în funcția de consilier al primarului comunei respective, prin care aceasta a obținut un folos patrimonial constând în salariu, întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese[53].

● **Speță.** Înalta Curte de Casație și Justiție[54] a reținut că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ alin. (1) *C.pen.* din 1969 în cazul în care, după ce în prealabil inculpata (judecător) a beneficiat de un împrumut de 200 euro de la un avocat, pe care nu l-a restituit la termen, a soluționat favorabil un dosar având ca obiect cererea formulată de către avocatul respectiv și a dispus investirea cu formulă executorie a contractului de asistență juridică încheiat de avocat cu societatea „A.” S.R.L. Iași care atesta o creanță în cuantum de 8.000 lei, reprezentând onorariul de avocat.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Procedând în acest mod, inculpata a contribuit la obținerea în beneficiul avocatului a unui „folos material” în accepțiunea legii, chiar dacă acesta consta doar într-un drept de creanță, cât timp legiuitorul nu face distincție din acest punct de vedere. Este adevărat, așa cum susține prima instanță[55], că investiția cu formulă executorie era numai o etapă în procedura executării silite, avocatul având doar un drept de creanță, însă creanța prezenta un caracter precis determinat, existența ei era neîndoielnică, asupra sa nu existau litigii, iar în urma acelei investiții, creanța certă și exigibilă oricând putea fi executată, obținându-se în acest mod „folosul material” în accepțiunea legii.

Mai mult decât atât, instanța supremă a reținut că inculpata a avut o obligație morală față de petentul-avocat de a rezolva favorabil cererea, știind că a beneficiat de un împrumut din partea acestuia, nerestituit până la momentul soluționării cererii; în acest caz a apărut un conflict între interesele personale și obligațiile publice ale judecătorului, distanța până la apariția unui caz de corupție fiind la limită, astfel încât existența infracțiunii de conflict de interese nu poate fi negată.

● **Speță.** Într-un caz similar, instanța[56] a decis că sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese, constând în aceea că, în anul 2007, în timp ce judeca un dosar civil în calitate de judecător, inculpata a intrat în relații de afaceri cu pârâtul din acea cauză, căruia i-a vândut drepturile succesoriale asupra unui teren în suprafață de 50 de hectare (în continuare ha), obținând suma de 210.000 euro, după care a continuat să judece cauza, fără a se abține, iar în declarația de avere dată în anul 2008 pentru anul 2007, deși a menționat tranzacția, a ascuns numele partenerului de afacere, menționând un alt nume ce nu avea vreo legătură cu contractul.

În ceea ce privește motivul de apel, precum că faptei de conflict de interese i-ar lipsi latura obiectivă, deoarece inculpata nu a obținut niciun câștig, beneficiu sau profit, ci doar o contraprestație ca urmare a încheierii unui contract civil licit, fiind exclusă orice suspiciune de interes, instanța a decis că acesta nu poate fi acceptat, susținându-se că inculpata a primit de la pârât foloase de orice natură, respectiv suma de 210.000 euro pentru vânzarea dreptului ei succesoral asupra a 50 ha, pentru existența infracțiunii de conflict de interese folosul putând fi și unul licit, obținut dintr-o activitate licită, iar tranzacția a avut loc în timp ce inculpata judeca un proces în care cumpărătorul era pârât. Susținerea inculpatei în sensul că nu a încheiat un contract comercial și nici nu a avut raporturi de muncă cu pârâtul (din cauza civilă judecată) nu au relevanță în cauză, întrucât fapta a fost comisă în modalitatea în care prin luarea hotărârii s-a realizat un folos material pentru o persoană din partea căreia a beneficiat de foloase de orice natură.

Legea nu prevede ca între folosul obținut de funcționarul public și folosul material de care a beneficiat o persoană, în urma deciziei acestui funcționar, să existe vreo legătură, în situația contrară putând fi reținute și alte infracțiuni.

Deopotrivă, și susținerea inculpatei precum că nu a realizat un folos ca urmare a hotărârii pronunțate, ci ca urmare a vânzării dreptului succesoral, nu înlătură existența infracțiunii de conflict de interese.

Inculpata, prin comiterea faptei, a creat o stare de pericol pentru buna desfășurare a activității de judecată, rezultat care ar fi putut fi împiedicat dacă aceasta s-ar fi abținut de la

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

judicarea cauzei civile în temeiul art. 6 paragr. 1 din Convenția (europeană) pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale (chiar dacă în dreptul intern nu exista un caz concret de incompatibilitate) și în vederea respectării dreptului la un proces echitabil pentru cealaltă parte din dosar.

Raportul de cauzalitate dintre elementul material al laturii obiective (conduita ilicită a funcționarului public) și **urmarea imediată** (afectarea prestigiului unității publice din care face parte făptuitorul), rezultă din însăși materialitatea faptei (*ex re*)[\[57\]](#).

1.3.2.. *Latura subiectivă.*

Referitor la latura subiectivă, s-a reținut[\[58\]](#) că infracțiunea de conflict de interese se comite cu intenție directă sau indirectă.

Astfel, făptuitorul trebuie să prevadă că prin îndeplinirea aceluia act sau prin participarea la luarea acelei decizii se obține un folos patrimonial pentru sine, pentru soțul său, pentru o rudă ori pentru un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi comerciale[\[59\]](#) ori de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură și să urmărească sau să accepte acest rezultat. Legea nu prevede cerințe esențiale referitoare la scop sau mobil, cunoașterea acestora interesând numai sub aspectul individualizării sancțiunii penale.

- **Speță.** C.E.D.O. are o jurisprudență constantă în a considera că profesioniștii din anumite domenii au o obligație de prevedere a normei penale mai extinsă decât o persoană obișnuită (*cauza Soros contra Franței*, hotărârea C.E.D.O. din 6 octombrie 2011; *cauza Valico contra Italiei*, hotărârea C.E.D.O. din 21 martie 2006; *cauza Eurofinacom contra Franței*, hotărârea C.E.D.O. din 7 septembrie 2004)[\[60\]](#).

- **Speță.** În practica judiciară[\[61\]](#) s-a mai decis că experiența apelantului în procesul legislativ, precum și calitatea de deputat în Parlamentul României, autoritate legiuitoare, fac ca înțelegerea sensului legii să fie o activitate cotidiană pentru acesta și îl împiedică, astfel, să se prevaleze de necunoașterea legii (penale sau extrapenale) sau de interpretarea greșită asupra caracterului ilicit al faptei de comiterea căreia a fost acuzat.

În acest context, nu poate fi acceptată apărarea apelantului referitoare la concluziile Hotărârii din 18 octombrie 2011 a Comisiei permanente a Camerei Deputaților și Senatului privind interpretarea unitară a art. 38 alin. (6) din Legea nr. 96/2006[\[62\]](#), care a stabilit că situația de conflict de interese nu putea fi reținută în privința angajării personalului birourilor parlamentare ale deputaților și senatorilor, prin încheierea unui contract de muncă pe durată determinată sau a unui contract civil, indiferent de calitatea persoanei angajate.

Analizând hotărârea sus-menționată, instanța supremă[\[63\]](#) a reținut că, deși dispozitivul nu făcea nicio distincție, din cuprinsul acestei hotărâri a rezultat că acea comisie permanentă s-a referit la conflictul de interese în sens administrativ, textele de lege invocate sau analizate fiind din acte normative extrapenale. În plus, în limitele competenței sale legale, comisia nu se putea pronunța decât asupra acestui tip de conflict.

De altfel, instanța supremă a fost constantă în a decide că respectiva comisie nu avea atribuții de legiferare, de interpretare ori de aplicare a legii în materie penală, nu se putea substitui legiuitorului și nici puterii judecătorești și nu putea formula aprecieri cu valoare de principiu ori de îndrumare în ceea ce privește existența unei infracțiuni, conținutului constitutiv al

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

acesteia, precum și sfera de aplicare a unor norme de incriminare, astfel că hotărârea anterior menționată nu era de natură să împiedice ori să limiteze incidența dispozițiilor art. 253¹ C.pen. din 1969 și, pentru aceleași considerente, nu putea fi invocată în susținerea unei pretinse erori de drept sau a imprevizibilității textului de lege.

1.4. Consumarea infracțiunii de conflict de interese

Din interpretarea normei de incriminare rezultă că fapta intră în sfera ilicitului penal în momentul în care acțiunile funcționarului public sunt în mod evident subsumate interesului particular, în sensul că, urmare a conduitei sale de a nu acționa cu transparență și de a nu se abține de la luarea unei decizii, folosul material pentru oricare dintre persoanele menționate în norma de încriminare a fost realizat[64].

● **Speță.** În practica judiciară[65] s-a precizat că faptele inculpatei, parlamentar, care și-a angajat fiica la biroul parlamentar au creat o *stare de pericol* la adresa valorilor sociale ocrotite de lege referitor la funcționarii instituțiilor, având în vedere că interesul patrimonial indirect al parlamentarului poate influența îndeplinirea cu obiectivitate a atribuțiilor care îi revin, fiind astfel realizată urmarea imediată prevăzută în norma de incriminare.

În literatura de specialitate, într-o opinie[66] îmbrățișată și de practica judiciară [67], se susține că infracțiunea de conflict de interese este o *infracțiune de pericol*, prin faptul că, urmare a săvârșirii unei asemenea infracțiuni, instituția publică este prejudiciată și, deși textul nu impune o asemenea condiție de tipicitate, se poate interpreta că legiuitorul a dorit să evite dificultățile de a proba existența unui prejudiciu instituției publice[68]. Totodată, prin fapta comisă se instaurează neîncrederea în obiectivitatea și imparțialitatea funcționarului public, existând suspiciunea de fraudă, se decredibilizează instituția din cauza incapacității ei de a selecta cu rigoare persoana funcționarului public, în care cetățeanul să aibă deplină încredere și să privească actele și deciziile sale fără îndoială și rezerve. De aceea, pentru realizarea elementului material al acestei infracțiuni nu este nevoie de producerea unei pagube, ci doar de obținerea unui folos patrimonial, pentru sine, pentru familie etc., folos care nici măcar nu trebuie să fie injust.

Deci, norma de încriminare nu cere ca folosul obținut să fie unul injust (de exemplu, angajatul să nu fi prestat în realitate activitatea remunerată ori persoana angajată să nu existe), ci doar ca acesta să fi fost efectiv obținut printr-o procedură favorizantă.

Cu alte cuvinte, deși obținerea unui folos patrimonial este o condiție pentru realizarea laturii obiective a infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ alin. (1) C.pen. din 1969, respectiv în art. 301 alin. (1) C.pen., aceasta nu conferă faptei caracterul unei infracțiuni de prejudiciu, întrucât principalul fascicol de relații sociale apărute de lege ține de corecta și transparenta exercitare a autorității publice de către funcționarii publici[69].

Într-o altă opinie[70], plecând de la interpretarea textului legal, se susține că infracțiunea de conflict de interese este o infracțiune de rezultat, deoarece se consumă în momentul obținerii folosului patrimonial. Infracțiunea ar fi fost de pericol numai în ipoteza în care legea nu ar fi pretins urmarea menționată, ci ar fi prevăzut doar „în scopul obținerii folosului patrimonial”.

Analizând conținutul constitutiv al infracțiunii de conflict de interese, Curtea Constituțională[71] a constatat că această infracțiune nu presupune doar obținerea unor foloase materiale necuvenite, ci obținerea oricărui tip de folos, întrucât incriminarea nu urmărește

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

sanționarea unor situații în care sunt încălcate normele legale care conferă temei și justificare obținerii unor foloase materiale, ci a situațiilor în care exercitarea imparțială a atribuțiilor de serviciu ale funcționarului public ar putea fi afectată.

Așadar, infrațiunea de conflict de interese este o infrațiune de serviciu care presupune un *pericol concret*, deoarece nu este suficient ca funcționarul să îndeplinească un act, ci trebuie ca acel act să fi produs, direct sau indirect, un folos material/patrimonial pentru sine, soțul său, o rudă ori un afin până la gradul II inclusiv sau pentru o altă persoană cu care s-a aflat în raporturi de muncă în ultimii 5 ani sau din partea căreia a beneficiat ori beneficiază de servicii sau foloase de orice natură[72].

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 2. Natura juridică a sesizării A.N.I.

Potrivit art. 10 din *Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice*, pentru modificarea și completarea *Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea A.N.I.*, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative[73], inspectorii de integritate din cadrul A.N.I. desfășoară, printre altele, și activitățile prin care primesc, colectează, centralizează și procesează date și informații cu privire la situația averii existente pe durata exercitării demnităților și funcțiilor publice, a incompatibilităților și a conflictelor de interese privind persoanele care ocupă funcții sau demnități publice.

Activitatea de evaluare a declarației de avere, a datelor și a informațiilor privind averea existentă, a modificărilor patrimoniale intervenite în perioada exercitării funcțiilor ori demnităților publice, precum și cea de evaluare a conflictelor de interese și a incompatibilităților se efectuează atât pe durata exercitării funcțiilor ori demnităților publice, cât și în decursul a 3 ani după încetarea acestora, dar *exclusiv pentru perioada exercitării funcțiilor sau demnităților publice* (art. 11 din *Legea nr. 176/2010*).

Agenția îndeplinește activitatea de evaluare din oficiu sau la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice și întocmește rapoarte de evaluare în cazul în care, în urma evaluării, identifică elemente de încălcare a legislației privind regimul declarării averii, al conflictelor de interese, respectiv al incompatibilităților, precum și, după caz, a legislației disciplinare, contravenționale sau penale (art. 12 și art. 17 din *Legea nr. 176/2010*).

Conform art. 19 din *Legea nr. 176/2010*, rapoartele de evaluare, transmise organelor de urmărire penală sau, după caz, organelor fiscale, comisiei de cercetare a averilor, *vor fi obligatoriu evaluate* de aceste instituții, inclusiv sub aspectul propunerilor, și se vor lua de urgență și cu precădere, măsurile care se impun, potrivit competențelor legale.

În opinia noastră, **sesizarea A.N.I. nu constituie o condiție prealabilă pentru punerea în mișcare a acțiunii penale**, având aceeași valoare procesuală ca și sesizarea Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, respectiv o **sesizare specială**[74], putem spune specializată, având ca obiect fapte de conflict de interese și eventual fapte de corupție.

Potrivit art. 288 alin. (1) din *Codul de procedură penală (Legea nr. 135/2010)*[75], cu modificările și completările ulterioare) – în continuare *C.pr.pen.* –, organul de urmărire penală este sesizat prin plângere sau denunț, prin *actele încheiate de alte organe de constatare* ori se *sesizează din oficiu* când află pe altă cale că s-a săvârșit o infracțiune.

Nefiind un organ judiciar, **A.N.I. nu poate furniza probe în justiție**, ci doar informații de natură financiară rezultate din analiza complexă a declarațiilor de avere și de interese. De aceea, sesizarea (raportul de evaluare al) A.N.I. fie constituie un punct de plecare într-o anchetă penală, fie o completare, fie o confirmare a informațiilor obținute de organele de urmărire penală în cadrul anchetelor deja începute.

● **Speță.** În același sens este și practica judiciară[76] care a decis că atât raportul de evaluare (denumit în continuare raportul) înregistrat la data de 23 septembrie 2011, transmis Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție la aceeași dată, prin care A.N.I. sesiza

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

săvârșirea de către deputatul C.I. a infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ alin. (1) *C.pen.* din 1969, prin facilitarea angajării soției sale, C.A., în cadrul biroului său de parlamentar, cât și adresa de înaintare (denumită în continuare sesizarea) din data 23 septembrie 2011, înregistrată la data de 29 septembrie 2011 la Registratura generală a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și la data de 6 octombrie 2011 la Secția de urmărire penală și criminalistică din cadrul aceluiași parchet, se încadrează în categoria denunțurilor prevăzute la art. 223 din *Codul de procedură penală* anterior (în continuare *C.pr.pen.* din 1969).

S-a motivat că, potrivit art. 288 alin. (1) *C.pr.pen.*, organul de urmărire penală poate fi sesizat prin „*plângere sau denunț, prin actele încheiate de alte organe de constatare prevăzute de lege ori se sesizează din oficiu*”, iar conform art. 291 din același cod, persoanele cu funcții de conducere sau cu atribuții de control în cadrul unei autorități a administrației publice sau în cadrul altor autorități publice, instituții publice ori al altor persoane juridice de drept public, precum și persoanele care exercită un serviciu de interes public sunt obligate să sesizeze de îndată organul de urmărire penală, dacă, în exercitarea atribuțiilor lor, au luat cunoștință de săvârșirea unei infracțiuni pentru care acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Totodată, instanța supremă a mai susținut că din lectura textelor art. 253¹ *C.pen.* din 1969 și, respectiv, art. 301 *C.pen.*, prin raportare la textele procedurale relevante din cadrul ambelor reglementări succesive procesual penale, rezultă că nici normele penale și de procedură penală anterioare, nici cele actuale nu includ infracțiunea de conflict de interese în categoria infracțiunilor pentru care începerea urmăririi penale sau punerea în mișcare a acțiunii penale este condiționată de introducerea unei plângeri prealabile de către persoana vătămată sau de existența unei sesizări speciale.

Ca atare, împrejurarea că raportul a fost anulat printr-o hotărâre judecătorească irevocabilă pronunțată de instanța de contencios administrativ nu este de natură a produce efecte în prezenta cauză penală, cele două ramuri de drept reglementând tipuri de răspundere distincte, de natură diferită.

Ceea ce a stat la baza începerii urmăririi penale a fost, în realitate, sesizarea din oficiu a organului de urmărire penală, aspect care rezultă din conținutul rezoluției din data de 30 septembrie 2011 prin care raportul a fost transmis procurorului șef al Secției de urmărire penală și criminalistică din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, „în vederea analizării posibilității sesizării din oficiu”.

În consecință, constatând că infracțiunea de conflict de interese nu face parte din categoria de infracțiuni pentru care punerea în mișcare a acțiunii penale necesită formularea unei plângeri sau a unei sesizări prealabile, instanța de control judiciar a apreciat că prima instanță a procedat în mod corect atunci când a stabilit că anularea raportului de către instanța de contencios administrativ nu echivalează cu lipsa sesizării organului de urmărire penală, în sensul avut în vedere de art. 221 alin. (2) *C.pr.pen.* din 1969^[77] și, respectiv, de art. 288 alin. (2) *C.pr.pen.*^[78]

S-a mai subliniat de către instanța supremă că menirea A.N.I. constă în asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, însă interesul public pentru înființarea și funcționarea unei asemenea instituții nu este suficient pentru a justifica un demers al A.N.I. în fața judecătorului, în procedura instituită prin art.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

278¹ C.pr.pen. din 1969[79], deoarece pe această cale s-ar depăși atribuțiile A.N.I., clar limitate la „responsabilități în evaluarea declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale în care se pot afla persoanele prevăzute la art. 1, pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice” (a se vedea art. 8 din *Legea nr. 176/2010*).

Încunoștințând organele judiciare cu privire la săvârșirea unei presupuse infracțiuni, denunțatorul acționează în virtutea unui interes public, ca reprezentant al societății, ajutând astfel aceste organe să cerceteze fapte prevăzute de legea penală despre care ele nu au avut cunoștință pe altă cale (plângere sau sesizare din oficiu).

Acest interes public este limitat însă la sesizarea organelor de urmărire penală și nu conferă denunțatorului dreptul de a supune cauza cenzurii instanței de judecată, atunci când nu s-a dispus începerea urmăririi penale sau trimiterea în judecată.

Așadar, atribuțiile A.N.I. se limitează la evaluarea menționată mai sus, putându-se doar sesiza alte organe (fiscale, disciplinare, de urmărire penală sau comisia de cercetare a averilor), care vor decide în mod suveran, potrivit propriilor competențe, dacă au fost încălcate dispozițiile legii fiscale ori sunt întrunite condițiile răspunderii penale sau disciplinare, după caz.

În concluzie, sesizând organele de urmărire penale, A.N.I. acționează ca un denunțator și nu este îndrituită, față de cele expuse anterior, la un demers în fața instanței, în procedura instituită prin art. 278¹ C.pr.pen. din 1969.

Prin urmare, prin Decizia nr. 13/2011, pronunțată de Completul competent să judece recursul în interesul legii al Înaltei Curți de Casație și Justiție[80], într-un recurs în interesul legii, s-a stabilit că, în aplicarea dispozițiilor art. 278¹ alin. (1) C.pr.pen. din 1969, A.N.I. nu are calitatea procesuală de a ataca soluțiile de neurmărire penală sau de netrimiteră în judecată dispuse de procuror, plângerile astfel formulate urmând a fi respinse, ca inadmisibile.

Secțiunea 3. Ne bis in idem.

Potrivit art. 28 alin. (2) C.pr.pen., **hotărârea definitivă a instanței civile, prin care a fost soluționată acțiunea civilă, nu are autoritate de lucru judecat în fața organelor judiciare penale cu privire la existența faptei penale, a persoanei care a săvârșit-o și a vinovăției acesteia.**

● **Speță.** În practica judiciară, referitor la incidența principiului *ne bis in idem* în cauzele având ca obiect conflictul de interese, s-a apreciat că această problemă trebuie analizată sub două aspecte:

– prin raportare la soluția de neîncepere a urmăririi penale (în prezent clasare) dispusă de procuror inițial în cauză;

– prin prisma efectelor sentinței civile pronunțată de Curtea de Apel Alba Iulia, Secția de contencios administrativ și fiscal, irevocabilă[81].

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Instanța supremă a reținut că atât art. 4 din *Protocolul nr. 7 al Convenției*, cât și art. 50 din *Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene* au ca scop interzicerea reluării procedurilor penale care au fost închise printr-o hotărâre judecătorească definitivă.

Pentru a fi aplicabilă garanția instituită de principiul *non bis in idem*, ambele proceduri trebuie să fie desfășurate în urma formulării unei „acuzății în materie penală”.

Concret, pentru a se putea invoca autoritatea de lucru judecat, se cer întrunite cumulativ următoarele condiții:

- existența unei hotărâri definitive;
- noul proces penal să se îndrepte în contra aceleiași persoane;
- noul proces penal să privească fapte identice ori fapte care sunt în mod substanțial aceleași.

În ceea ce privește existența în cauză a unei soluții anterioare de netrimitere în judecată, s-a constatat că prin rezoluția procurorului din data de 17 iulie 2012, față de apelant s-a dispus neînceperea urmăririi penale. Rezoluția a fost, însă, infirmată prin ordonanța din 23 ianuarie 2013 a prim-adjunctului procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, astfel că la 12 martie 2013 s-a dispus începerea urmăririi penale, iar la data de 16 iunie 2013 s-a pus în mișcare acțiunea penală privind pe apelant.

În acord cu concluziile primei instanțe, instanța de control judiciar a apreciat că soluția inițială de netrimitere în judecată, infirmată de procurorul ierarhic superior și, ca atare, neconfirmată în procedura verificării realizate de către o instanță potrivit art. 278¹ din reglementarea procesuală anterioară (aplicabilă la data soluției de netrimitere), nu echivalează cu o hotărâre definitivă, nu intră sub incidența autorității de lucru judecat și nu poate împiedica, după infirmare, emiterea actului de inculpare și, subsecvent, a actului de sesizare a instanței.

De altfel, în interpretarea art. 278¹ alin. (11) *C.pr.pen.* din 1969[82], instanțele au statuat că soluțiile de netrimitere în judecată, chiar cenzurate de instanță în procedura prevăzută în art. 278¹ *C.pr.pen.* din 1969, se bucură de o autoritate de lucru judecat condițională, ce subzistă doar atât timp cât nu apar noi date, informații, probe care nu au fost cunoscute de organele judiciare ce au analizat cauza anterior.

Referitor la sentința civilă irevocabilă prin care instanța a dispus anularea raportului, s-a constatat că procesul anterior a avut un caracter administrativ, nu unul penal.

Prin urmare, deși procedura judiciară în cadrul căreia s-a pronunțat hotărârea judecătorească menționată l-a vizat pe apelant, a avut în vedere faptele analizate în prezenta speță și s-a finalizat prin pronunțarea unei hotărâri irevocabile de anulare a raportului, condiția existenței unui proces penal anterior nu poate fi considerată îndeplinită în speță, nefiind incidentă autoritatea de lucru judecat.

Totodată, procesul administrativ nu s-a finalizat cu o sancțiune, astfel că nici sub acest aspect nu se pune problema cumulului celor două tipuri distincte de răspundere, respectiv a răspunderii administrative și a celei penale.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Secțiunea 4. Referințe bibliografice (pentru Capitolul VI)

[1] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 510 din 24 iulie 2009.

[2] Este de menționat că prin Decizia Curții Constituționale nr. 603/2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015), s-a admis excepția de neconstituționalitate cu privire la dispozițiile art. 301 alin. (1) C.pen., constatându-se că sintagma „raporturi comerciale” este neconstituțională.

[3] Alin. (1) al art. 308 C. pen. a fost modificat prin pct. 31 al art. 245 din Legea nr. 187/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 757 din 12 noiembrie 2012.

[4] Curtea Constituțională, prin Decizia nr. 603/2015 (publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 845 din 13 noiembrie 2015), a constatat că sintagma „ori în cadrul oricărei persoane juridice” din cuprinsul dispozițiilor art. 308 alin. (1) C.pen., cu raportare la art. 301 C.pen., este neconstituțională.

[5] Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 21), publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 421 din 3 iunie 2016,.

[6] Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 23), *cit. supra*; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 50/A/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 179/A/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 430/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 420/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[7] A. Lazăr, *Conflictul de interese – o analiză comparativă*, publicat pe site-ul <http://www.universuljuridic.ro/conflictul-de-interese-o-analiza-comparativa>.

[8] În același sens, a se vedea A. Lazăr, *cit. supra*.

[9] Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 19), *cit. supra*.

[10] Prin *Proiectul de lege pentru modificarea și completarea unor acte normative* (PL-x nr. 680/2011), referitor la Codul penal din 1969, s-a propus următoarea modificare (art. I pct. 5): „După alineatul (2) al articolului 147 se introduce un nou alineat, alineatul (3), cu următorul cuprins: «*Sunt exceptați de la dispozițiile art. 147 Președintele României, deputații și senatorii, precum și persoanele care își desfășoară activitatea în cadrul unei profesii liberale, în baza unei legi speciale și care nu sunt finanțați de la bugetul de stat, aceștia răspunzând penal, civil sau administrativ în conformitate cu dispozițiile legilor speciale în baza cărora își desfășoară activitatea, precum și cu dispozițiile dreptului comun, cu respectarea dispozițiilor prezentului alineat.*»”

Deopotrivă, s-a propus și modificarea Codului penal în modul următor (art. II pct. 3): „La articolul 175, după alineatul (2) se introduce alineatul (3), cu următorul cuprins: «*Sunt exceptați de la dispozițiile art. 175 Președintele României, deputații și senatorii, precum și persoanele care își desfășoară activitatea în cadrul unei profesii liberale, în baza unei legi speciale și care nu sunt finanțați de la bugetul de stat, aceștia răspunzând penal, civil sau administrativ în conformitate cu dispozițiile legilor speciale în baza cărora își desfășoară activitatea, precum și cu dispozițiile dreptului comun, cu respectarea prezentului alineat.*»”

Dispozițiile din proiectul menționat mai sus au fost declarate neconstituționale prin Decizia Curții Constituționale nr. 2/2014, *cit. supra*. Printre alte motivări, Curtea Constituțională a subliniat că

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

statutul juridic distinct, privilegiat, sub aspectul răspunderii penale, contravine principiului egalității în drepturi a cetățenilor consacrat de art. 16 alin. (1) din Constituția României, republicată, potrivit căruia „cetățenii sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”. Sesizarea Curții Constituționale s-a dispus prin Hotărârea nr. 1/2013 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, Secțiile Unite, disponibilă pe site-ul <http://www.sci.ro/>.

[11] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept în materie penală, Dec. nr. 20/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 766 din 22 octombrie 2014.

[12] *Ibidem*.

[13] *Ibidem*.

[14] *Ibidem*.

[15] *Ibidem*.

[16] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 29 mai 2007.

[17] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.sci.ro/>.

[18] *Ibidem*.

[19] Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 19) *cit. supra*; Curtea Constituțională, Dec. nr. 46/2016 (paragr. 15) – prin care s-a constatat că dispozițiile art. 253¹ C.pen. din 1969 sunt constituționale –, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 314 din 25 aprilie 2014.

[20] G. Paraschiv, *Conflictul de interese (Infrațiuni de serviciu)*, în „Explicațiile noului Cod penal, Vol. IV. Articolele 257-366”, de G. Antoniu, T. Toader (coordonatori) ș.a., Editura Universul Juridic, București, 2016, p. 349-354; I. Pascu, *Conflictul de interese (Infrațiuni de serviciu)*, în „Noul Cod penal comentat. Vol. II. Partea specială”, de V. Dobrinoiu ș.a., Editura Universul Juridic, București, 2012, p. 557-561; S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *Noul Cod penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 459; V. Dobrinoiu, N. Neagu, *Drept penal. Partea specială*, Editura Universul Juridic, București, 2011, p. 507-510; V. Păvăleanu, *Drept penal special*, Editura Universul Juridic, București, 2014, p. 381; A. Boroi, *Drept penal. Partea special. Conform noului Cod penal*, ediția a 2-a, revizuită și adăugită, Editura C.H. Beck, București, 2014, p. 486-487; V. Pașca, *Conflictul de interese*, în „Dreptul” nr. 8/2008, p. 164-172; S. Bogdan, *Incriminarea conflictului de interese*, în „Caiete de drept penal” nr. 2/2009, p. 78-90; G. Bodoroncea, *Comentariu*, în „Codul penal. Comentariu pe articole”, de G. Bodoroncea ș.a., Editura C.H. Beck, București, 2014, p. 671-675.

[21] Potrivit art. 2 alin. (2) teza I din Legea nr. 188/1999, „funcționarul public este persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică”, iar conform art. 2 alin. (1) din aceeași lege, „funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală și autoritățile administrative autonome”.

[22] Curtea Constituțională, Dec. nr. 46/2016 (paragr.15), *cit. supra*.

[23] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*.

[24] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 535 din 3 august 2009.

[25] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 160/2014, *cit. supra*.

[26] V. Pașca, *cit. supra*, p. 165.

[27] S. Bogdan, *Incriminarea conflictului de interese*, *cit. supra*, p. 83-84.

[28] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

[29] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 430/ 2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>

[30] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 420/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[31] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 350/ 2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[32] Prin parchet de exploatare se înțelege suprafața de pădure în care se fac recoltări legale de masă lemnoasă.

[33] Jud. Sectorului 1 București, Sent. pen. nr. 387/2015, definitivă prin Dec. nr. 1750/2015 a C. Ap. București, S. I pen., ambele nepublicate.

[34] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 71/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[35] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 104/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[36] „Art. 2

(1) Funcția publică reprezintă ansamblul atribuțiilor și responsabilităților, stabilite în temeiul legii, în scopul realizării prerogativelor de putere publică de către administrația publică centrală, administrația publică locală și autoritățile administrative autonome.

(2) Funcționarul public este persoana numită, în condițiile legii, într-o funcție publică. Persoana care a fost eliberată din funcția publică și se află în corpul de rezervă al funcționarilor publici își păstrează calitatea de funcționar public.

(3) Activitățile desfășurate de funcționarii publici, care implică exercitarea prerogativelor de putere publică, sunt următoarele:

a) punerea în executare a legilor și a celorlalte acte normative;

b) elaborarea proiectelor de acte normative și a altor reglementări specifice autorității sau instituției publice, precum și asigurarea avizării acestora;

c) elaborarea proiectelor politicilor și strategiilor, a programelor, a studiilor, analizelor și statisticilor necesare realizării și implementării politicilor publice, precum și a documentației necesare executării legilor, în vederea realizării competenței autorității sau instituției publice;

d) consilierea, controlul și auditul public intern;

e) gestionarea resurselor umane și a resurselor financiare;

f) colectarea creanțelor bugetare;

g) reprezentarea intereselor autorității sau instituției publice în raporturile acesteia cu persoane fizice sau juridice de drept public sau privat, din țară și străinătate, în limita competențelor stabilite de conducătorul autorității sau instituției publice, precum și reprezentarea în justiție a autorității sau instituției publice în care își desfășoară activitatea;

h) realizarea de activități în conformitate cu strategia de informatizare a administrației publice.

(4) Funcțiile publice sunt prevăzute în anexa la prezenta lege.

(5) În sensul prezentei legi, totalitatea funcționarilor publici din cadrul autorităților administrative autonome și din cadrul autorităților și instituțiilor publice din administrația publică centrală și locală constituie corpul funcționarilor publici.”

[37] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 802 din 25 noiembrie 2009. Potrivit art. 1 din regulamentul menționat, Inspekția Muncii este instituție publică, cu personalitate juridică, finanțată integral de la bugetul de stat, fiind organul de specialitate al administrației publice centrale în subordinea Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, cu sediul în municipiul

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

București, prin care se exercită atribuții de autoritate de stat în domeniile relațiilor de muncă și securității și sănătății în muncă.

[38] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 25/2015, *cit. supra*;
Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 26/2015, *cit. supra*.

[39] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015, *cit. supra*.

[40] Potrivit Deciziei Curții Constituționale nr. 603/2015 (paragr. 19), noțiunea de raport de muncă este reglementată în Codul muncii, fără ca acesta să îl definească în mod expres; totuși, din ansamblul întregii reglementări rezultă că raporturile de muncă sunt relațiile juridice care iau naștere între persoane fizice, pe de o parte, și persoane fizice sau juridice, după caz, pe de altă parte, ca urmare a prestării unei anumite munci de către cele dintâi, în folosul celor din urmă, care, la rândul lor, se obligă să remunereze munca prestată și să creeze condițiile necesare prestării acesteia; existența relației de muncă nu depinde de denumirea pe care părțile o dau convenției pe care o încheie, ci de condițiile de fapt în care este prestată activitatea; prin urmare, subiectele raportului juridic de muncă sunt angajatorul și salariatul (angajatul). Având în vedere art. 1 din Codul muncii (Legea nr. 53/2003, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 18 mai 2011, cu modificările și completările ulterioare), arată în continuare instanța constituțională, raporturile de muncă care au la bază contractul individual de muncă își găsesc reglementarea de drept comun în conținutul normativ al acestui cod [conform alin. (1) al art. 1], iar celelalte categorii de raporturi de muncă sunt reglementate prin legi speciale, Codul muncii fiind aplicabil și acestora în măsura în care reglementările speciale nu conțin dispoziții specifice derogatorii [alin. (2) al art. 1]; aceste din urmă categorii de raporturi de muncă vizează funcționarii publici, magistrații, militarii, membrii cooperatori și personalul cultelor religioase.

[41] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015, *cit. supra*.

[42] A. Lazăr, *cit. supra*.

[43] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*. În același sens, Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015, *cit. supra*.

[44] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 25/2015, *cit. supra*.

[45] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[46] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*;
Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, *cit. supra*.

[47] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 411 din 8 iulie 2013.

[48] În prezent, art. 51 din Legea nr. 96/2006, republicată în anul 2016.

[49] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[50] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015, *cit. supra*.

[51] Republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1 din 3 ianuarie 2008.

[52] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 160/A/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

[53] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 109/A/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[54] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 3753/A/2012, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[55] C. Ap. Bacău, S. pen., pentru cauze cu minori și de familie, Sent. pen. nr. 24/2012, disponibilă pe site-ul: <http://jurisprudenta.avocats.ro/Infrac%C5%A3iunea-de-conflict-de-interese-Elementele-constitutive-ale-infrac%C5%A3iunii-.php> [întreținerea cu formulă executorie a unui contract de către inculpata magistrat-judecător, în care fusese parte avocatul de la care anterior primise o sumă de bani cu titlu de împrumut, nu întrunește elementele constitutive ale infracțiunii de conflict de interese prevăzută în art. 253¹ alin. (1) C.pen. din 1969, nefiind întrunită condiția obținerii, direct sau indirect, a unui folos material; dreptul de creanță astfel obținut nu constituia un folos material în sensul textului de incriminare].

[56] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 262/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>. În același sens s-a pronunțat aceeași instanță și prin Dec. nr. 32/2016 – prin care s-a dispus respingerea cererii de revizuire –, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[57] A. Lazăr, *cit. supra*.

[58] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*.

[59] A se vedea nota de subsol nr. 12.

[60] În acest sens, a se vedea Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 113/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[61] *Ibidem*.

[62] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea a II-a, nr. 29/C din 19 octombrie 2011, *apud* Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, *cit. supra*.

[63] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 84/2015, *cit. supra*.

[64] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 32/2015, *cit. supra*.

[65] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 36/2015, *cit. supra*.

[66] G. Paraschiv, *op. cit.*, p. 352; S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *op. cit.*, p. 464; V. Dobrinioiu, N. Neagu, *op. cit.*, p. 510; V. Păvăleanu, *op. cit.*, p. 383; A. Boroi, *op. cit.*, p. 486-487; V. Pașca, *cit. supra*, p. 164-172; A. Lazăr, *cit. supra*.

[67] Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 50/A/2015, *cit. supra*; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 179/A/2015, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 430/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>; Înalta Curte de Casație și Justiție, S. pen., Dec. nr. 420/2014, disponibilă pe site-ul <http://www.scj.ro/>.

[68] S. Bogdan, D.A. Șerban, G. Zlati, *op. cit.*, p. 464.

[69] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 113/2015, *cit. supra*.

[70] V. Mirișan, *Conflictul de interese. Infracțiune de rezultat sau infracțiune de pericol? Aspecte de neconstituționalitate*, publicat pe site-ul <http://www.universuljuridic.ro/conflictul-de-interese-infracțiune-de-rezultat-sau-infracțiune-de-pericol-aspecte-de-neconstituționalitate>. În același sens, opinia C. Ap. Ploiești, S. pen. și pentru cauze cu minori și de familie, *apud* Curtea Constituțională, Dec. nr. 85/2016 (paragr. 7) – prin care s-a constatat că dispozițiile art. 253¹ C.pen. din 1969 sunt constituționale în raport cu criticile formulate –, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 315 din 25 aprilie 2016.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**„Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

[71] Curtea Constituțională, prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020, Dec. nr. 2/2014, *cit. supra*, Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 22), *cit. supra*.

[72] Curtea Constituțională, Dec. nr. 88/2016 (paragr. 22), *cit. supra*.

[73] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 621 din 2 septembrie 2010.

[74] Cu privire la natura juridică a sesizării Oficiului Național de Prevenire și Combatere a Spălării Banilor, a se vedea, pe larg, R. Jurj-Tudoran, D.D. Șaguna, *Spălarea banilor – Teorie și practică judiciară*, ediția 2, Editura C.H. Beck, București, 2016, p. 189-194.

[75] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 486 din 15 iulie 2010.

[76] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 113/2015, *cit. supra*.

[77] Potrivit art. 221 alin. (2) C.pr.pen. din 1969, „când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă ori la sesizarea sau cu autorizarea organului prevăzut de lege, urmărirea penală nu poate începe în lipsa acestora”.

[78] Conform art. 288 alin. (2) C.pr.pen., „când, potrivit legii, punerea în mișcare a acțiunii penale se face numai la plângerea prealabilă a persoanei vătămate, la sesizarea formulată de persoana prevăzută de lege ori cu autorizarea organului prevăzut de lege, acțiunea penală nu poate fi pusă în mișcare în lipsa acestora”.

[79] Acest text reglementa procedura „plângerii în fața judecătorului împotriva rezoluțiilor sau ordonanțelor procurorului de netrimitere în judecată.”

[80] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 794 din 9 noiembrie 2011.

[81] Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul de 5 judecători, Dec. nr. 113/2015, *cit. supra*.

[82] Potrivit art. 278¹ alin. (11) C.pr.pen. din 1969, „în situația prevăzută în alin. (8) lit. a), persoana în privința căreia judecătorul, prin hotărâre definitivă, a decis că nu este cazul să se înceapă ori să se redeschidă urmărirea penală nu mai poate fi urmărită pentru aceeași faptă, afară de cazul când s-au descoperit fapte sau împrejurări noi ce nu au fost cunoscute de organul de urmărire penală și nu a intervenit unul dintre cazurile prevăzute în art. 10.”

PARTEA A II-A INCOMPATIBILITĂȚILE

CAPITOLUL I. DEFINIREA INCOMPATIBILITĂȚILOR

Secțiunea 1. Delimitarea dintre conflictele de interese și incompatibilități

Incompatibilitățile reflectă acele situații în care un oficial public ocupă mai multe funcții în același timp, desi acest cumul este interzis prin lege.

Una dintre cele mai frecvente probleme care se manifestă atât în sistemul administrativ, cât și în mass-media, este confuzia care se creează între conflictul de interese și incompatibilități. Dacă pentru existența unui conflict de interese persoanele publice trebuie să ia o decizie care să influențeze un interes personal, pentru a se afla într-o situație de incompatibilitate, un oficial

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

public nu trebuie să ia nicio decizie, fiind suficient faptul că exercită concomitent două sau mai multe funcții al căror cumul este interzis de lege.

Exemplu de conflict de interese:

Primarul A din orașul X semnează un contract cu firma soției sale. Un alt exemplu este organizarea unei licitații de către Consiliul Județean B la care participă și câștigă firma fratelui președintelui consiliului.

Exemplu de incompatibilitate:

Viceprimarul X exercită în același timp și calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia.

Secțiunea 2. Categoriile de incompatibilități

2.1. Pentru parlamentari - senatori și deputați

a) Incompatibilități privind calitatea de parlamentar, prevăzute în *Legea nr. 161/2003*

Potrivit prevederilor art. 81, calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu exercitarea oricărei funcții publice de autoritate, potrivit *Constituției*, cu excepția celei de membru al Guvernului.

Prin funcții publice de autoritate, incompatibile cu calitatea de deputat sau de senator, se înțelege funcțiile din administrația publică asimilate celor de ministru, funcțiile de secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate celor de secretar de stat și subsecretar de stat din cadrul organelor de specialitate din subordinea Guvernului sau a ministerelor, funcțiile din Administrația Prezidențială, din aparatul de lucru al Parlamentului și al Guvernului, funcțiile de conducere specifice ministerelor, celorlalte autorități și instituții publice, funcțiile de consilieri locali și consilieri județeni, de prefecți și subprefecți și celelalte funcții de conducere din aparatul propriu al prefecturilor, funcțiile de primar, viceprimar și secretar ai unităților administrativ-teritoriale, funcțiile de conducere și execuție din serviciile publice descentralizate ale ministerelor și celorlalte organe din unitățile administrativ-teritoriale și din aparatul propriu și serviciile publice ale consiliilor județene și consiliilor locale, precum și funcțiile care, potrivit legii, nu permit persoanelor care le dețin să candideze în alegeri.

Potrivit prevederilor art. 82, calitatea de deputat și senator este, de asemenea, incompatibilă cu exercitarea următoarelor funcții sau calități:

- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile reglementate de *Legea societăților nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care desfășoară sistematic și efectiv activități comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociaților la societățile comerciale prevăzute la lit. a);
- funcția de reprezentant al statului în adunărilor generale ale societăților comerciale prevăzute la lit. a);
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

- prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020
- calitatea de comerciant persoană fizică;
 - calitatea de membru al unui grup de interes economic;
 - o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte;
 - funcția de președinte, vicepreședinte, secretar și trezorer al federațiilor și confederațiilor sindicale.

În mod excepțional, Biroul permanent al Camerei Deputaților sau Senatului, la propunerea Guvernului și cu avizul comisiilor juridice, poate aproba participarea deputatului sau a senatorului ca reprezentant al statului în adunarea generală a acționarilor ori ca membru în consiliul de administrație al regiilor autonome, companiilor sau societăților naționale, instituțiilor publice ori al societăților comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, de interes strategic sau în cazul în care un interes public impune aceasta. Deputații și senatorii pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistic.

Potrivit prevederilor art. 82 (1), deputatul sau senatorul care, pe durata exercitării mandatului de parlamentar, dorește să exercite și profesia de avocat nu poate să pledeze în cauzele ce se judecă de către judecătorii sau tribunale și nici nu poate acorda asistență juridică la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

Deputatul sau senatorul aflat în situația sus-menționată nu poate acorda asistență juridică suspectilor ori inculpaților și nici nu îi poate asista sau reprezenta în instanțe în cauzele penale privind:

- infracțiunile de corupție, infracțiunile asimilate infracțiunilor de corupție, precum și infracțiunile împotriva intereselor financiare ale Uniunii Europene, prevăzute în *Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare*;
- infracțiunile prevăzute în *Legea nr. 143/2000* privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, cu modificările și completările ulterioare;
- infracțiunile de trafic și exploatare a persoanelor vulnerabile, prevăzute la art. 209 - 217 din C.pen.;
- infracțiunea de spălare a banilor, prevăzută în *Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, republicată*;
- infracțiunile contra securității naționale, prevăzute la art. 394 - 410 și 412 din C.pen., precum și cele prevăzute de *Legea nr. 51/1991 privind securitatea națională a României*;
- infracțiunile contra înfăptuirii justiției, prevăzute la art. 266 - 288 din C.pen.;
- infracțiunile de genocid, contra umanității și de război, prevăzute la art. 438 - 445 din C.pen.

Deputatul sau senatorul nu poate să pledeze în cauzele civile sau comerciale împotriva statului, a autorităților sau instituțiilor publice, a companiilor naționale ori a societăților naționale în care acestea sunt părți. De asemenea, nu poate să pledeze în procese intentate statului român, în fața instanțelor internaționale.

Prevederile nu se aplică în cauzele în care avocatul este parte în proces sau acordă asistență ori reprezentare soțului sau rudelor până la gradul IV inclusiv.

b) Incompatibilități privind calitatea de parlamentar, specificate în *Legea nr. 96/2006*

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

Potrivit prevederilor art. 16, calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu funcțiile publice de autoritate prevăzute la art. 81 alin. (2) din *Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției*, cu modificările și completările ulterioare, precum și cu situațiile de incompatibilitate generate de dispozițiile art. 82¹ din aceeași lege.

Calitatea de deputat sau de senator este, de asemenea, incompatibilă cu:

- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile reglementate de *Legea societăților nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare/reasigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevăzute la lit. a):
- funcția de reprezentant al statului în adunărilor generale ale societăților reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prevăzute la lit. a);
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte;
- funcția de președinte, vicepreședinte, secretar și trezorer al federațiilor și confederațiilor sindicale.

Calitatea de deputat sau de senator este incompatibilă cu funcțiile și activitățile persoanelor care, conform statutului lor, nu pot face parte din partide politice.

Alte incompatibilități cu calitatea de deputat sau de senator se pot stabili numai prin lege organică.

Potrivit prevederilor art. 17, **procedura declarării incompatibilității** este următoarea:

Deputatul sau senatorul care, la data intrării în exercițiul mandatului, se află în una dintre situațiile de incompatibilitate prevăzute în prezentul statut sau în alte legi special, are la dispoziție un termen de 15 zile pentru a notifica Biroul permanent al Camerei din care face parte cu privire la starea sa de incompatibilitate. După expirarea acestui termen, deputatul sau senatorul va opta, în termen de 30 de zile, între mandatul de deputat sau de senator și funcția ori funcțiile incompatibile, demisionând potrivit opțiunii sale. Demisia deputatului sau a senatorului se aduce la cunoștința Biroului permanent al Camerei din care acesta face parte.

Deputatul sau senatorul care nu și-a exprimat opțiunea, rămâne în stare de incompatibilitate. Biroul permanent al Camerei din care face parte sesizează comisia care are în competență analizarea situațiilor de incompatibilitate în vederea întocmirii unui raport, în termen de 15 zile de la sesizare. Comisia competentă solicită punctul de vedere al Agenției Naționale de Integritate, care va răspunde solicitării în cel mult 5 zile. Raportul comisiei se înaintează Biroului permanent al Camerei Deputaților sau Senatului, care îl va informa pe deputatul sau senatorul în cauză și va supune în prima ședință a plenului Camerei din care face parte un proiect de hotărâre de constatare a stării de incompatibilitate și de încetare a mandatului.

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

Deputatul sau senatorul aflat într-o stare de incompatibilitate survenită în timpul exercitării mandatului aduce la cunoștința Biroului permanent al Camerei din care face parte această situație, în scris, în termen de cel mult 15 zile de la data intervenirii acesteia.

Deputatul sau senatorul se poate adresa Biroului permanent al Camerei din care face parte, în vederea clarificării unei eventuale stări personale de incompatibilitate. Biroul permanent înaintea solicitarea comisiei care are în competență analizarea situațiilor de incompatibilitate, în vederea întocmirii unui raport, în termen de 15 zile de la sesizare. În cazul în care din raportul comisiei reiese existența unei stări de incompatibilitate, deputatul sau senatorul are obligația ca în termen de 30 de zile să opteze între calitatea de deputat ori de senator și funcția sau funcțiile incompatibile. .

Prevederile referitoare la declararea stării de incompatibilitate se completează în mod corespunzător cu cele ale regulamentului fiecărei Camere, precum și cu cele ale *Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, republicată, cu modificările și completările ulterioare, și ale Legii nr. 176/2010, cu modificările ulterioare.*

În situația în care Agenția Națională de Integritate a finalizat un raport de evaluare privind existența unei incompatibilități a unui deputat sau senator, raportul de evaluare se comunică în termen de 5 zile de la finalizare persoanei în cauză, precum și Camerei din care aceasta face parte, în conformitate cu art. 21 alin. (4) din *Legea nr. 176/2010, cu modificările ulterioare.* Biroul permanent al Camerei din care face parte persoana în cauză o înștiințează de urgență pe aceasta, punându-i la dispoziție o copie a raportului.

Exemplu: X este deputat în Parlamentul României și exercită funcția de administrator în cadrul societății comerciale SC Y SRL, societate care desfășoară sistematic și efectiv activități comerciale.

2.2. Pentru funcția de membru al guvernului și alte funcții publice de autoritate din administrația publică centrală și locală

Articolul 84 din *Legea nr. 161/2003* prevede faptul că funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu **exercitarea** următoarelor funcții sau calități:

- orice altă funcție publică de autoritate, cu excepția celei de deputat sau de senator ori a altor situații prevăzute de *Constituție*;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociaților la societățile comerciale;
- funcția de reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale;
- funcția de manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Funcția de secretar de stat, funcția de subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora sunt incompatibile cu **exercitarea** altei funcții publice de autoritate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

Membrii Guvernului, secretarii de stat, subsecretarii de stat și persoanele care îndeplinesc funcții asimilate acestora pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Exemplu: X este secretar de stat în cadrul Ministerului Z și, în același timp, exercită și calitatea de comerciant persoană fizică.

2.3. Pentru aleșii locali

a) Primari

Incompatibilitățile pentru funcția de primar sunt specificate în *Legea nr. 161/2003*.

Articolul 87 prevede că funcția de primar este incompatibilă cu **exercitarea** următoarelor funcții sau calități:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de *Legea societăților nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁴⁰;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice⁴¹ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Activitatea desfășurată de primar și primarul general al municipiului București, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației

⁴⁰ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, (1) al *Legii 161/2003* și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlensirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective

⁴¹ Acest articol include și funcțiile de viceprimar, vicepreședinte și președinte al consiliului județean.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

Acționar semnificativ⁴² la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Primarii și primarul general al municipiului București nu pot deține, pe durata exercitării mandatului, funcția de consilier județean.

Primarii și primarul general al municipiului București pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Exemplu: X este primar în localitatea A și, concomitent, exercită calitatea de membru al consiliului de administrație la o societate de asigurare.

Y este primar al Municipiului B. În același timp, Y exercită și calitatea de funcționar public într-o altă autoritate publică.

b) Viceprimari

Incompatibilitățile pentru funcția de viceprimar sunt specificate în Legea nr. 161/2003.

Articolul 87 prevede că funcția de viceprimar este incompatibilă cu exercitarea următoarelor funcții sau calități⁴³

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de Legea societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁴⁴;

⁴² Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

⁴³ În conformitate cu dispozițiile art. 57 alin. (7) din Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, lege organică, republicată în Monitorul Oficial nr. 123 din 20 februarie 2007, în temeiul art. III din Legea nr. 286 din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, republicată: „pe durata exercitării mandatului, viceprimarul își păstrează statutul de consilier local, fără a beneficia de indemnizația aferentă acestui statut”. În situația în care persoana care îndeplinește funcția de viceprimar nu a încasat indemnizația de consilier local, legea nu prevede nicio sancțiune, aceasta nereprezentând o încălcare a regimului incompatibilităților.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

- prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020
- calitatea de deputat sau senator,
 - funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
 - orice alte funcții publice⁴⁵ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Acționar semnificativ⁴⁶ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de viceprimar și viceprimar general al municipiului București, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

Viceprimarii nu pot deține, pe durata exercitării mandatului, funcția de consilier județean.

Viceprimarii pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Exemplu: X este viceprimar al orașului A. În același timp, X exercită și calitatea de cenzor la o societate comercială.

c) Președintele consiliului județean

Incompatibilitățile pentru funcția de președinte al consiliului județean sunt specificate în *Legea nr. 161/2003*, articolul 87, conform căruia nu poate exercita următoarele funcții sau calități în timpul exercitării mandatului:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de *Legea societăților nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau

⁴⁴ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, (1) al Legii 161/2003 și reprezintă o asociere între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁴⁵ Acest articol include și funcțiile de primar, vicepreședinte și președinte al consiliului județean.

⁴⁶ Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁴⁷;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice⁴⁸ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Acționar semnificativ⁴⁹ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de președintele consiliului județean, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

d) Vicepreședintele consiliului județean

Incompatibilitățile pentru funcția de vicepreședinte al consiliului județean sunt specificate în *Legea nr. 161/2003*. Articolul 87 prevede că vicepreședintele consiliului județean nu poate exercita următoarele funcții sau calități în timpul exercitării mandatului:

- funcția de prefect sau subprefect;
- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă, indiferent de durata acestuia;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație ori cenzor sau orice funcție de conducere ori de execuție la societățile reglementate de *Legea societăților nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, la regiile autonome de interes național, la companiile și societățile naționale, precum și la instituțiile publice, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile

⁴⁷ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, (1) al *Legii 161/2003* și reprezintă o asociere între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁴⁸ Acest articol include și funcția de vicepreședinte al consiliului județean, primar sau viceprimar

⁴⁹ Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

reglementate de *Legea nr. 31/1990, republicată*, prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație;

- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială;
- calitatea de comerciant persoană fizică;
- calitatea de membru al unui grup de interes economic⁵⁰;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat sau o altă funcție asimilată acestora;
- orice alte funcții publice⁵¹ sau activități remunerate, în țară sau în străinătate, cu excepția funcției de cadru didactic sau a funcțiilor în cadrul unor asociații, fundații sau alte organizații neguvernamentale.

Acționar semnificativ⁵² la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de vicepreședintele consiliului județean, în calitate de membru al consiliului de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

e) Consilieri locali

Incompatibilitățile pentru funcția de consilier local sunt specificate în *Legea nr. 161/2003*.

Conform articolului 88, un consilier local nu poate exercita în același timp⁵³:

- funcția de primar;
- funcția de prefect sau subprefect;

⁵⁰ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, alin. (1) al *Legii 161/2003* și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlensnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁵¹ Acest articol include și funcția de președinte al consiliului județean, primar sau viceprimar

⁵² Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

⁵³ În conformitate cu dispozițiile art. 57 alin. (7) din *Legea nr. 215/2001 privind administrația publică locală, lege organică, republicată în Monitorul Oficial nr. 123 din 20 februarie 2007, în temeiul art. III din Legea nr. 286 din 29 iunie 2006 pentru modificarea și completarea Legii administrației publice locale nr. 215/2001, republicată: „pe durata exercitării mandatului, viceprimarul își păstrează statutul de consilier local, fără a beneficia de indemnizația aferentă acestui statut”. În situația în care persoana care îndeplinește funcția de viceprimar nu a încasat indemnizația de consilier local, legea nu prevede nicio sancțiune, aceasta nereprezentând o încălcare a regimului incompatibilităților.*

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local ori al prefecturii din județul respectiv;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, asociat, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la regiile autonome și societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de interes județean ori înființate sau aflate sub autoritatea consiliului județean sau la regiile autonome și societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de interes național care își au sediul sau care dețin filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială respectivă deține participație;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială de interes local ori la o societate comercială de interes național care își are sediul sau care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul ori care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora.

Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de consilierul local sau consilierul județean, în calitate de membru al consiliilor de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

O persoană nu poate exercita în același timp un mandat de consilier local și un mandat de consilier județean.

Exemplu: Y este consilier local în consiliul local al orașului ABC. În același timp, exercită și calitatea de angajat în cadrul primăriei orașului ABC.

Domnul X este consilier local. Societatea comercială S.C. A S.A. este înființată de către consiliul local din care acesta face parte. Domnul X este acționar unic al S.C. B S.R.L., care deține 30% din acțiunile S.C. A S.A. Calitatea de ales local este incompatibilă cu cea de acționar semnificativ la o societate comercială înființată de consiliul județean.

f) Consilieri județeni

Incompatibilitățile pentru funcția de consilier județean sunt specificate în *Legea nr. 161/2003*.

Conform articolului 88, un consilier județean nu poate exercita în același timp:

- funcția de primar;
- funcția de prefect sau subprefect;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

- calitatea de funcționar public sau angajat cu contract individual de muncă în aparatul propriu al consiliului local respectiv sau în aparatul propriu al consiliului județean ori al prefecturii din județul respectiv;
- funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, asociat, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la regiile autonome și societățile reglementate de Legea nr. 31/1990, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de interes național care își au sediul sau care dețin filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă, cu excepția reprezentanților în adunarea generală a acționarilor la societățile reglementate de *Legea nr. 31/1990*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, a membrilor în consiliile de administrație ale unităților și instituțiilor de învățământ de stat sau confesionale și ale spitalelor publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale sau la care unitatea administrativ-teritorială respectivă deține participație, în cazul consilierului județean;
- funcția de președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la o societate comercială de interes local ori la o societate comercială de interes național care își are sediul sau care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- funcția de reprezentant al statului la o societate comercială care își are sediul ori care deține filiale în unitatea administrativ-teritorială respectivă;
- calitatea de deputat sau senator;
- funcția de ministru, secretar de stat, subsecretar de stat și funcțiile asimilate acestora.

Acționar semnificativ⁵⁴ la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean. Incompatibilitatea există și în situația în care soțul sau rudele de gradul I ale alesului local dețin calitatea de acționar - incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari (articolul 89).

Activitatea desfășurată de consilierul local sau consilierul județean, în calitate de membru al consiliilor de administrație al unei entități economice din subordinea sau la care unitatea administrativ-teritorială pe care o conduce deține participație, la unitățile și instituțiile de învățământ de stat sau confesionale și la spitalele publice din rețeaua autorităților administrației publice locale sau a altor reprezentanți ai instituțiilor publice din subordinea unităților administrativ-teritoriale nu este retribuită.

O persoană nu poate exercita în același timp un mandat de consilier local și un mandat de consilier județean.

Atenție:

Conform *Legii nr. 161/2003*, articolul 90, consilierii județeni și consilierii locali care au funcția de președinte, vicepreședinte, director general, director, manager, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor ori alte funcții de conducere, precum și calitatea de acționar sau asociat la societățile comerciale cu capital privat sau cu capital majoritar de stat ori cu capital al unei unități administrativ-teritoriale nu pot încheia contracte comerciale de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care fac parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local

⁵⁴ Acționarul semnificativ este persoana care exercită drepturi aferente unor acțiuni care, cumulate, reprezintă cel puțin 10% din capitalul social sau îi conferă cel puțin 10% din totalul drepturilor de vot în adunarea generală.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

află în subordinea ori prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020 sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Aceleași prevederi se aplică și în cazul în care funcțiile sau calitățile respective sunt deținute de soțul sau rudele de gradul I ale alesului local.

Încălcarea dispoziției de mai sus atrage încetarea de drept a mandatului de ales local la data încheierii contractelor.

Atenție!

Prevederile art. 90 se aplică și PERSOANELOR ÎNCADRATE CU CONTRACT INDIVIDUAL DE MUNCĂ în aparatul propriu al consiliului local sau al consiliului județean ori la regiile autonome aflate sub autoritatea consiliilor respective sau la societățile înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective.

Exemple:

Domnul Z este consilier județean în Județul A. În același timp, este și administrator și membru al consiliului de administrație pentru S.C. C S.A., societate înființată de către consiliul local.

Doamna F este consilier județean în Județul L. Aceasta deține, în paralel, funcția de director al unei direcții din cadrul consiliului județean L.

Domnul Y este consilier județean în Județul R. În paralel, domnul Y este director adjunct, ulterior, director general și președinte al consiliului de administrație al unei regii autonome de interes național care are sediul în comuna X din Județul R.

Domnul X este consilier județean în Județul A și în același timp este și director general al S.C. XX S.R.L. iar S.C. XX S.R.L. a încheiat un contract de executare lucrări cu Consiliul Județean A.

Când intervine incompatibilitatea?

Este generată o situație de incompatibilitate în cazul în care persoana respectivă exercită, simultan, calitatea de ales local și una sau mai multe funcții/calități al căror cumul este interzis de lege.

Reglementarea incompatibilităților vizează protejarea valorilor sociale care privesc imparțialitatea în exercitarea funcțiilor publice, având în vedere că funcțiile exercitate în stare de incompatibilitate se influențează sau se pot influența reciproc, funcția publică nemaiputând fi exercitată în condiții de obiectivitate și imparțialitate, fiind, astfel, vătămat principiul supremației interesului public.

Potrivit dispozițiilor art. 91 din *Legea nr. 161/2003*, starea de incompatibilitate intervine numai după validarea mandatului de ales local și dacă acesta nu renunță la funcția/calitatea deținută anterior în termen de cel mult 15 zile de la dobândirea calității de ales local. De asemenea, alesul local poate renunța la funcția deținută înainte de a fi numit sau ales în funcția care atrage starea de incompatibilitate.

În cazul prevăzut la art. 89, incompatibilitatea cu calitatea de ales local intervine la data la care alesul local, soțul sau ruda de gradul I a acestuia devin acționari semnificativi la o societate comercială înființată de consiliul local, respectiv de consiliul județean.

Încălcarea dispozițiilor art. 90 atrage încetarea de drept a mandatului de ales local la data încheierii contractelor. Dacă alesul local avea încheiate contracte de prestări de servicii, de executare de lucrări, de furnizare de produse sau contracte de asociere cu autoritățile administrației publice locale din care face parte, cu instituțiile sau regiile autonome de interes local aflate în subordinea ori sub autoritatea consiliului local sau județean respectiv ori cu

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020
societățile comerciale înființate de consiliile locale sau consiliile județene respective, alesul local are obligația de a renunța la acestea anterior validării mandatului.

g) Prefect si subprefect

Prefecții si subprefecții **nu pot exercita** concomitent cu această funcție si următoarele funcții sau calități (art. 85 din *Legea nr. 161/2003*):

- deputat sau senator;
- primar și viceprimar, primar general și viceprimar al Municipiului București;
- consilier local sau consilier județean;
- o funcție de reprezentare profesională salarizată în cadrul organizațiilor cu scop comercial;
- președinte, vicepreședinte, director general, director, administrator, membru al consiliului de administrație sau cenzor la societățile comerciale, inclusiv băncile sau alte instituții de credit, societățile de asigurare și cele financiare, precum și la instituțiile publice;
- președinte sau de secretar al adunărilor generale ale acționarilor sau asociațiilor la societățile comerciale prevăzute la litera anterioară (e);
- reprezentant al statului în adunările generale ale societăților comerciale prevăzute la lit. e);
- manager sau membru al consiliilor de administrație ale regiilor autonome, companiilor și societăților naționale;
- comerciant persoană fizică;
- membru al unui grup de interes economic;
- o funcție publică încredințată de un stat străin, cu excepția acelor funcții prevăzute în acordurile și convențiile la care România este parte.

Prefecții și subprefecții pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice și al creației literar-artistice.

Conform articolului 86, la data depunerii jurământului sau la data numirii în funcție, persoanele care urmează să exercite funcția de prefect sau subprefect sunt obligate să declare că nu se află în unul dintre cazurile de incompatibilitate prevăzute de lege.

2.4. Incompatibilități privind funcționarii publici

Calitatea de funcționar public este incompatibilă cu **exercitarea** oricărei alte funcții publice sau calități decât cea în care a fost numit, precum și cu funcțiile de demnitate publică (art. 94 alin. (1) din *Legea nr. 161/2003*).

Incompatibilitatea la funcționarii publici se manifestă prin faptul că **nu pot deține** alte funcții și nu pot desfășura alte activități, remunerate sau neremunerate (art. 94, alin. (2)):

- a)** în cadrul autorităților sau instituțiilor publice;
- b)** în cadrul cabinetului demnitarului, cu excepția cazului în care funcționarul public este suspendat din funcția publică, în condițiile legii, pe durata numirii sale⁵⁵;
- c)** în cadrul regiilor autonome, societăților comerciale ori în alte unități cu scop lucrativ din sectorul public;
- d)** în calitate de membru al unui grup de interes economic⁵⁶.

⁵⁵ La încheierea mandatului demnitarului, funcționarul public este reîncadrat în funcția publică deținută sau într-o funcție similară.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

Atenție:

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

Starea de incompatibilitate nu se aplică pentru cazurile prevăzute de literele a) și c) dacă:

- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să reprezinte interesele statului în legătură cu activitățile desfășurate de operatorii economici cu capital ori patrimoniu integral sau majoritar de stat, în condițiile rezultate din actele normative în vigoare;
- este desemnat printr-un act administrativ, emis în condițiile legii, să participe în calitate de reprezentant al autorității ori instituției publice în cadrul unor organisme sau organe colective de conducere constituite în temeiul actelor normative în vigoare;
- exercită un mandat de reprezentare, pe baza desemnării de către o autoritate sau instituție publică, în condițiile expres prevăzute de actele normative în vigoare.

Atenție!

Nu se află în situație de incompatibilitate funcționarul public care este desemnat prin act administrativ pentru a face parte din echipa de proiect finanțat din fonduri comunitare nerambursabile postaderare, precum și din împrumuturi externe contractate sau garantate de stat rambursabile sau nerambursabile, cu excepția funcționarilor publici care exercită atribuții ca auditor sau atribuții de control asupra activității derulate în cadrul acesteia și a funcționarilor publici care fac parte din echipa de proiect, dar pentru care activitatea desfășurată în cadrul respectivei echipe generează o situație de conflict de interese cu funcția publică pe care o ocupă.

Atenție!

Funcționarul public X angajat în orice instituție/autoritate publică nu poate deține calitatea de consilier local/consilier județean.

Exemplu: Primăria X câștigă un proiect finanțat din fonduri structurale. Echipa de proiect, incluzând managerul de proiect, asistent, responsabil financiar a fost formată din funcționari publici din Primăria X. Funcționarilor publici li s-au încheiat contracte de muncă pe lângă cele deja existente. Conform alineatului 2, litera a), articolul 94 din Legea nr. 161/2003, funcționarii publici nu pot deține alte funcții și nu pot desfășura alte activități remunerate în cadrul instituțiilor publice.

Funcționarii publici care, în exercitarea funcției publice, au desfășurat activități de monitorizare și control cu privire la societăți comerciale sau alte unități cu scop lucrativ de natura celor prevăzute la alin. (2) lit. c) nu pot să-și desfășoare activitatea și nu pot acorda consultanță de specialitate la aceste societăți timp de 3 ani după ieșirea din corpul funcționarilor publici.

Funcționarii publici, funcționarii publici parlamentari și funcționarii publici cu statut special⁵⁷ pot exercita funcții sau activități în domeniul didactic, al cercetării științifice, al creației literar-artistică (art. 96 al Legii nr. 161/2003).

De asemenea, pot exercita funcții în alte domenii de activitate din sectorul privat, care nu sunt în legătură directă sau indirectă cu atribuțiile exercitate, potrivit fișei postului.

În ceea ce privește legătura indirectă, intenția legiuitorului este aceea de a face o legătură între pregătirea profesională a funcționarului public și funcția pe care acesta o exercită.

⁵⁶ Grupul de interes economic este definit de articolul 118, (1) al Legii 161/2003 și reprezintă o asocieră între două sau mai multe persoane fizice sau juridice, constituită pe o perioadă determinată, în scopul înlesnirii sau dezvoltării activității economice a membrilor săi, precum și al îmbunătățirii rezultatelor activității respective.

⁵⁷ Documentele care alcătuiesc dosarul profesional sunt gestionate de către autoritatea sau instituția publică la care aceștia sunt numiți

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),

Cu titlu de exemplu, o persoană - numită în funcția publică de consilier juridic și care în fișa postului nu are atribuții de reprezentare în fața organelor jurisdicționale a entității publice respective - nu poate reprezenta juridic o altă entitate, din sectorul privat, în fața unor astfel de organe.

Funcționarii au dreptul la asociere sindicală și, deci, pot înființa organizații sindicale, adera la ele și exercita orice mandat în cadrul acestora (art. 29 din Legea nr. 188/1999).

2.4.1. Raporturi ierarhice directe

Articolul 95 din *Legea nr. 161/2003* interzice raporturile ierarhice directe în cazul în care funcționarii publici respectivi sunt soți sau rude de gradul I - inclusiv dacă superiorul are calitatea de demnitar. Persoanele care se află în una dintre situațiile de mai sus trebuie să opteze, în termen de 60 de zile, pentru încetarea raporturilor ierarhice directe sau renunțarea la calitatea de demnitar.

Existența raportului ierarhic între soți sau rude de gradul I și neîndeplinirea obligației de a opta se constată de către șeful ierarhic superior al funcționarilor publici respectivi, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre funcționarii publici soți sau rude de gradul I.

Dacă superiorul este demnitar și nu se îndeplinește obligația de a opta, situația se constată, după caz, de către primul-ministru, ministru sau prefect, care dispune încetarea raporturilor ierarhice directe dintre demnitar și funcționarul public soț sau rudă de gradul I.

2.4.2. Candidaturi

Funcționarul public poate candida pentru o funcție eligibilă sau poate fi numit într-o funcție de demnitate publică (art. 97 din *Legea nr. 161/2003*).

Raportul de serviciu al funcționarului public se suspendă:

- pe durata campaniei electorale, până în ziua ulterioară alegerilor, dacă nu este ales;
- până la încetarea funcției eligibile sau a funcției de demnitate publică, în cazul în care funcționarul public a fost ales sau numit.

Înalții funcționari publici și funcționarii publici de conducere pot fi numiți în funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu și pot candida pentru funcții de demnitate publică numai după încetarea, în condițiile legii, a raporturilor de serviciu (art. 34 din *Legea nr. 188/1999*).

2.4.3. Apartenența la formațiuni politice

Funcționarii publici pot fi membri ai partidelor politice legal constituite, însă le este interzis să fie membri ai organelor de conducere ale partidelor politice și să exprime sau să apere în mod public pozițiile unui partid politic (art. 98 din *Legea nr. 161/2003* și art. 44 din *Legea nr. 188/1999*).

Înalții funcționari publici nu pot fi membri ai unui partid politic, sub sancțiunea destituirii din funcția publică.

2.4.4. Incompatibilități privind apartenența la organele de conducere a sindicatelor

În situația în care înalții funcționari publici sau funcționarii publici care au calitatea de ordonatori de credite sunt aleși în organele de conducere a organizațiilor sindicale, aceștia au obligația ca, în termen de 15 zile de la alegerea în organele de conducere ale organizațiilor

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

sindicale, să opteze pentru una dintre cele două funcții. În cazul în care funcționarul public optează pentru desfășurarea activității în funcția de conducere în organizațiile sindicale, raporturile de serviciu ale acestuia se suspendă pe o perioadă egală cu cea a mandatului în funcția de conducere din organizația sindicală.

Funcționarii publici, alții decât cei prevăzuți mai sus, pot deține simultan funcția publică și funcția în organele de conducere ale organizațiilor sindicale, cu obligația respectării regimului juridic al incompatibilităților și al conflictelor de interese care le este aplicabil.

2.4.5. Sancțiuni

Legea nr. 188/1999 prevede în articolul 101 modalitățile de destituire a funcționarilor publici din funcție. Astfel, destituirea se face prin act administrativ de către persoana care are competența legală de numire în funcția publică, ca sancțiune disciplinară aplicată pentru motive imputabile funcționarului public, în următoarele cazuri:

- pentru săvârșirea repetată a unor abateri disciplinare sau a unei abateri disciplinare care a avut consecințe grave;
- dacă s-a ivit un motiv legal de incompatibilitate, iar funcționarul public nu acționează pentru încetarea acestuia într-un termen de 10 zile calendaristice de la data intervenirii cazului de incompatibilitate.

Actul administrativ se comunică funcționarului public în termen de 5 zile lucrătoare de la data emiterii. Comunicarea actului administrativ trebuie să se facă anterior datei destituirii din funcția publică.

În contextul respectării prevederilor legii privind incompatibilitățile și conflictele de interese, Agenția Națională de Integritate este instituția căreia îi revine sarcina legală de evaluare a prezumțivelor situații de incompatibilitate și conflicte de interese. Aceasta, urmare a procedurii prevăzute de *Legea nr. 176/2010*, întocmește un raport de evaluare privind existența unei stări de incompatibilitate sau a unui conflict de interese, după caz. Acest raport poate fi contestat în instanță în termen de 15 zile, iar, în caz de necontestare, rămâne definitiv.

UNIUNEA EUROPEANĂ

"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT" cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020

CAPITOLUL II CADRUL INSTITUȚIONAL ÎN MATERIA CONFLICTELOR DE INTERESE ȘI AL INCOMPATIBILITĂȚILOR ÎN PROIECTELE CU FINANȚARE EUROPEANĂ

Sectiunea 1. Cadru instituțional național

1.1. Agenția Națională de Integritate

Agenția Națională de Integritate (A.N.I.) este autoritate administrativă autonomă, cu personalitate juridică, ce funcționează la nivel național, ca structură unică, cu sediul în municipiul București.

Scopul Agenției este asigurarea integrității în exercitarea demnităților și funcțiilor publice și prevenirea corupției instituționale, prin exercitarea de responsabilități în evaluarea declarațiilor de avere, a datelor și informațiilor privind averea, precum și a modificărilor patrimoniale intervenite, a incompatibilităților și a conflictelor de interese potențiale în care se pot afla persoanele care au obligativitatea declarării averii și intereselor pe perioada îndeplinirii funcțiilor și demnităților publice. În îndeplinirea acestui scop, Agenția poate dezvolta relații de colaborare prin încheierea de protocoale cu entități din țară sau din străinătate, activitatea de evaluare efectuată de inspectorii de integritate din cadrul Agenției se desfășoară cu privire la situația averii existente pe durata exercitării demnităților și funcțiilor publice, a conflictelor de interese și a incompatibilităților persoanelor

Principiile după care se desfășoară activitatea de evaluare sunt legalitatea, confidențialitatea, imparțialitatea, independența operațională, celeritatea, buna administrare, dreptul la apărare, precum și prezumția dobândirii licite a averii.

Conform *Legii nr. 176 din 1 septembrie 2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice*, pentru modificarea și completarea *Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate*, art. 12, alin. (1), Agenția îndeplinește activitatea de evaluare din oficiu sau la sesizarea oricărei persoane fizice sau juridice, cu respectarea prevederilor *Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 233/2002*".

1.2. Direcția Națională Anticorupție

Direcția Națională Anticorupție (DNA) este o structură de parchet specializată în combaterea corupției și faptelor asimilate acesteia. Este creată ca un instrument necesar în descoperirea, investigarea și aducerea în fața instanței a cazurilor de corupție și similare.

DNA este o entitate independentă în raport cu parchetele de pe lângă instanțele judecătorești, precum și în relațiile cu celelalte autorități publice.

Orice tip de act de corupție este investigat de DNA, dacă cel care comite acest tip de infracțiune se încadrează în una din aceste categorii:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

- demnitari publici: deputați, senatori, membri ai Guvernului, secretari de stat ori subsecretari de stat și asimilații acestora, consilieri ai miniștrilor, consilierii prezidențiali și consilierii de stat din cadrul Administrației Prezidențiale, consilierii de stat ai Primului-ministru, președinții și vicepreședinții Consiliilor Județene, primarul general și viceprimarii municipiului București, primarii și viceprimarii sectoarelor municipiului București, primarii și viceprimarii municipiilor, consilierii județeni, prefectii și subprefectii;

-juriști: judecătorii Înaltei Curți de Casație și Justiție și ai Curții Constituționale, ceilalți judecători și procurori; membrii Consiliului Superior al Magistraturii, președintele Consiliului Legislativ și locțiitorul acestuia, Avocatul Poporului și adjuncții săi;

-membrii și controlorii financiari ai Curții de Conturi și ai camerelor județene de conturi, guvernatorul, prim-viceguvernatorul și viceguvernatorul Băncii Naționale a României, președintele și vicepreședintele Consiliului Concurenței, comisarii Garzii Financiare, personalul vamal, persoanele care dețin funcții de conducere, de la directori inclusiv, în cadrul regiilor autonome de interes național, al companiilor și societăților naționale, al băncilor și societăților comerciale la care statul este acționar majoritar, al instituțiilor publice care au interes în procesul de privatizare și al unităților centrale financiar-bancare, persoanele prevăzute la art. 81 din Legea nr. 78/2000 cu modificările și completările ulterioare, lichidatorii judiciari, executorii Autorității pentru Valorificarea Activelor Statului (AVAS);

-militari și polițiști: ofițeri, amirali, generali și mareșali; ofițeri de poliție;

-conducătorii autorităților și instituțiilor publice centrale și locale și persoanele cu funcții de control din cadrul acestora, cu excepția conducătorilor autorităților și instituțiilor publice de la nivelul orașelor și comunelor și a persoanelor cu funcții de control din cadrul acestora, avocați etc.

DNA are autoritatea de a ancheta și infrațiunile îndreptate împotriva intereselor financiare ale Comunităților Europene, indiferent de valoarea pagubei, precum și infrațiunile de macrocriminalitate economico-financiară, dacă acestea au cauzat o pagubă materială mai mare decât echivalentul în lei a 1.000.000 de euro, în cazurile de: fraudă, formele abuzului în serviciu, anumite infrațiuni prevăzute în Codul Vamal, infrațiunile prevăzute în *Legea nr. 241/2005 pentru prevenirea și combaterea evaziunii fiscale*.

LOCUL DIRECȚIEI NAȚIONALE ANTICORUPȚIE
ÎN CADRUL MINISTERULUI PUBLIC

UNIUNEA EUROPEANĂ

**“Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

DNA, ca structură având competențe clar definite pe zona de combatere a corupției, a fost creată după un model adoptat de mai multe state europene – Spania, Norvegia, Belgia, Croația.

Modalitățile în care poate fi sesizată o faptă de corupție sunt cele prevăzute de C.pr.pen., respectiv plângerea, denunțul și sesizarea din oficiu.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: <http://www.pna.ro>.

1.3. Departamentul pentru Lupta Antifraudă

Departamentul pentru Lupta Antifraudă (DLAF) este o structură cu personalitate juridică în cadrul aparatului de lucru al Guvernului, în coordonarea primului-ministru, finanțată de la bugetul de stat prin bugetul Secretariatului General al Guvernului.

DLAF este instituția de contact cu Oficiul European de Luptă Antifraudă – OLAF din cadrul Comisiei Europene și de coordonator al luptei antifraudă.

DLAF are autonomie funcțională și decizională, independent de alte autorități și instituții publice și asigură, sprijină și coordonează îndeplinirea obligațiilor care revin României privind protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene, în conformitate cu prevederile art. 325 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*.

În conformitate cu prevederile art. 325 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*, DLAF asigură protecția intereselor financiare ale Uniunii Europene în România în acest sens propune, la nivel național, adoptarea de măsuri legislative, administrative și operaționale, pentru combaterea fraudei și a oricărei activități ilegale care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene. Aceste măsuri trebuie să fie similare celor adoptate pentru combaterea fraudei care aduce atingere intereselor financiare naționale. DLAF cooperează cu autoritățile statelor membre, cu instituțiile europene sau cu alte entități financiare europene, în scopul protejării intereselor financiare ale Uniunii Europene, elaborează, în cooperare cu alte instituții naționale, și transmite contribuția României la Raportul anual al Comisiei Europene privind măsurile adoptate pentru punerea în aplicare a prevederilor art. 325 din *Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene*.

DLAF poate încheia instrumente legale de cooperare administrativă cu autoritățile și instituțiile relevante, naționale, europene sau internaționale și îndeplinește funcția de coordonare a luptei antifraudă - în scopul asigurării unei protecții efective și echivalente a intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, funcția de control - în scopul identificării de nereguli, fraude și alte activități ilicite ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, funcția de reglementare prin care se asigură elaborarea cadrului normativ și instituțional necesar pentru asigurarea protecției intereselor financiare ale Uniunii Europene în România, funcția de reprezentare, prin care se asigură participarea României în cadrul comitetelor consultative, grupurilor de lucru și al rețelelor de comunicare sau schimb de informații, în materia protecției intereselor financiare ale Uniunii Europene.

DLAF face parte din sistemul național de coordonare EUROJUST, prin șeful DLAF, care are calitatea de corespondent național și coordonează toate celelalte instituții implicate în

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

gestionarea și controlul fondurilor europene, și efectuează inclusiv control la fața locului, la beneficiarii proiectelor europene. Este instituția de contact cu Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) de la nivelul Comisiei Europene.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: <http://www.antifrauda.gov.ro>.

Secțiunea 2. Cadrul instituțional la nivelul UE. Structuri/entități cu atribuții în combaterea fraudei și a altor activități ilegale care afectează negativ interesele U.E.

2.1. Oficiul European de Luptă Antifraudă

Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) a fost înființat prin *Decizia 1999/352/CE CECO, Euratom, a Comisiei din 28 aprilie 1999*, cu scopul de a extinde domeniul de aplicare și de a spori eficiența acțiunilor de combatere a fraudei și a altor activități ilegale care afectează negativ interesele Comunității.

OLAF investighează cazurile de fraudare a bugetului UE și actele de corupție și de abatere gravă din cadrul instituțiilor europene și elaborează politica antifraudă. OLAF face parte din Comisia Europeană, dar este independent din punct de vedere operațional.

În 2010, OLAF a lansat sistemul de notificare a fraudelor, un nou instrument on-line care le permite cetățenilor să transmită informații cu privire la eventuale cazuri de corupție și fraudă.

În 2011 a fost adoptată o nouă strategie a Comisiei pentru a îmbunătăți prevenirea și detectarea fraudelor, condițiile pentru investigarea acestora și recuperarea daunelor, precum și pentru a descuraja comiterea de fraude.

La 1 februarie 2012, au fost introduse schimbări semnificative în ceea ce privește organizarea OLAF și procedurile de investigare, cu scopul principal de a consolida funcția de investigare și contribuția OLAF la politicile antifraudă.

Investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă sunt realizate în baza *Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (Euratom) nr. 1074/1999 al Consiliului*.

Controalele și verificările OLAF efectuate extern (în statele membre și în anumite țări terțe cu care Comunitatea a încheiat acorduri de cooperare) și intern (în interiorul instituțiilor și organismelor înființate prin sau pe baza tratatelor) nu afectează competențele statelor membre în domeniul urmăririi penale. Directorul OLAF inițiază și conduce investigații, din proprie inițiativă sau la cererea unui stat membru, cu un interes în acest domeniu (în cazul investigațiilor externe) sau a instituției sau organismului în cauză (în cazul investigațiilor interne).

Ca parte a investigațiilor sale externe, OLAF efectuează controale la fața locului pentru care Comisia este responsabilă în conformitate cu *Regulamentele (CE, Euratom) nr. 2988/95 și (Euratom, CE) nr. 2185/96*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Pentru investigațiile sale interne, OLAF are dreptul de acces imediat și inopinat la orice informații deținute de instituțiile, organismele, oficiile și agențiile Uniunii Europene. OLAF poate solicita, de asemenea, tuturor persoanelor vizate informații orale și poate efectua controale la fața locului la agenții economici.

Toate informațiile transmise Oficiului sunt protejate în mod adecvat. La încheierea unei investigații, OLAF întocmește un raport care cuprinde recomandări cu privire la acțiunile care trebuie întreprinse. Raportul se transmite statelor membre, în cazul investigațiilor externe, precum și instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor, în cazul investigațiilor interne.

Informațiile pot fi, de asemenea, transmise autorităților competente din statele membre și instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor în cauză, atunci când o investigație este încă în desfășurare (Oficiul este în contact direct cu autoritățile naționale de aplicare a legii, precum și cu cele judiciare).

OLAF investighează cazurile de fraudare a bugetului UE, acte de corupție și de culpă profesională gravă la nivelul instituțiilor europene și elaborează politica antifraudă în numele Comisiei Europene.

Se sesizează către OLAF suspiciunile legate de comiterea unei fraude, a corupției și a oricăror alte activități ilegale care afectează interesele financiare ale Uniunii care ar putea afecta fondurile publice ale UE, indiferent că este vorba de veniturile, de cheltuielile sau de activele deținute de instituțiile UE și abaterile profesionale grave comise de membrii sau personalul instituțiilor și organismelor UE.

Angajații instituțiilor UE au obligația de a semnală posibile cazuri de corupție care implică fraudă, eventuale activități ilegale sau aspecte de conduită profesională care ar putea contraveni obligațiilor care le revin funcționarilor. Cei care denunță astfel de cazuri vor fi protejați de eventualele repercusiuni, cum ar fi cele generate de dezvăluirea identității sau cele asupra mobilității și a raportului de evaluare al persoanei respective. Pentru a permite Comisiei să aplice aceste măsuri de protecție, persoana în cauză va trebui să se identifice.

OLAF poate fi contactată anonim în oricare din limbile oficiale ale UE informațiile furnizate trebuind să fie cât mai exacte și mai detaliate.

La încheierea unei investigații a oficiului, se redactează un raport sub autoritatea directorului general. Raportul include o prezentare a temeiului juridic al investigației, etapele procedurale urmate, faptele constatate și încadrarea lor juridică preliminară, impactul financiar estimat al faptelor constatate, respectarea garanțiilor procedurale în conformitate cu articolul 9 și concluziile investigației.

Raportul este însoțit de recomandările directorului general cu privire la întreprinderea sau nu a unei acțiuni. Aceste recomandări indică, după caz, orice acțiune disciplinară, administrativă, financiară și/sau judiciară din partea instituțiilor, organismelor, oficiilor și agențiilor și din partea autorităților competente ale statelor membre în cauză și specifică, în mod special, sumele estimate care urmează a fi recuperate, precum și încadrarea juridică preliminară a faptelor constatate.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

La redactarea acestor rapoarte și recomandări se ia în considerare legislația națională a statului membru respectiv. Rapoartele redactate pe această bază constituie probe admisibile în procedurile administrative sau judiciare ale statului membru în care utilizarea acestora se dovedește necesară, în același mod și în aceleași condiții ca și rapoartele administrative redactate de inspectorii administrativi naționali. Acestea sunt supuse aceluiași reguli de evaluare ca și cele aplicabile rapoartelor administrative redactate de către inspectorii administrativi naționali și au aceeași valoare probatorie ca și rapoartele respective.

Rapoartele și recomandările redactate în urma unei investigații externe și orice documente conexe relevante sunt transmise autorităților competente ale statelor membre în cauză, în conformitate cu normele privind investigațiile externe, și, după caz, serviciilor competente ale Comisiei.

Rapoartele și recomandările redactate în urma unei investigații interne și orice informații conexe relevante sunt transmise instituției, organismului, oficiului sau agenției respective. Instituția, organismul, oficiul sau agenția respectivă ia acele măsuri, îndeosebi de natură disciplinară sau judiciară, pe care rezultatele investigației interne le reclamă și raportează aceste măsuri oficiului în termenul stabilit în recomandările care însoțesc raportul și, în plus, la cererea oficiului.

În cazul în care raportul redactat după o investigație internă dezvăluie existența unor fapte care ar putea avea consecințe pe plan penal, aceste informații se transmit autorităților judiciare ale statului membru în cauză.

La cererea oficiului, autoritățile competente ale statelor membre în cauză transmit informații oficiului în timp util privind măsurile luate, dacă există, în urma transmiterii de către directorul general a recomandărilor sale și în urma transmiterii de către oficiu a oricăror informații.

În cazul în care, la încheierea unei investigații, nu au fost găsite dovezi împotriva unei persoane vizate, directorul general încheie investigația referitoare la acea persoană și informează respectiva persoană despre acest lucru în termen de 10 zile lucrătoare.

Un informator care a furnizat oficiului informații care au condus la o investigație sau care au legătură cu o investigație poate fi informat, la cererea sa, de către oficiu cu privire la încheierea investigației. Cu toate acestea, oficiul poate refuza orice cerere de acest fel în cazul în care consideră că aceasta ar putea aduce atingere intereselor legitime ale persoanei vizate, eficacității investigației și a acțiunilor care urmează a fi întreprinse în urma investigației sau oricăror cerințe privind confidențialitatea.

Funcționarii care doresc să denunțe un posibil caz de fraudă se pot adresa la nivel ierarhic superior sau pot contacta direct OLAF prin e-mail sau completând formularul de la referință, disponibil la http://ec.europa.eu/anti_fraud/contacts/general-enquiries/index_ro.htm.

2.2. Parchetul European

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Parchetul European (EPPO) a fost înființat prin *Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO)*.

EPPO este un organ al Uniunii, care funcționează ca un parchet unic cu o structură descentralizată, fiind organizat la nivel central și la nivel descentralizat.

Nivelul central este reprezentat de un parchet central situat la sediul EPPO. Parchetul central este alcătuit din colegiu, camerele permanente, procurorul-șef european, procurorii-șefi europeni adjuncți, procurorii europeni și directorul administrativ.

Nivelul descentralizat este alcătuit din procurori europeni delegați situați în statele membre. Parchetul central și procurorii europeni delegați sunt asistați de personalul EPPO în îndeplinirea sarcinilor lor în temeiul prezentului regulament.

EPPO are competența de a investiga, de a urmări penal și de a trimite în judecată pe autorii infracțiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii [prevăzute în Directiva (UE) 2017/1371 și stabilite în prezentul regulament] și pe complicii acestora. În acest sens, EPPO desfășoară investigații, efectuează acte de urmărire penală și exercită acțiunea publică în cadrul instanțelor competente din statele membre, până la finalizarea cazului.

EPPO este instituit ca organ al Uniunii, cu personalitate juridică. Acesta cooperează cu Eurojust și se bazează pe sprijinul Eurojust.

EPPO este independent. Procurorul-șef european, procurorii-șefi europeni adjuncți, procurorii europeni, procurorii europeni delegați, directorul administrativ, precum și personalul EPPO acționează în interesul Uniunii în ansamblu, astfel cum este definit prin lege, nu solicită și nu acceptă instrucțiuni de la nicio persoană din afara EPPO, de la niciun stat membru al Uniunii Europene sau instituție, organ, oficiu sau agenție a Uniunii în exercitarea atribuțiilor care le revin în temeiul prezentului regulament. Statele membre ale Uniunii Europene și instituțiile, organele, oficiile și agențiile Uniunii respectă independența EPPO și nu încearcă să îl influențeze în exercitarea atribuțiilor sale.

EPPO răspunde în fața Parlamentului European, a Consiliului și a Comisiei pentru activitățile sale generale și prezintă rapoarte anuale

Pentru informații suplimentare, a se vedea: https://ec.europa.eu/anti-fraud/policy/european_public_prosecutor_ro

2.3. Oficiul European de Poliție

Oficiul European de Poliție (EUROPOL) este agenția Uniunii Europene pentru cooperare în materie de aplicare a legii. Scopul principal al Europol este acela de a contribui la crearea unei Europe mai sigure, în beneficiul tuturor cetățenilor UE.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Având sediul la Haga, în Olanda, agenția sprijină cele 28 de state membre în lupta lor împotriva criminalității grave și a actelor de terorism comise la nivel internațional. De asemenea, Oficiul colaborează cu numeroase state partenere și cu organizații internaționale din afara UE.

Rețelele infracționale și teroriste de mare anvergură reprezintă o amenințare semnificativă la adresa securității interne a Uniunii, precum și a siguranței și bunăstării cetățenilor săi. Cele mai mari amenințări la adresa securității sunt provocate de terorism, traficul de droguri și activitățile de spălare de bani la nivel internațional, fraudă organizată, falsificarea monedei euro, introducerea ilegală de persoane.

Există însă și pericole noi, care iau amploare, cum ar fi criminalitatea informatică și traficul de ființe umane. Rețelele din spatele infracțiunilor comise în fiecare dintre aceste domenii profită imediat de orice ocazie nouă și se adaptează măsurilor tradiționale de aplicare a legii.

EUROPOL sprijină autoritățile de aplicare a legii de pe întreg teritoriul Europei în lupta împotriva terorismului și a criminalității, în toate domeniile sale de competență.

Activitățile operaționale se referă la: droguri ilegale, trafic de ființe umane, forme organizate de imigrație ilegală, criminalitate informatică, infracțiuni legate de proprietatea intelectuală, contrabandă cu țigarete, falsificarea monedei euro, fraudă în materie de TVA, spălare de bani și urmărirea activelor, grupuri mobile de criminalitate organizată, bande criminale de motocicliști, terorism.

La nivelul UE, EUROPOL se subordonează miniștrilor din cadrul Consiliului Justiție și Afaceri Interne. Consiliul este și principalul for răspunzător pentru controlul și orientarea agenției EUROPOL.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: <https://www.europol.europa.eu>.

2.4. EUROJUST

EUROJUST a fost înființat în baza *Deciziei Consiliului 2002/187/JAI, modificată de Decizia Consiliului 2009/426/JAI din 16 decembrie 2008*. Misiunea sa este de a sprijini și întări coordonarea și cooperarea dintre autoritățile naționale, în lupta împotriva formelor grave de criminalitate transfrontalieră care afectează Uniunea Europeană.

Sarcina EUROJUST este de a spori eficiența autorităților naționale de cercetare și urmărire penală, atunci când acestea se confruntă cu forme grave de criminalitate organizată și transfrontalieră, precum și de a-i aduce cât mai rapid și eficient în fața justiției pe cei care încalcă legea. EUROJUST urmărește să fie un actor cheie și un centru de expertiză la nivel judiciar pentru activitățile de combatere eficientă a formelor de criminalitate organizată și transfrontalieră din cadrul Uniunii Europene.

Fiecare dintre cele 28 de state membre își detașează la Haga un reprezentant de nivel superior, care să lucreze la EUROJUST. Membrii naționali sunt de profesie procurori, judecători sau ofițeri de poliție cu o competență echivalentă, având o bogată experiență profesională.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Împreună coordonează activitatea autorităților naționale, în fiecare fază a cercetării și urmăririi penale. Se ocupă, de asemenea, de soluționarea impedimentelor și problemelor practice generate de diferențele dintre sistemele juridice din statele membre.

Membrii naționali sunt ajutați în munca lor de adjuncți, asistenți și experți naționali detașați. În cazul în care EUROJUST a încheiat cu un stat terț un acord de cooperare, respectivul stat poate detașa la EUROJUST un magistrat de legătură.

Totodată, în cadrul EUROJUST își au sediul secretariatul Rețelei Judiciare Europene, secretariatul Rețelei europene a punctelor de contact privind persoanele responsabile de genocid, crime împotriva umanității și crime de război, precum și secretariatul Rețelei pentru Echipele comune de anchetă.

EUROJUST se bazează pe un aparat administrativ de aproximativ 260 de persoane, care sprijină transmiterea unui răspuns prompt la solicitările de asistență primite din partea autorităților naționale sau a altor organisme ale Uniunii Europene.

Întâlnirile de coordonare vizează în principal anumite forme de criminalitate definite ca prioritare de către Consiliul Uniunii Europene: terorism, trafic de droguri, trafic de persoane, fraudă, corupție, criminalitate informatică, spălarea banilor și alte activități legate de prezența grupurilor de criminalitate organizată în economie.

EUROJUST dispune de o serie de puteri și roluri cheie, care îi sunt conferite de Decizia Eurojust. De exemplu, răspunde cererilor de asistență adresate de autoritățile naționale competente din statele membre. La rândul său, EUROJUST le poate solicita statelor membre să efectueze investigații sau urmăririi penale cu privire la anumite fapte.

Totodată, EUROJUST contribuie la rezolvarea conflictelor de jurisdicție în cazul în care, pentru un anumit dosar, există mai multe autorități naționale în măsură să efectueze investigațiile sau urmărirea penală. EUROJUST înlesnește punerea în executare a unor instrumente judiciare internaționale precum mandatul european de arestare. De asemenea, oferă finanțare pentru crearea de echipe comune de anchetă și pentru acoperirea necesităților operative ale acestora.

EUROJUST se bazează, în activitatea desfășurată, pe relațiile strânse cu partenerii săi. Este vorba atât de autoritățile naționale, cât și de organisme ale Uniunii Europene, cum ar fi Rețeaua Judiciară Europeană, Europol, OLAF (în cazul infracțiunilor ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii Europene), Frontex, Sitcen, CEPOL și Rețeaua europeană de formare judiciară, precum și orice alt organism competent în baza dispozițiilor adoptate în cadrul Tratatelor.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: <http://www.eurojust.europa.eu>.

2.5. Curtea de Justiție a Uniunii Europene

Curtea de Justiție a Uniunii Europene (CJUE) are, de la crearea sa în 1952, misiunea de a garanta „respectarea legii în interpretarea și aplicarea” tratatelor.

În cadrul acestei misiuni, Curtea de Justiție a Uniunii Europene:

- controlează legalitatea actelor instituțiilor Uniunii Europene;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

- se asigură că statele membre ^{prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020} își îndeplinesc obligațiile rezultate din tratate și
- interpretează dreptul Uniunii la solicitarea instanțelor naționale.

Astfel, aceasta reprezintă autoritatea judiciară a Uniunii Europene și, în colaborare cu instanțele din statele membre, asigură aplicarea și interpretarea uniformă a dreptului Uniunii.

Curtea de Justiție a Uniunii Europene, al cărei sediu este la Luxemburg, este compusă din două instanțe: Curtea de Justiție și Tribunalul (creat în 1988). Tribunalul Funcției Publice, creat în 2004, și-a încetat activitatea la 1 septembrie 2016, după ce a transferat Tribunalului competențele sale, în contextul reformei arhitecturii jurisdicționale a Uniunii.

Pentru informații suplimentare, a se vedea: <http://curia.europa.eu>.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

BIBLIOGRAFIE

I. ACTE NORMATIVE

I.1. Legislația Uniunii Europene

- Tratatul privind Funcționarea Uniunii Europene;
- Regulamentul (UE, EURATOM) nr. 1311/2013 al Consiliului din 2 decembrie 2013 de stabilire a cadrului financiar multianual pentru perioada 2014 – 2020;
- Regulamentul (UE) nr. 1303/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 de stabilire a unor dispoziții comune privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune, Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime, precum și de stabilire a unor dispoziții generale privind Fondul european de dezvoltare regională, Fondul social european, Fondul de coeziune și Fondul european pentru pescuit și afaceri maritime și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului;
- Regulamentul (UE) nr. 1300/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul de coeziune și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1084/2006;
- Regulamentul (UE) nr. 1299/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind dispoziții specifice pentru sprijinul din partea Fondului european de dezvoltare regională pentru obiectivul de cooperare teritorială europeană;
- Regulamentul (UE) nr. 1301/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul european de dezvoltare regională și dispozițiile specifice aplicabile obiectivului referitor la investițiile pentru creștere economică și locuri de muncă și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1080/2006;
- Regulamentul (UE) nr. 1304/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 17 decembrie 2013 privind Fondul social european și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1081/2006 al Consiliului;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 966/2012 al Parlamentului European și al Consiliului din 25 octombrie 2012 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii și de abrogare a Regulamentului (CE, Euratom) nr. 1605/2002 al Consiliului;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 2018/1046 al Parlamentului European și al Consiliului din 18 iulie 2018 privind normele financiare aplicabile bugetului general al Uniunii, de modificare a Regulamentelor (UE) nr. 1296/2013, (UE) nr. 1301/2013, (UE) nr. 1303/2013, (UE) nr. 1304/2013, (UE) nr. 1309/2013, (UE) nr. 1316/2013, (UE) nr. 223/2014, (UE) nr. 283/2014 și a Deciziei nr. 541/2014/UE și de abrogare a Regulamentului (UE, Euratom) nr. 966/2012;

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- Regulamentul (CE, Euratom) nr. 2988/95 al Consiliului din 18 decembrie 1995 privind protecția intereselor financiare ale Comunităților Europene;
- Decizia Comisiei din 28 aprilie 1999 de instituire a Oficiului European de Luptă Antifraudă (OLAF) (1999/352/CE, CECO, Euratom);
- Directiva (UE) 1371/ 2017 a Parlamentului European și a Consiliului din 5 iulie 2017 privind combaterea fraudelor îndreptate împotriva intereselor financiare ale Uniunii prin mijloace de drept penal;
- Regulamentul (UE, Euratom) nr. 883/2013 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 septembrie 2013 privind investigațiile efectuate de Oficiul European de Luptă Antifraudă (OLAF) și de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1073/1999 al Parlamentului European și al Consiliului și a Regulamentului (Euratom) nr. 1074/1999 al Consiliului;
- Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 octombrie 2017 de punere în aplicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce privește instituirea Parchetului European (EPPO);
- Orientări pentru stabilirea corecțiilor financiare care trebuie aplicate cheltuielilor cofinanțate din fondurile structurale și Fondul de coeziune în caz de nerespectare a normelor în materie de contracte de achiziții publice – COCOF 07/0037/03 (așa-numitul „COCOF vechi”);
- Decizia Consiliului nr. 2002/187/JAI (modif. de Decizia Consiliului 2009/426 JAI din 16.12.2008 pentru înființarea EUROJUST;
- Decizia COMISIEI din 19.12.2013 privind instituirea și aprobarea orientărilor pentru stabilirea corecțiilor financiare pe care Comisia trebuie să le aplice, în cazul nerespectării normelor în materie de achiziții publice, asupra cheltuielilor finanțate de Uniune în cadrul gestiunii partajate - C(2013) 9527 final și anexa la aceasta (așa-numitul „COCOF nou”);
- Convenția cu privire la combaterea actelor de corupție care implică funcționari ai Comunităților Europene sau funcționari ai statelor membre ale Uniunii Europene; • Directiva 2014/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind atribuirea contractelor de concesiune; • Directiva 2014/24/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile publice și de abrogare a Directivei 2004/18/CE; Directiva 2014/25/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 26 februarie 2014 privind achizițiile efectuate de entitățile care își desfășoară activitatea în sectoarele apei, energiei, transporturilor și serviciilor poștale și de abrogare a Directivei 2004/18/CE; • Directiva 89/665/CEE, Directiva 92/13/CEE și Directiva 2007/66/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2007 de modificare a Directivelor 89/665/CEE și 92/13/CEE ale Consiliului în ceea ce privește ameliorarea eficacității căilor de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziții publice.

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- Recomandarea Consiliului Organizației pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (OECD) în ce privește managementul conflictelor de interese – "Linii directoare pentru gestionarea conflictelor de interese în serviciul public";
- Rezoluția (97)/24 a Consiliului Europei privind "Douăzeci de principii directoare pentru lupta împotriva corupției";
- Recomandarea nr. R (2000) 10 a Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei privind "codurile de conduit pentru funcționarii publici";
- Convenția Națiunilor Unite împotriva Corupției;
- Ghidul pentru rezolvarea conflictului de interese în administrația publică (OCDE – 2003) (<https://www.oecd.org/gov/ethics>).

I.2. Legislația națională

- Constituția României, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul Penal al României, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul de Procedură Penală, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul fiscal, cu modificările și completările ulterioare;
- Codul de procedură fiscală, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 161/2003 privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 96/2006 privind Statutul deputaților și al senatorilor;
- Legea nr. 176/2010 privind integritatea în exercitarea funcțiilor și demnităților publice, pentru modificarea și completarea Legii nr. 144/2007 privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale de Integritate, precum și pentru modificarea și completarea altor acte normative;
- OUG nr. 43/2002, privind Direcția Națională Anticorupție, cu modificările și completările ulterioare;
- OUG nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare;
- HG nr. 875/2011 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora, cu modificările și completările ulterioare;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**"Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT"
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

- Ordinul comun MDRAPFE-ANAP nr. 6712/890/2017 privind aprobarea modului de efectuare a achizițiilor în cadrul proiectelor cu finanțare europeană implementate în parteneriat, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 571/2004 privind protecția personalului din autoritățile publice, instituțiile publice și din alte unități care semnaleză încălcări ale legii, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile interes public, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 682/2002 privind protecția martorilor, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 364/2004 privind organizarea și funcționarea poliției judiciare, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 393 din 28 septembrie 2004 privind Statutul aleșilor locali, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 188 din 8 decembrie 1999 privind Statutul funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 7 din 18 februarie 2004 privind Codul de conduită a funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 215 din 23 aprilie 2001 a administrației publice locale, cu modificările și completările ulterioare;
- OUG nr. 40 din 23 septembrie 2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020, cu modificările și completările ulterioare;
- HG nr. 93/2016 pentru aprobarea Normelor metodologice de aplicare a prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 40 din 23 septembrie 2015 privind gestionarea financiară a fondurilor europene pentru perioada de programare 2014-2020, cu modificările și completările ulterioare;
- HG nr. 583/2016 privind aprobarea Strategiei Naționale Anticorupție pe perioada 2016-2020, a seturilor de indicatori de performanță, a riscurilor asociate obiectivelor și măsurilor din strategie și a surselor de verificare, a inventarului măsurilor de transparență instituțională și de prevenire a corupției, a indicatorilor de evaluare, precum și a standardelor de publicare a informațiilor de interes public;
- Legea nr. 98/2016 privind achizițiile publice, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 99/2016 privind achizițiile sectoriale, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 100/2016 privind concesiunile de lucrări și concesiunile de servicii, cu modificările și completările ulterioare;
- Legea nr. 101/2016 privind remediile și căile de atac în materie de atribuire a contractelor de achiziție publică, a contractelor sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, precum și pentru organizarea și funcționarea Consiliului Național de Soluționare a Contestațiilor, cu modificările și completările ulterioare;

UNIUNEA EUROPEANĂ

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),**

- OUG nr. 13/2015 ^{prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020} privind înființarea, organizarea și funcționarea Agenției Naționale pentru Achiziții Publice, cu modificările și completările ulterioare;
- Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 98/2017 privind funcția de control ex ante al procesului de atribuire a contractelor/acordurilor-cadru de achiziție publică, a contractelor/ acordurilor-cadru sectoriale și a contractelor de concesiune de lucrări și concesiune de servicii, cu modificările și completările ulterioare;
- O.U.G. nr. 46/2018 privind înființarea, organizarea și funcționarea Oficiului Național pentru Achiziții Centralizate;
- O.U.G. nr. 45/2018 pentru modificarea și completarea unor acte normative cu impact asupra sistemului achizițiilor publice.

II. LUCRĂRI DE SPECIALITATE

1. **Rodica Aida Popa** (coord.), *Integritatea în spațiul public și privat. Prevenție și necesitate în asigurarea încrederii în raporturile sociale*, Ed. C.H. Beck, București, 2017;
2. *Ghidul ANI privind incompatibilitățile și conflictele de interese* (<https://www.integritate.eu>)
3. *Îndrumar pentru Autoritățile Contractuale privind Conflictele de Interese în Procesele de Achiziții publice*
4. **Adrian Moraru, Elena Tudose**, *Ghid practic pentru beneficiarii proiectelor cu finanțare din fonduri europene structurale și de investiții, în vederea prevenirii apariției neregulilor/fraudelor*, 2015;
5. **Remus-Jurj Tudoran**, *Infraacțiunea de conflict de interese – teorie și practică judiciară*, în Revista Pro Lege;
6. *Ghid practic pentru conflicte de interese și incompatibilități*, Societatea Academică din România (S.A.R.), 2007;
7. **Augustin Lazăr**, *Conflictul de interese – o analiză comparativă* (<http://www.universuljuridic.ro/conflictul-de-interese-o-analiză-comparativă>);
8. **Bogdan Dima**, *Integritatea în funcții și demnități publice, în jurisprudența Curții Constituționale a României*, în volumul ”Integritatea în spațiul public și privat. Prevenție și necesitate în asigurarea încrederii în raporturile sociale” (coord. Rodica Aida Popa), Ed. C.H. Beck, 2017;
9. **Gabriela Pohoăță**, *etică și transparență decizională în administrația publică*, Ed. ProUniversitaria, 2018.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014-2020

**”Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”
cod 1.1.031, cod SMIS 118449, cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR),
prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020**

Proiectul „Instruire orizontală pentru potențialii beneficiari și beneficiarii FESI, precum și instruire specifică pentru beneficiarii POAT”, cod proiect 1.1.031, cod SMIS 118449, este cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională (FEDR), prin Programul Operațional Asistență Tehnică (POAT) 2014-2020.

Acest material reprezintă proprietatea Agenției Naționale a Funcționarilor Publici, în calitate de beneficiar al proiectului.

Data publicării: 10.05.2019

Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială a Uniunii Europene sau a Guvernului României.